

mai mare linie, punctele cu liniile unite ne dau litere, literile cuvinte. E simplu, poate mult mai simplu ca ori-ce invenție, și totuși cât de miraculoasă această invenție părea la început!

Aplicațiile radiotelegrafiei sunt imense! Cablurile transoceanice devin inutile; cetățile asediate pot comunica cu armatele amice. Dar aplicațiunea ei cea mai frumoasă, cea mai umanitară, e pe vapoare. Înainte o corabie în mers era pierdută între apă și cer; călătorii erau izolați de restul lumii. Azi e cu totul altfel; omul nu mai e singur nici în imensitatea mărilor. Marile pachetoturi au pe bord și tipografi speciale care editează ziare cu veștile cele mai noi sosite prin radiotelegrafia. În caz de pericol telegrama lansată de pe bord va fi prinsă de un vas în trecere care va veni a da ajutor. Vasul „Baltic” acum trei ani a fost salvat grație undelor electrice, cele câteva sute de scăpați de pe „Titanic” își datoresc viața tot lor.

Telegrafia fără fir încă nu e perfectă. Înconvenientul cel mai mare e de a nu putea asigura secretul telegramelor, unele fiind prinse de toate stațiunile intermediare.

Dar în lume nimic nu e perfect; și chiar dacă radiotelegrafia nu va atinge idealul visat de ingineri, ea totuși va rămâne una din capodoperele gândirii omenești, un triumf strălucit al geniului european.

Loulou Schemettau,
student-inginer, Berlin

Populația Pământului

Populațiunea totală a pământului este socotită că ar fi cam de 1.587.000.000 de suflete, dintre cari 860 milioane în Asia, 380 milioane în Europa, 210 milioane în Africa, 130 milioane în America și 7 milioane în Australia. Numai 700 milioane dintre aceștia sunt împarte îmbrăcați și trăiesc în case, colibe, peșteri, pe copaci etc., iar 250.000.000 sunt cu totul goi și n-au nici de cum locuințe stabile, adică sunt nomazi.

Cifra la care se ridică numărul morților pe an este de 3.565.000 pe când cel al nașterilor ajunge numărul de 36.769.000 anual. Acest plus mărindu-se din ce în ce, vă puteți închipui ce număr imens de oameni vor fi în anul 3000. Din această cauză mijloacele de traiu devin din veac în veac mai grele și prin urmare amenințătoare dela un timp oarecare.

F. Sâmbureanu-Focșani

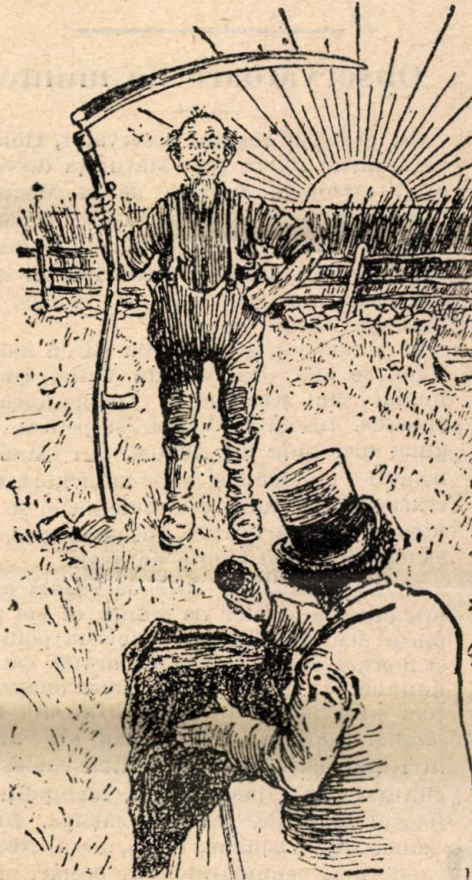
Anul 1913 al erei creștine corespunde cu anul 6626 al perioadei iuliane, 2666 de la întemeierea Romei, 5673 al erei israeliților, 1331 al erei mahometane, în sfârșit corespunde cu anul 49 al celui de al 76-lea ciclu al calendarului chinez.

Cel mai întins imperiu din lume e cel britanic cu 30.404 kilometri pătrați, urmează apoi imperiul rus și China.

Lumea prin imagini

Studiul fizionomilor. Fizionomia, individualitatea trăsăturilor, prin această să deosebesc oamenii unii de alții. Altă dată, cu Lavater și Chodowiechi, ea fu o știință, deveni chiar o pasiune; fizionomia dedea naștere fiziognomonie (știința care ne învață a cunoaște caracterile oamenilor din trăsăturile obrazului) și aceasta la rândul ei dădea naștere siluetei; Silueta de care se cam abuza, fu pentru secolul XIII ceea ce trebuie să fie fotografia în secolul nostru.

Fizionomia! pare a fi o descoperire a străbunilor noștri care s-au amuzat zugrăvind figuri, schițând naturi și guri. În Franța, Saint-Aubin; în Germania,

sfârșit fizionomiile mai mult sau mai puțin caraghioase.

Se pot întâlni, ba chiar să și întâlnească de sigur tipurile zugrăvite de către Hogarth, dar aceste tipuri sunt produsul fantaziei artistului; ele există prin forța lucrurilor, pentru că în mod firesc creind figuri, nimeresti tipuri existente; aceste tipuri nu-s de loc ca la Chodowiechi rezultatul lucrului văzut, observat, aducerea aminte a unei fizionomii zărită în trecut, a unei atitudini notată și conservată prin mijlocul indicațiunilor grafice.

Fotografia corpurilor opace și caricatura. Să fi caricaturat, ridiculizat prin satira grafică, aceasta este soarta tuturor invențiunilor, a tuturor marilor descoperiri. Astfel în prezent fotografia cor-

Fotografatul, cu ajutorul razelor Roentgen, în loc de un seccretor, obține imaginea «Morții»

Chodowiechi; în Anglia, Hogarth; trei artiști trebuia să-și creeze o specialitate în domeniul acesta.

Saint-Aubin are crochiurile schiță; Chodowiechi, este studentul mișcărilor și gesturilor, intimul individului, surprins prin exteriorul său, dacă e permis să ne exprimăm astfel; Hogarth, este căutătorul comicului, exagerația trăsăturilor, caricatura.

În toate vignetele lui Chodowiechi este umor; în toate fețele lui Hogarth să întâlnești o tendință naturală de adăugire.

Plecând dela acest principiu adevărat, ca fie care figură omenească nu se aseamănă, Hogarth a grupat serii de capete, unele lângă altele, fără a se îngriji de capuri.

Pentru artistul englez, nasurile și bărbiele nu au secrete. Ceeace-i place, sunt tipurile clasice, față cu tipul ideal creat de artist, tipul extrem ca expresie de urăciune, și între aceste două înfățișând la ne-

purilor opace sau mai bine zis faimoasele raze Roentgen care foarte natural se preiează la un gen de transformare care afectează în totdeauna imaginea: pătrund în interiorul ființelor, arătând interiorul lucrurilor după care se cunoaște exteriorul.

Interiorul! e și acesta un fel de a se exprima, căci fotografiile date de către umoriști creionului sunt numai niște fotografii de amatori, cu toată aparența lor de realitate și uneori chiar perfectă lor exactitate. Imagină de mai jos reproducă aci după jurnalul englez *The scraps* ne arată mai bune de cât ori ce disertațiune concepțiunea, care prezidează la aceste curioase transformări grafice.

În cazul de față caricatura care adeseori nu-i de cât un joc de cuvinte, un calambur al desenului, s'a amuzat răzându-și de descoperirea savantului german, fotografiind în felul ei, interiorul oamenilor.

Orî care am avut ca bază un schelet o-sos, caricatura s'a mulțumit a ne da în schelet, oamenii ocupați la munca lor sau cu plăcerile lor, sau mai bine ea a redat caracteristica personalității lor.

Sau mai bine și mai bine i-a desbrăcat moralmente punând în locul inimii lor defectele lor cele mai caracteristice.

Acest gen de satiră prin imagină fusese cam neglijat cândva; Roentgen veni și o pune la locul de onoare și trebuie să ținem seamă de aceasta.

Altă dată, era o fantasmă a artistului, o ocupațiune eșită dintr'un creier cu concepțiuni glumețe. Astăzi e interpretarea, sub o formă comică, a unei descoperiri destinată să facă epocă în lumea științei.

Scheletul oamenilor, vederea interiorului prin învâlitul exterior, aceasta a căutat-o Roentgen; iată însă Caricatura ce ne-a dat.

Neli Nelini-Iași

CE E CAMFORUL

Preparațiune și întrebunițări

Camforul e produsul unui arbore numit *Laurus Camphora* care crește prin China, Japonia, Australia etc.

Din cauza imenselor aplicațiuni a camforului în industrie, preparațiunea lui azi ocupă un capitol important în chimia industrială.

Întrebunițarea camforului; în diferite împrejurări datează din timpurile cele mai vechi. O carte, publicată prin secolul VII-lea în Thibet, menționează că, camforul era întrebunițat pe o scară întinsă ca medicament de către Hinduși, sub numele de Karpura.

Întrebunițarea camforului trece din Indistan în Arabia.

Prin al 6-lea veac camforul era privit ca un corp prețios și foarte întrebunițat în parfumerie și ca medicament în Persia, Babilon și Bysanț.

Una din întrebunițările care și azi e în vigoare la popoarele din Extremul orient e la îmbalsamarea morților lor.

Tara de producțiune a camforului e Japonia în primul rând, apoi vine China și insula Formoza.

Procesul fiziologic ce are loc în plantă și în urma căruia camforul ia naștere nu se cunoaște încă astăzi destul de bine, de aceea neputând pune planta în aceleași condițiuni patologice, producțiunea camforului nu se poate prevedea d'inainte.

Iată în câteva cuvinte extracțiunea camforului la locul de origine. Bucăți din arbore și crăci se introduc într'un alambic prin care trece vaporii de apă supra încălziți. Esența volatilă, camforul e târât de acești vaporii și se sublimează adică se depun pe capacul alambicului în formă de mici cristale umede, de culoare gri, care formează Camfora brută. Acest produs e apoi transportat în Europa unde există usini speciale pentru rafinarea lui.

Din cauza prețului urcat la care ajunge uneori Camforul când producțiunea e minimă ori din alte cauze — ca războiul chino-japonez — japonezo-rus când Camforul ajunsese foarte scump și greu

de procurat, marea industrie spre a se pune la adăpost de aceste neplăceri a întreprins încă de mult cercetări intense și chimiști de valoare studiau realizarea sintesei Camforului. Aceste lucrări au fost încoronate de succes, așa că azi, prin procedee speciale, se obține un camfor artificial care până la un punct poate rivaliza cu Camforul natural. Industria fabricării celuloizului; care nu e altceva decât un amestec de nitroceluloză și camfor topit în alcool cere cantități enorme de camfor. O întrebunițare mai puțin intensă a camforului e în fabricarea explozivelor și a pulberii fără fum. În mezină și farmacie camforul de asemenea joacă un rol important intrând în compoziția unui însemnat număr de medicamente.

Laz.

Observatoare de munte

S'a prăbușit vestitul observator, ridicat pe muntele *Blanc*, prin stăruința decedatului astronom *Janssen* de la Meudon (lângă Paris). Stratul de zăpadă condensată, în care s'au așezat temeiurile Observatorului, s'a deplasat smâncind cu sine și construcția. Ceeace a mai rămas, s'a prăbușit într'un abis.

Ceva mai jos, și întemeiat pe un masiv solid, se afla Observatorul *Vallot*, continuând rolul științific al Observatorului *Janssen*. Insuși d. *Vallot* își petrece regulat aici luna lui August, dar stabilimentul e reșchis și altor muncitori. Lucrările sunt resumate în buletine și se referă la cercetări fizice, meteorologice, fiziologice, ori de istorie naturală.

În legătură cu o dare de seamă asupra observatoarelor de munte, ce am publicat acu 5 ani în „Revista politică și literară din Blaj”, am arătat, cât de minunat ar fi să se introducă observațiile științifice și în *manasarile* din România. Stăruința aceasta nu s'a auzit în legat, cacl... așa e „unitatea noastră culturală”. Cu toate acestea, închipuiți-vă folosul științific, ce l-am câștiga. Dacă năstirile *Tismana*, *Cozia*, *Secu*, *Neamă* și altele nenumărate, s'ar preface și în stațiuni de observație! Ici s'ar face observații astronomice, acolo observații climatologice, cîncolo sismice, în alt loc de altă natură. Contemplarea minunilor firii nu poate fi în contradicție cu eligia. Dovadă multe mănăstiri din apus.

Prin introducerea preocupărilor de ordin științific s'ar da ceva vast vieții monahale din România, absolut sterile până acuma.

Gavr. Todica Geogin
Transilvania

În 1739—1740 iarna a ținut cu putere cinci luni, din Octombrie până în Martie, în toată Europa și în Anglia. Toate fluviile înghețaseră. S'au făcut tunuri de gheață, cari încărcate cu trei livre de praf de pușcă și cu bombe de fier, nu se spărgeau.

Ronul are o lungime de 812 kgl.

PRIMII PASI

— În astronomia populară —

D-nii D. Cosmescu din Bacău, V. Șiadbey din Fălticeni și alții, mi-au scris cerându-mi câteva sfaturi, asupra modului cum să înceapă studiul astronomiei populare. Cred că publicând răspunsul, va folosi și multor altora, cari au nevoie de aceste sfaturi.

1. E absolută nevoie să cunoști generalitățile astronomiei, astfel în limba românească există două traduceri ale scrierei „Ce e cerul” de Flammarion, „Astronomia populară” de Machperson; „Stelele Romanului cerului” și „Povestea cerului” de V. Anestin, și încă vre-o câteva altele, ce pot fi citite cu ușurință, de oarece tratează chestiunile astronomice cât se poate de înțelesul tuturor. Cei cari au oare cari cunoștințe matematice, pot studia tratatul de astronomie al d-lui Coculescu, care de și nu e în curent cu descoperirile astronomice, fiind o ediție mai veche, e folositor din alte puncte de vedere.

„Cosmografia” d-lui Otescu este una dintre cele mai folositoare în această privință.

2. Trebuie să înveți bolta cerească, să cunoști constelațiile cu stelele principale. În românește ne lipsește un manual pentru învățarea stelelor. În limba franceză e unul minunat, intitulat *Les Etoiles* al lui Flammarion. Costă însă vre-o 13 lei. Nu e în curent cu descoperirile moderne, fiind o ediție veche, dar constelațiile sunt frumos descrise și cu hărțile lor respective, plus multe amănunte pentru amatorii astronomi.

Pentru fiecare an, amatorul astronom poate apoi să se folosească de „Annuaire astronomique Flammarion”, care nu costă nici 2 lei și care dă zi cu zi toate evenimentele astronomice pe fiecare an. Procurați-vă deci cel pe 1913 care trebuie să apară zilele acestea.

3. Indispensabil e însă un atlas ceresc și cel mai bun este unul englezesc. E vorba de un atlas, nu de o carte, deci limba importă prea puțin. Pot să scriu personal ori cărei persoane, care ar dori să-și procure un asemenea atlas.

4. În ce privesc lunetele, există o lunetă ce nu costă de cât vre-o 40 de lei, numită *Lunette des Ecoles*, adresa: *Balot, bibliothécaire de la société astronomique de France, rue Serpente 25, Paris*.

Cu ea poți să vezi petele Soarelui, munții Lunii, fazele planetei Venus și să dedublezi multe stele.

5. Cine vrea să facă parte din societatea astronomică a Franței, în care se mai află vre-o 100 de Români, nu are de cât să mă încunoștințeze.

Membrii acelei societăți primesc un buletin lunar splendid ilustrat, care la sfârșitul anului formează un volum de 500—600 pagini. E 5 lei taxa de înscriere și 10 lei cotizația.

6. Dar numai după ce te-ai familiarizat cu obiectele cerești poți să-ți iei o lunetă. Și nimic nu e mai ușor de cât să înveți să cunoști stelele principale. De altfel, publicațiunea aceasta va veni în ajutorul tuturor amatorilor astronomi.

Zonele naturale de soluri în România

Printre cele mai de seamă institute științifice din țară este în primul rând și Institutul nostru geologic, unde d. G. Murgoci depre a cărui activitate vorbim azi, e șeful secțiunii agrogeologice, adică al acelei secțiuni care se ocupă cu legăturile dintre agricultură și geologie.

S'au mai făcut studii agrogeologice, dar de specialiști în agricultură și lesne de înțeles, că studii făcute de un specialist geolog trebuiau să fie și mai interesante.

Cu prilejul conferințelor agronomilor de zilele trecute, d. G. Murgoci a ținut o conferință despre „Zonele naturale de soluri în România”, vorbind cât se poate de lămurit, ca să poată fi înțeles și de micii agricultori și de agricultorii de seamă, cari n'au însă cunoștințe geologice speciale. Ar fi fost poate greu să rezumăm o conferință atât de interesantă dacă nu am fi avut la îndemână o publicațiune recentă a învățatului geolog în care a tratat aceiași chestiune.

Ce e solul? E o formație naturală la suprafața pământului, născută sub influența climei prin diferite transformări fizice și chimice, pe contul rocilor din straturile cele mai de deasupra, sau a celor de dedesubt, ce se ivesc la suprafața într-o regiune anumită.

Solul e cea mai tânără formațiune a planetei noastre, pătura superioară care acoperă uscatul și care continuă să se formeze chiar sub ochii noștri. El suferă deci necontenit schimbări, el e o punte de trecere între rocele inerte și între lumea indivizilor organizați cu o viață în ea.

Urmând exemplul dat de învățații ruși, membrii secțiunii agrogeologice cari sunt d-nii G. Murgoci, Em. Protopopescu-Pache, P. Enculescu, cu colaboratori ca d-nii R. Sevastos și C. Gr. Gârboveanu, au început studierea solului nostru, pentru a cerceta legăturile dintre climă și sol și între acestea și vegetație. Aceasta e baza unor îndelungate studii din cari unele au și fost începute.

Zonalitatea solurilor a fost constatată și în România, ca și în Rusia. Excursiuni făcute în Basarabia și Podolia au permis apoi să se stabilească legătura directă în părțile nordice, unde harta rusească nu avea amănunte, pentru a putea fi utilizată.

În sfârșit, după îndepungate cercetări s'a ajuns la următoarea întocmire a solurilor noastre:

Soluri ale stepelor uscate ale semipustiurilor.

Soluri de stepă, diferite pământuri negre (cernoziom).

Soluri de pădure.

Soluri turboase și turbării din regiunea munților înalți.

Între Dunăre și munți, pe o distanță de 150 km. întâlnim toate solurile Rusiei dintre Marea Neagră și Marea Baltică și e destul de folositor că pe o mică suprafață ai mai multe zone de studiat.

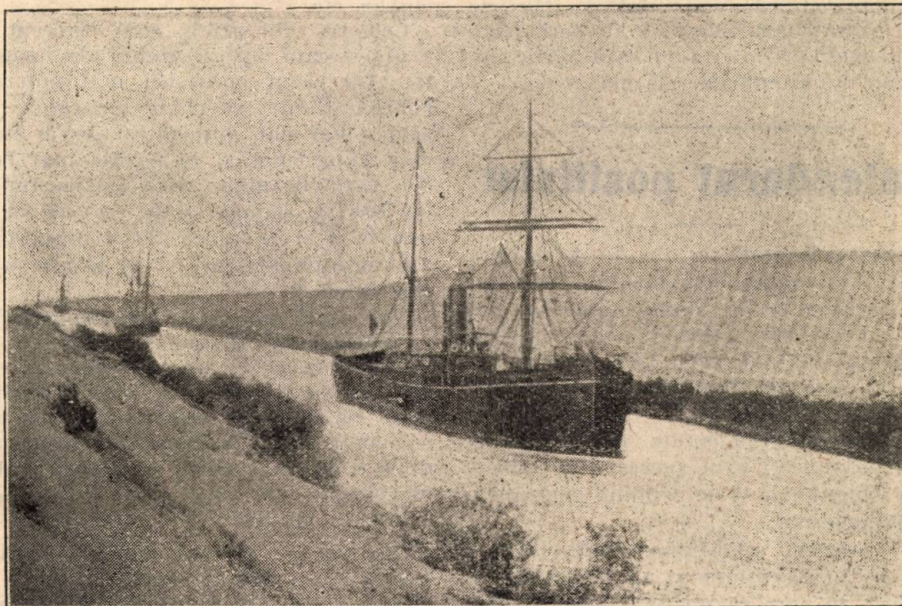
1) Zona solurilor de semipustii în România se întinde de-alungul Dunărei și în partea de mijloc și sudică a Dobrogei.

Din operele geniului omenesc

Piramidele clădite de Faraoni, Sfinxul ce sfidează și acum cu vastele lui orbite nemărginirea timpului sunt lăsate pe jos, față de marea operă întreprinsă și

pul îl astupase. Faraonul Seti I și Ramses II, apoi regele Neche. Traian, împăratul Romanilor l-a desfădat, dar iar s'a astupat cu nisip.

În sfârșit în 1859 a fost început și la 1869 a fost sfârșit, după ce s'au cheltuit 500 milioane de lei. Are o lungime de 160

O vedere a canalului Suez

executată de a tăia istmul Suez și a lega Marea Mediterană cu Marea Roșie, înlesnind astfel călătoriile cu vaporul.

Trebuie să se știe însă, că de pe vremea Faraonilor, în mai multe rânduri se construise un canal, dar totdeauna nise-

kilometri și o lărgime de 40 metri. Trec prin canalul Suez în fiecare an 4000 de vapoare.

Vre-o 2000 au pavilion englez, 600 german, restul francez și al altor națiuni.

Aceste soluri dau producțiuni frumoase în anii ploioși.

2) Zona stepelor uscate e constituită de pământurile castanii foarte răspândite în România; primește puțină ploaie, pe ea nu crește pădurea ca și pe solul precedent.

3) Solul pământului negru se întâlnește la noi numai în câteva părți, mai ales pe văile largi și e renumit pentru fertilitatea lui.

4) Forma pământului brun, sau brun roșcat se presintă ca o bandă îngustă în Moldova de răsărit, Muntenia de est, dar se întinde peste regiunea dealurilor dinspre câmpie și prin văile largi.

5) Pământul șiu, care e foarte răspândit.

Dar toate aceste soluri d. G. Murgoci le studiază în raport cu clima, cu precipitățile atmosferice și dacă nu a ajuns uneori la rezultate definitive, nu e vina d-sale, ci a chestiunii care e prea vastă și care trebuie studiată în nenumărate amănunțimi.

Putem reproduce chiar concluziunea d-lui Murgoci, care sunt destul de interesante.

„Solurile României aparțin la puține tipuri și sunt dispuse în zone naturale ce se potrivesc foarte bine cu zonele climatice.

Considerația tipului unui sol ne dă deja o primă idee de calitatea celui sol și ne explică unele din raporturile solului cu vegetația spontană sau culti-

vată (stepa, pădurea, vița de vie, tutunul, grâul, etc).

Roca mămă și vegetațiunea nu influențează așa de mult, ca să schimbe complet natura unui sol ce ar decurge din condițiunile climatice; variațiunile în cuprinsul aceluiași tip însă se pot explica prin intervenția unuia sau altuia dintre acești doi factori secundari.

Din punctul de vedere al etății, solurile României sunt parte tinere, parte bătrâne. Tinere sunt pământurile de stepă, cari au născut pe loess în urma variațiunii climei din perioada postglacială târzie; bătrâne sunt solurile de pădure, cari s'au format pe depozitele eoliene, sau aluvionare postglaciale. Solurile tinere sunt cele bogate în humus și materii nutritive și deci sunt recunoscute ca productive; solurile bătrâne sunt deja ușurate în mare măsură de materiile nutritive și sunt soluri slăbite.

Solurile tinere, supuse mereu influenței climei, precum și influenței factorilor secundari (mai ales vegetația arborescentă), se spală și sărăcesc, tinzând către tipul solurilor bătrâne. Pământul negru este un stadiu intermediar în dezvoltarea unui sol, sub condițiunile temperate de climă continentală ce domină la noi. Pământul șiu e tipul final al solurilor în evoluția lor, chiar în cazul constanței condițiunilor climatice.

Pădurea nu numai că-și prepară terenul pentru înaintare în stepă, dar foarte

probabil că ea influențează și asupra climatei.

Din punctul de vedere al solului, al vegetației și poate chiar al climatei, România are o situație excepțională printre țările Europei, dezvoltând o agricultură rațională, conformă acestor elemente naturale, ea va întări, sfârșește d. G. Munteanu, renumele de țară agricolă bogată, pe care l-au avut țările dunărene din timpurile cele mai vechi.

Calendarul pozitivist

Lumea civilizată a dus în totdeauna luptă în contra calendarului, care nu mai corespunde din multe puncte de vedere cu nevoile societății moderne și nu vorbim numai de calendarul nostru iulian, ci și de cel gregorian al ponoarelor apusene. Începând de la revoluția franceză, s-au alcătuit multe alte calendare care însă nu au avut succes, fiind opera unui singur om și ne primind deci aprobarea generală.

În prezent, chestiunea calendarului este iar în discuție și nu e revistă științifică, în care să nu se fi propus noi calendare mai raionale. În *Science*, care apare în Statele-Unite, chestiunea aceasta s'a discutat vre-un an de zile. Americanii, popor practic, simt mai mult ca oricare altii nevoia unui nou calendar.

Între alte propuneri, este și aceea a filosofului Auguste Comte, care a luat ca origină a timpului anul 1789, începutul marelui revoluționar francez, împărțind anul în 13 luni (52 săptămâni) cu una sau două zile complementare. Fiecărei luni i-a dat numele câte unui om mare ca Moise, Omer, Aristot, etc.

D. dr. P. Zosin a întocmit un calendar pozitivist potrivit pe românește după calendarul lui Auguste Comte și de și, bine înțeles, nu are sorți să fie adoptat, e interesant pentru noi, că un Român a schițat o asemenea reformă.

Lunile au primit numele de: Moise, Omer, Aristot, Arhimed, Cezar, Sfântu Pavel, Carol cel mare, Dante, Gutenberg, Shakespeare, Descartes, Frederic, Bichat. Fiecare lună are 28 de zile, cu două zile complementare, după nevoie, una ca sărbătoare generală a morților, alta ca sărbătoare generală a femeilor sfinte. Fiecare zi poartă numele unui om mare, sau chiar două. Astfel luna Moise, 1 Prometeu, 2 Hercule, etc.

Ideia unui asemenea calendar îi venise autorului înainte de a cunoaște calendarul pozitivist al lui Auguste Comte în amănunțimele lui. Anul ar putea să înceapă la 1 Ianuarie, sau la 1 Aprilie. Aceste idei și exemplul de cum ar putea fi calendarul le-a dat la lumină d. dr. Zosin într-o broșură intitulată „Calendarul pozitivist”. E destul de interesantă pentru a fi citită de oricine.

Varietăți alotropice numesc chimiștii fazele diferite ale aceleiași substanțe, care e pusă în diferite condițiuni, de temperatură de pildă.

O dramă din lumea porumbeilor

Aveam mulți porumbei, dar îi cunoșteam foarte bine pe toți; știam care cu care e pereche, al cui puț sunt, unde au cuibar, etc.

Cele ce voiau arăta, s'au petrecut, nu e amestecată nici o umbră de imaginație. Am văzut porumbei mai puternici, snărgând oule și chiar omorând nui altuia mai slab, numai ca să-și ia cuibul de-a gata făcut și în poziție mai bună. Am văzut de multe ori, cum porumbelul își lăsa pe scumpa soție, pe ouă să clocească și el pe afară făcea dragoste cu altă porumbiță, care și ea lăsase pe soțior la clocit.

Am văzut cum cei înșelați surprindeau pe îndrăgostiți și apoi... bătaie...

„Ea” văzând că s'au încurcat itele fugea iute în pod pe ouă, și „ei” se băteau până cel mai slab cădea învins, cu toate că poate avea dreptate, adică dreptate după vederile noastre, și se vede și dinăle porumbeilor, căci altfel ce s'ar supăra ei așa de rău.

Dar ceesece voi arăta mai jos, n'am văzut de cât o singură dată.

Aveam un porumb stingher de vre-o câteva luni. Într-o zi veni în pod o porumbiță streină, însă nu de soț ca el, ci din așa zisii guțani, porumbi aproape ca cei sălbateci, cu culoarea cenușie, cu privirea sălbatică, cu ciocul lung și negru, cu picioarele negre și solzoase.

Totuși stingherului meu i-a plăcut. S'au împerechiat, au făcut cuibar și când erau în a doua săptămână a clocitului (aproape de scos puț), vine în pod a altă porumbiță străină, aceasta însă de soț: albă, cu moț, cu privirea blândă, cu ciocul și picioarele mici și roșii, în sfârșit frumoasă, nu numai după vederile noastre, ci și după ale porumbeilor.

Într-o zi aud în pod zgomot: mă suiș în crezând că poate vre-o mătă mănâncă vre-un porumb.

Însă găsesc trei porumbi bătându-se cu furie. Era stingherul, guțanca și frumoasa musafiră.

Îi despart, dar „el” se duce lângă frumoasa porumbiță: atunci guțanca se repede la ea și o luă la bătaie.

Interviul soțului necredincios tot în favoarea frumoasei porumbiți, bătând și alungând pe vechia lui soție.

Intrase amorul în podul meu și provocase scandal. Din cauza bătaiei lor cuibarul și ouăle se împrăstiaseră. Mai suindu-mă în pod am văzut în urmă pe înșelata soție stând într-un picior, foarte abătută, pe cuibarul părăsit; plângea de sigur iluziile pierdute; iar îndrăgostiții, uitând toate își făcea cuibar după un horn. Într-o zi guțanca dispărea, am crezut, c'o fi prins'o cineva.

Cei cari se vor fi bucurat mai mult în podul meu, de această dispariție, erau de sigur cei două îndrăgostiți, cari ră-năseseră liber.

Ei grăbeau cu facerea cuibarului, dar nu-l isprăviseră încă, când iată că dispărea din pod și frumoasa porumbiță.

Porumbul meu rămâne iar stingher; era disperat, o căuta pretutindeni; o striga într-una, dar în zadar, ca nu s'a mai arătat.

La vre-o săptămână văd că vine în zbor din centru orașului un porumb și se lasă pe casă. Stingherul cum îl vede se duce lângă el. Era prima soție, cea care ne mai putând suferi traiul din pod, își luase lumea în cap.

El începu să guguie, de sigur încerca o împăcare, ea însă îl respinse cu dispreț, lovindu-l cu ciocul și cu aripa. A intrat în pod, s'a dus la cuibarul părăsit, la ouăle împrăstiate, la acel mormânt al idealurilor sale porumbesti. A esit apoi iute, foarte mulțumită că n'a dat ochi cu rivala, fără să știe că ea dispăruse pentru totdeauna. A stat puțin și a fugit de unde a venit. A mai venit de câteva ori, el a încercat iarăși o împăcare, ea iarăși l'a respins cu îndărătnicie. Odată s'a luat după ea în zbor, dar văzând că-l duce prea departe, el s'a întors înapoi.

Se zice: „Trăiește ca porumbei”.

Eu zic: „Nu-ți tocmai bun și traiul porumbeilor”. Ceva la fel cu traiul nostru.

M. B. Bărlădeanu
Dorohoi

O franceză sultană a Marocului

Nimeni nu știe că pe la mijlocul veacului al XIX, o franceză a fost sultană a Marocului.

Se numea Jeanne Lanternier și se născuse în Franche-Compte la Val-d'Amour. Ea urmăse pe tatăl ei, un țesător în Algeria, la Dely-Ibrahim.

În mica fermă a noului colonist, Jeanne îngrija de animale și ducea caii la apă. Se făcea mare, frumoasă și cuminte. Într-o seară, întorcându-se cu familia sa dela Buffank, fu făcută prizonieră și vândută emirului Abd-El-Cader, cu mama sa și cu două germane ce le însoțeau.

Emirul, care căuta alianța sultanului Marocului, îi făcu cadou pe cele patru europene. Invelite în haicuri și sub „amori” cari le ascundeau privirilor indiscrete, fură expediate cu o caravană, împreună cu mai multe animale sălbatice destinate pentru grădinele regale din Fez și Markes.

Abd-El-Raman primi cadoul cu plăcere și aduse pe mica franceză la Marakes. Iată însă că descoperi, cum că mica franțuzoaică se îndrăgostise de fiul lui, de Sidi-Mahomed, care trebuia să urmeze la tron.

Bătrânul sultan cedă pe fată fiului său. Fata se făcu musulmană și primi numele de Daghia.

Țărancă franceză deveni principesă moștenitoare; născu un fiu mai târziu și se pretinde că a ajuns și sultană. Unde a murit și cum, nu se știe.

De sigur însă că pe mormântul ei cresc trandafiri și sădiți de obicei pe mormintele tuturor musulmanilor și mai ales pe mormântul principeselor.

În 1911 au fost omorâți în Rusia 16.500 vulpi, 200.000 hermine, 1500 urși brun, 4.525.300 veverițe, etc.

Cutremurul de la 11 Ianuarie 1838

În munții Vrancei și în regiunea Focșani, Odobestii, Panciu, Mărășești, au avut loc anul acesta neconținute cutremure, dintre care unul foarte puternic. Dela 1838 nu a mai încercat acea regiune un cutremur așa de puternic. În 1838 însă epicentrul se găsea ceva mai spre sud și anume în R.-Sărat și Buzău.

E interesant să vorbim de acel cutremur mare, mai ales că ne-a rămas o excelentă descriere făcută de Schueller, consilier de mine al Saxoniei, care se afla atunci la noi în țară.

Schueller a plecat din Focșani și a vizitat întâi Lămotestii. Înspre nord-vestul râului Milcov a găsit o despicătură de pământ lungă de vre-o 2300 picioare și largă între 8 și 16 degete. În multe părți despicătura aceasta era încă deschisă, dar Schueller nu a putut să-i măsoare adâncimea, de oarece pământul nu se crăpase în linii dreaptă, ci în zigzag. În mai multe locuri și tocmai acolo unde despicătura era mai largă, aceasta se umpluse de nisip și de argilă negricioasă. Despicătura începea în apropiere de țărmul nord-vest al Milcovului și se întindea perpendicular pe râu.

În comuna Gologan a găsit de asemenea o despicătură ce avea o direcție paralelă cu râul Râmna.

În apropiere de Râmnic a observat de asemenea despicătură prin care eșea apa. Într-o casă din Corbul pământul se spintecase și năvălise apa afară. A găsit un arbore, care după spusa țăranilor, în momentul cutremurului se despicasă în două, apoi în urmă cele două părți se lipiseră la loc și apoi nu mai puteai să știi unde se făcuse rupătura.

În multe părți șoselele deveniseră nepracticabile de pe urma cutremurilor, căci pământul se ridicase, se lăsase, se despicasă.

Vedeți deci, cutremurul de la 12 Mai 1912 nu a fost atât de puternic ca cel din 1838.

Regiunea aceea însă unde Carpații fac o cotitură, îndreptându-se drept spre nord, e una dintre cele mai periculoase, căci acolo e un puternic centru seismic.

Dela 1838 încoace mai toate cutremurile însemnate tot în acea regiune s'au produs și e păcat că nu se fac cercetări sistematice, că nu se instalează câteva sismografe care să înregistreze nu numai cutremurile mari, dar și pe cele mici, microseismele care au o deosebită importanță din punctul de vedere științific.

Știu că avem zoologii de seamă în materie de cutremure, care ar putea să-și consacre activitatea numai în chesetiunea cutremurilor din România.

Ar găsi cel mai bogat material în regiunea Putnei, Buzăului și Râmnicului Sărat și ar fi răsplătiți cu prisosință de munca depusă.

Chimia e studiul corpurilor sau substanțelor definite care constituie materia.

Balonul a fost întrebuințat pentru prima oară în războaie, la lupta dela Fleurus, în 1794.

Locuitorii polului sud

Vă prezentăm pe singurii locuitori ai

Un grup de pinguini

polului sud: pinguinii; fotografia îi reprezintă în pozițiile lor favorite. Și sunt miș și zeii de miș de pinguini la un loc. Mai sunt și alte păsări spre polul sud,

dar pinguinii sunt cele mai interesante și în numeroase viitoare vom descri pe larg modul cum trăiesc în societate aceste păsări ciudate, cari de departe par oa-

menii îmbrăcați pentru vre-o serată, omuleți comici rătăciți pe pustiurile malurilor oceanului antarectic.

OMUL ȘI NATURA

Navigația aeriană. — Americanii, cari în totdeauna au dat semnalul excentricității, nu întârzie de a profita de recenta invenție a aeroplanului pentru a-și scoate și mai mult în evidență spiritul lor de inovație.

Astfel în Statele-Unite s'a fondat o curând o societate sportivă, care pe lângă că vă pune la dispoziția publicului o mașină de zburat cu suma de 750 de dolari, dar face odată și traficul cu călători, prin aer.

Domnilor călători! în... aeroplan!

O afacere rentabilă. — Ziarul „Liverpool Curier”, publică un tablou de cheltuieli, marelor vase „Lusitania” și „Mauretania”. Mijlocia cheltuielilor e de 449.750 lei, iar câștigul se ridică la suma de 783 miș 750 lei, ceea ce dă un beneficiu de 334.000 lei la fiecare trecere din port în port.

Socotind trei transporturi pe lună, ajungem la un beneficiu de 12 milioane pe an.

Maimuțe pescari. — Un savant, Carpenter, a asistat de mai multe ori pe când se află prin insulele din Sudul Birmaniei, la niște curioase spectacole, cari constau în acea, că zilnic vedea maimuțe din specia macacului, ducându-se la pescuit pe țărmul mării, de unde se întorceau cu stridii.

Ceea ce e mai curios, spune Carpentier,

e că maimuțele luau cu dânsle niște pietre lătarețe, cu ajutorul cărora despicau valvele stridilor, după care operația „procedau” la mâncare.

Dar savantul uită să ne spună, dacă maimuțele aveau precauția de a lua cu dânsle și puțină lămâe...

Un cerc „High-Life”. — Luna trecută s'a deschis la New-York un club de chelneri și chelnărițe de restaurant. Casa e prevăzută cu tot luxul modern; ea are patru etaje și e situată în cel mai nobil cartier. Stabilimentul e un model în genul său. Are o sală de recepție pentru doamne, un cabinet de manicură, un restaurant cu tot confortul modern, o cafenea, vre-o douăzeci de camere, bioururi, o bibliotecă cu cărți scrise în principalele limbi europene, o sală de biliard și de gimnastică. Însă un lucru nu ne este lămurit:

„Cine se însărcinează cu serviciul clubului unde „servitorii” și „servitoarele” trebuie să cocheteze?

Radiul. — Niște savanți vienezi, au lucrat zece miș de kilograme de pământ din Iohannisthaler și au reușit să găsească trei grame de radium. Aceasta ar fi cea mai mare cantitate de radium care s'a găsit până acum.

Operația a costat 44.000 de coroane. În laboratorul universității, experiențele radiului sunt la ordinea zilei. Se fac experiențe să se vadă dacă teoria lui William Ramsay, că radiul și emanațiile sale dau

naștere la alte elemente și în special la helium și lithium, e adevărată.

Veți vedea că în curând radiul se va găsi prin toate colțurile până și la cititorii „Ziarului călătorilor”.

Încălzitul în vechime și acum. — Se credea că în Belgia, huila a fost pentru prima oară întrebuințată ca combustibil în Liège, în secolul XII. Orî exploatațiunile recente făcute la Liège în piața Saint Lambert, au fost cu atât mai surprinzătoare, cu cât s'a găsit niște rămășițe de huilă și de koke, carî s'au constatat că datează din timpurile Romanilor.

Deci și de această dată zicătoarea „*Nihil novi sub sole, neque sub terra*” se adevărește. (Nimic nou sub soare, nici sub pământ).

Gero

Cum se răspândește viața în univers

Unul dintre cei mai de seamă învățați moderni este fizicianul Svante Arrhenius, care pe lângă specialitatea sa, s'a ocupat mult și cu chestiuni astronomice.

În scrierea sa celebră, tradusă în toate limbile intitulată „Evoluțiunea lumilor”, Arrhenius între altele, vorbește și de o chestiune ce interesează pe orî care om cult, aceea a modului cum se poate naște viața pe nenumăratele planete ce se învârtesc în jurul atâtor stele-sori și prin urmare și pe planeta noastră. Teoria pe care o susține el și pe care o numește „panspermia” constă în afirmarea că spațiul universului e plin cu germenii vieții și că aceștia întâlnind în calea lor planete, le umple de viață, dacă găsesc condițiunile necesare existenței și dezvoltării lor. Rezumăm după scrierea sa această ipoteză ciudată, care a fost emisă încă de la începutul veacului al 19-lea. Flammarion, în scrierea sa cunoscută intitulată „Plurivitatea lumilor locuite”, vorbește și el despre panspermie, dar nu în sensul celor susținute acum de Arrhenius.

Trebuie mai întâi să spunem, că de câți-va zeci de ani numai s'a dovedit că lumina exersează o apăsare asupra corpurilor și că dacă razele luminei solare, dau peste particule de materie cari sunt foarte mici, pot să le devieze din drumul lor, în virtutea acelei apăsări, a celei presiuni.

Dacă un micro-organism ar putea să pătrăsească pământul și să fie apoi împins de razele Soarelui, el ar merge drept înainte, trecând dincolo de orbita ce planeta Marte descrie în jurul Soarelui dincolo de toate planetele mari, dincolo de Neptun. Și tot ar fi împinsă înainte, aruncată spre alte sisteme solare. Nu e greu să se facă socoteala timpului cât le-ar trebui unor asemenea corpuscule să facă călătoriile acestea.

Închipuindu-ne că ar avea o densitate egală cu cea a apei, ceea ce și e aproape de realitate, ar fi duse până la orbita lui Marte în vre-o 20 de zile, până la cea a lui Jupiter în 80 de zile, până la

Neptun în 14 luni, iar până la steaua alfa din Centaurul, care e cel mai apropiat Soare de noi ar ajunge în 9000 ani.

Calculule acestea le-a făcut Arrhenius admitând că forța aceea a soarelui, care e botezată forță repulsivă și care respinge mereu corpusculele în chestiune, ar fi de patru ori mai puternică de cât forța gravitațiunii ce lucrează asupra acelorași corpuscule.

Durata timpului nu ar fi prea lungă, pentru ca un micro-organism să ajungă până la o planetă din sistemul nostru solar; o sămânță oarecare și-ar putea păstra puterea sa de germinare.

S'a dovedit de pildă, că unele planete superioare și sporiî câtorva bacterii pot să-și păstreze vitalitatea lor timp de vre-o 20 de ani.

S'a spus că razele extraviolate au puterea să omoare germenii vitali și s'a demonstrat aceasta, dar experimentele s'au făcut pe o materie umedă, pe când în spațiul interplanetar sunt alte condițiuni.

Deci nu se poate admite că razele solare ar omorî sporiî în timpul călătoriei lor. Dar vor da peste un frig intens de 220 gr. C. s'a dovedit însă că unii sporiî de bacterii pot fi ținuti câte 20 de ore în hidrogen lichid, la — 252 gr. C. și tot nu-și pierd facultatea germinativă.

Profesorul Macfadyen din Londra a demonstrat apoi că micro-organismele pot să fie menținute timp de 6 luni într-o temperatură de aproape — 200 gr. C și să nu-și piardă facultatea de germinare.

Frigul intrastelar poate chiar că el conservă germenii împinși de razele soarelui.

Astfel, germenii celor mai mici organisme de pe globul nostru pot fi răspândiți în toate părțile spațiului, universul poate fi însemănat.

Dar greutatea e de a răspunde, cum ar putea acești germenii să scape de gravitațiunea pământului?

Exsistă puterea electrică și Arrhenius dă explicațiunii în care nu intrăm acum.

În orî ce caz, el admite posibilitatea ca acele micro-organice să poată scăpa de atracția planetelor, rămânând numai sub puterea repulsiunii razelor solare.

Așa se va fi transmis viața din planetă în planetă, dintr'un sistem solar în alt sistem solar. E destul ca o sinugră sămânță din bilioane și trilioane, să cază pe o planetă, pe care condițiunile de viață se pot desvolta.

În acest caz am admite că ființele organizate din întregul univers sunt înrudite. Ele consistă din celule formate din diferite combinațiuni de carbon, hidrogen și azot.

„Visul celor cari ne fac să vedem lumi locuite de ființe vii, în cari carbonul ar fi înlocuit cu siliciu e de domeniul neprobabilității. E mai probabil că viața, transportată în alte lumi locuite, ia forme ce trebuie să fie înrudite de aproape cu cele de pe globul nostru.

„Ajungem deci la concluzia că viața este fără îndoială silită să reînceapă mereu. Plecând dela formele cele mai inferioare, ea trebuie să străbată toate stările dezvoltării progresive, întocmai după cum individul cel mai bogat orga-

nizat, tot are nevoie să plece de la o celulă elementară.

„Toate aceste concluziuni se potrivesc minunat cu ceea ce caracterizează viața pe pământ. Se poate spune cu drept cuvânt, că sub această formă, doctrina panspermiei se deosibeste printr'o mare armonie, ceea ce formează cea mai bună dovadă pentru adevărul unei doctrine cosmogonice.

„E puțin probabil ca dreptatea acestei doctrine să fie vre-odată dovedită direct prin examinarea germenilor ce ne aduce aerul și pe cari i-am putea găsi. Germenii cari ar veni până la noi, originari din alte corpuri cerești, sunt de sigur prea puțin numeroși. Suprafața întreagă a pământului nu primește de sigur de cât numai câți-va într'un an. E seama de altfel mult cu sporiî monocelulari de origină pământească, cari umplu aerul în mare cantitate, și pe cari vântul îi risipește în toate regiunile.

Peirea lumii e aproape

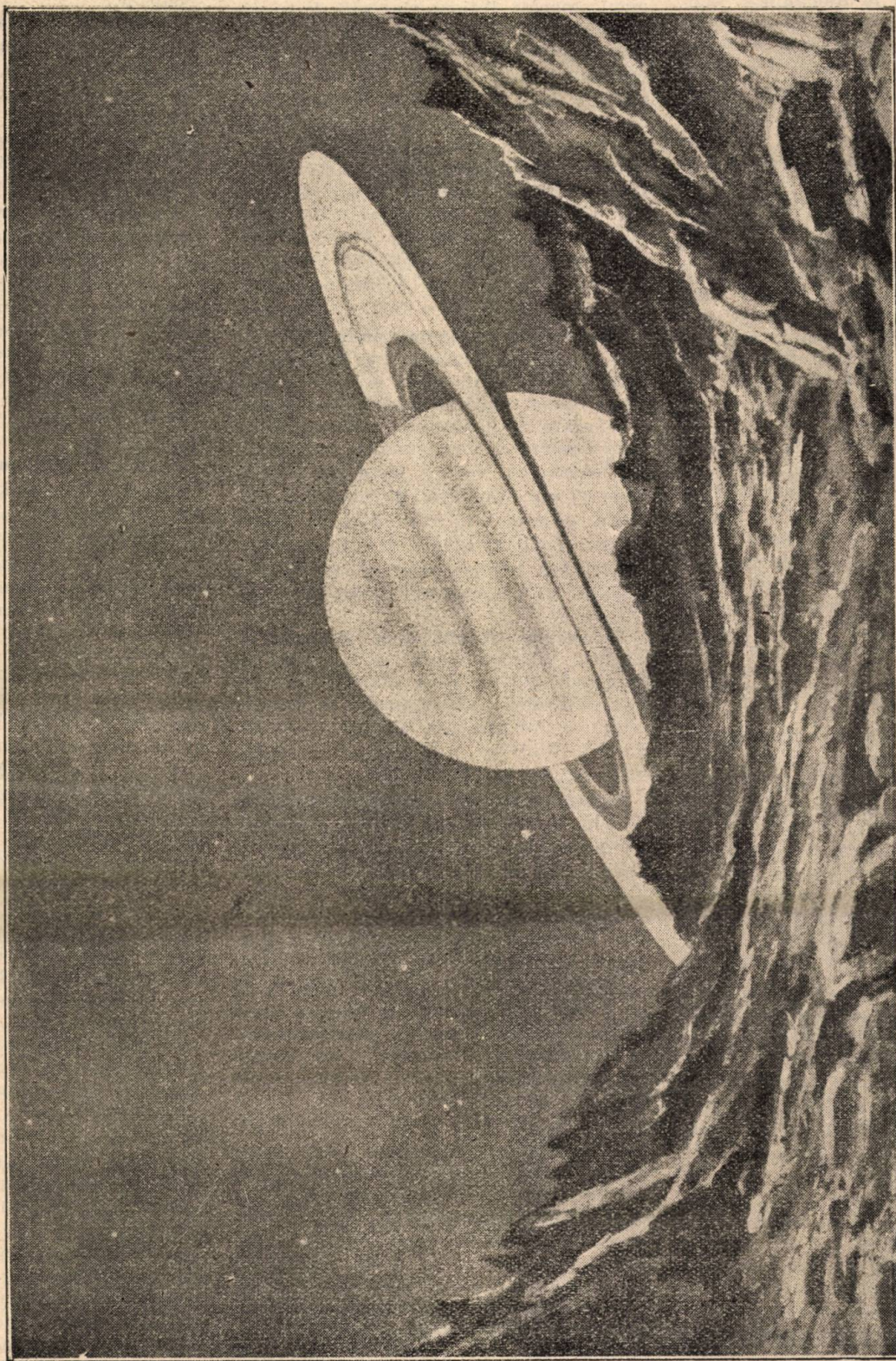
Linștiți-vă, peirea lumii nu o prevestește învățații, ci secta religioasă a adventiștilor, care a făcut proseliți și la noi în țară. Și pentru răspândirea preceptelor acestei secte, care între altele crede într'o foarte apropiată reîntoarcere a lui Isus Cristos pe pământ, biroul adventist din Hamburg a tipărit și în limba românească o scriere foarte originală.

Comentând biblia veche și nouă, adventiștii ne asigură că în curând planeta Pământului va pieri prin foc. Toate semnele acestui apropiat sfârșit s'au arătat, semne prevăzute prin biblie. Am ajuns în epoca atentatelor contra capetelor încoronate, a crizelor ministeriale (!), a grevelor de lucrători, a cartelurilor industriale, a monopolurilor, etc! Cel puțin așa spun adventiștii. Epidemiile se întind mai mult, holera, ciurma și otica fac ravagii din ce în ce mai mari, cad stele din cer, se întuneacă soarele și luna, au loc cutremure ce iați viața a zeci de mii de oameni, erupții vulcanice etc.

Acestea sunt semnele și trebuie să mărturisească și învățații, că în adevăr, au loc crize ministeriale (le furnizează de multe ori și România), cutremure, eclipse, etc. Atât dor, că autorii scrierei în chestiune cred că cutremurul din Lisbona a fost singurul cutremur mare, cel prevestit de biblie, nestîind pe vremea când au scris cartea, și neadăugând în noua traducere, groaznicul cutremur din Messina și Reggio de aniî trecutî. Dar tot așa, spun adventiștii, radea lumea înaintea potopului de Noe și se întrebau toți răzând: „Da ce e cu potopul prezis, de ce nu vine potopul?” Și continuau să fie răi. Și a venit potopul și i-a curățat pe toți. Tot așa și acum. Nimeni, afară de poporul cel ales al adventiștilor, nu vrea să creadă în apropiatul sfârșit al lumii, cu tot războiul balcanic, cu tot războiul european ce ar putea să aibă loc, cu toate ravagiile holerei, ciumei și ale crizelor ministeriale.

Bine înțeles, opera adventiștilor nu contribuie de loc la înaintarea științelor, dar nici bisericeii nu-l aduce foloase.

Priveliște ideală a planetei Saturn

Saturn minunea sistemului nostru solar, cea mai curioasă planetă, e înconjurat de mai multe inele despre a căror constituție vom vorbi altă dată. Vederea de mai sus ă fi de pe una dintre cele mai apropiate Lună (sateliți) ale acestei planete.

Planetele Mercur și Venus, cele mai aproape de soare, nu au Lună ca Luna noastră, n'au sateliți.

Madrid, capitala Spaniei se află la o înălțime de 650 metri deasupra nivelului mării.

Planeta Marte are două sateliți, dar foarte mici, de câte-va zeci de klm. în diametru.

Brazilia, Norvegia, Bolivia, Cuba și Haiti au fie-care câte 2 milioane locuitori.

La 100.000 nașteri de băieți în Franța, numai 83.674 ajung până la vârsta de 1 an, iar din 100.000 fete ajung până la aceeași vârstă 86.351.

Unitatea monetară în Portugalia e Mitreis-ul de aur, care prețuește 5 fr. 60,

Noutați științifice

Un holid observat în România.— Spuneam într-un număr trecut că spre sfârșitul lui Noembrie, Pământul se întâlnește cu mai mulți meteoriți. Un țaran numit Șomănescu, din comuna Bobu (Gorj), care a mai publicat de altfel observații astronomice în revista *Orion*, ne scrie că la 25 Noembrie, pe la orele 5 și 15 minute a văzut un holid ce a pornit dela Zenit (de deasupra capului), îndreptându-se spre nord-vest. Avea o lumină galbenă. Trei secunde după apariție holidul a explodat, sărind din el mii de scântei și producând o lumină mai mare. S'a auzit în urmă un zgomot ca o detonătură de pușcă. E foarte probabil ca bucăți din acel holid să fi căzut la câțiva zeci de kilometri depărtare.

Cititorii noștri pot să fie siguri, că Șomănescu nu e un țaran de operetă, ci un veritabil țaran, care ziua pune mâna pe coarnele plugului, iar seara citește, se instruește și dacă e senin observă stelele... cu ochii liberi însă, neavând instrumente. Astfel, conducătorul acestei publicații a primit în timp de trei ani dela acest țaran multe observații făcute cu ochii liberi asupra cometelor Halley, 1910 a, Brooks, ba a văzut și planeta Mercur. Copernic a murit fără să o fi văzut. În Bobu însă cerul e curat până la orizon, nu plin de ceața și fumul orașelor.

Broască care își face cuib în pom. E o raritate, dar există în Brazilia. Broasca aceasta se suie în arbuștii ce-și apleacă ramurile pe vre-o apă și-și face un cuib de frunze în care depune ouăle.

Explorațiuni geografice. D-na Bullock-Workman a făcut anul acesta explorația ghețarului Siachen ce se află în Karakorum și care are o lungime de 50 de mile. Expedițiunea a fost foarte periculoasă și un ghid american a fost omorât de o avalanșă. D-na Bullock-Workman a făcut și ascensiune mai multor piscuri de munți din acele localități, ajungând până la 6000—7000 metri înălțime.

Turbă artificială. D-rul Bergius din Hanovra a descoperit mijlocul de a produce turbă pe cale artificială, în laborator. A amestecat celuloză cu apă, încălzind-o până la 240 grade Celsius și a supus-o la o presiune colosală. A găsit apoi un produs chimic la fel cu turba. Procesul a avut loc în 24 de ore, la o temperatură de 350 grade. Pe această bază, spune doctorul că poate să facă socoteala cât timp trebuie pentru formarea carbonilor de piatră din plantele preistorice și a găsit 7 milioane de ani, ceea ce se potrivește cu cifrele la cari au ajuns geologii.

Moartea unui învățat. A murit d-rul Ramsay Heatley Traquair, un cunoscut ihtiolog și paleontolog englez.

Ciclonele din Jamaica. La 2 Noembrie st. v. a început în insula Jamaica o furtună care a durat patru zile, având cea mai mare intensitate la 4 și la 5 Noembrie. În unele localități toți bananierii au fost culcați la pământ, de asemenea și coconierii și alți arbori mari. Nenumărate case au fost distruse, zeci de oa-

menii omorâți. Intinse plantații de trestie de zahăr au fost complet nimicite. Era o trombă gigantică ce în două rânduri s'a preumblat prin aceleași locuri. Ziarele anunță apoi un ciclon în Filipine, care ar fi costat viața a 15.000 oameni, dar până acum nu avem amănunte.

Inventatorul telefonului, Charles Bourseul a murit la Paris, în vârstă de 83 de ani. El a fost cel dintâi care a dat ideea pe când era telegrafist la Paris, că s'ar putea vorbi la mare depărtări cu ajutorul electricității. Ideia a fost pusă însă în practică de Graham Bell și Edison.

Observatorul astronomic de la Filaret.— Cele două lunete astronomice de 380 mm. obiectiv au fost instalate și nu a rămas de cât să se aducă și lentilele lor. În prezent, afară de d. Coculescu, directorul aceluia observator, mai sunt ca astronomi d. Demetrescu, care a făcut practică la observatorul din Paris, d. Teodosiu, care se va reîntoarce în curând de la observatorul regal al Belgiei și d-ra Teohari, care a fost trimisă anul acesta să facă practică la observatorul astrofizic din Nisa.

Excursiune științifică pe Amazon.— Yachtul „Pennsylvania” al muzăului de pe lângă universitatea din Pennsylvania (Statele-Unite) a plecat pentru trei ani în regiunea Amazonului, pentru a face explorări științifice. Expedițiunea e condusă de învățatul Algot Lange.

Semnele distinctive ale criminalului.— Societatea de antropologie din Washington a discutat zilele trecute o chestiune interesantă, anume aceea a semnelor distinctive ale criminalilor. Maiorul Sylvester, prefectul poliției din Columbia a arătat, întemeiat pe observații, că nu se regăsesc la toți criminalii semnele caracteristice indicate de Lombroso. Criminalii nu se deosebesc de oamenii obișnuiți, prin înfățișarea lor. De aceeași părere au fost și alți membri ai societății. D-rul Hough a găsit că tatuarea, care e o rămășiță de sălbăcie, nu indică pe criminal, dar că un om care se lasă să fie tatuat, ar putea fi predispus în anumite împrejurări la crimă. D-rul Glück, a insistat asupra faptului, că e absolut necesar să se cunoască bine trecutul criminalului și purtarea lui la diferite vârste, iar nu ce făcea și cum era el cu puțin înainte de crimă. Cu acest prilej, maiorul Sylvester a condamnat influența dezastruoasă a politicienilor, cari împiedică poliția orașelor mari de a lua măsuri în contra criminalilor.

Laborator de fizică și chimie.— Științele întemeiate pe experiențe în laborator se învață, de aceea în toate țările civilizate s'a înmulțit numărul laboratoarelor de tot felul. Casa școalelor a înființat un laborator fizico-chimic, unde sub conducerea d-lui Ludwig, profesor de fizică, se vor putea face mai toate experiențele fizice și chimice. Elevii școalelor secundare vor putea să vie însoțiți de profesorii lor și chiar profesorii vor putea să facă experiențele pentru cari nu au a-

parate și instrumente la liceul respectiv. De ocamdată laboratorul se află instalat în câteva săli și camere ale clădirii Casei școalelor.

Femeile și societatea geografică engleză.— Cu toată opunerea multor membri, până acum au fost admise în societatea geografică engleză, vre-o 20 de membre, femei geografi și femei exploratori. Zilele acestea comitetul societății va pune în discuție chestiunea dacă trebuie să se admită femeile, ca și bărbații, sau nu.

Moartea unui explorator.— *English Mechanic* din Londra publică știrea, că exploratorul german Haunch, care părăsise Europa acum trei ani, pentru a face o explorare în vestul Groenlandei, cu ajutorul Eschimosilor a murit în împrejurări tragice. Sfârșise merindele și rotragerea a fost atât de anevoioasă, încât și-a dat sfârșitul de pe urma atâtor oboșeli. Eschimosii au dat de veste despre moartea lui.

Profesorul Metchnikoff și tuberculoza.— Profesorul Metchnikoff de la institutul Pasteur din Paris, a ținut zilele trecute o conferință la societatea regală de medicină din Londra. Intre altele a spus, că sunt multe persoane inoculate fără să știe în contra tuberculozei. El însuși, pe când era în vârstă de 23 de ani s'a înșurat cu o fată care avea aproape aciași vârstă și care era așa de grav bolnavă de tuberculoză, încât la biserică a fost dusă aproape pe brațe. A trăit patru ani cu ea, luptând el singur contra boalei ei, la urmă ea a murit. Metchnikoff însă nu s'a îmbolnăvit și crede că aceasta se datorește faptului, că în tinerețe suferise de scroful la ochi. Era vaccinat pentru toată viața. Acum 50 de ani, Villemîn a făcut o experiență inoculând cu tubercule animalele. Robert Koch a fost cel care acum 30 de ani a descoperit bacilul ce poartă numele său și care produce teribila boală. Bacilii aceștia sunt însă diferiți la oameni, animale, sau păsări. Omul se poate lesne îmbolnăvi, și prin tuberculoza bovină. Ce e mai curios e că e un număr foarte mare de persoane, cari se îmbolnăvesc de tuberculoză fără să știe, se vindecă tot fără să știe și numai târziu, după moarte, se află acest lucru prin disecțiune. Aproape 90 la sută din populația orașelor europene iau bacilul lui Koch, dar numai 15 la sută mor după urma lui. Celălalti 85 la sută nici ei nu știu că sunt, sau au fost bolnavi.

Cucul.— Pentru naturalisti, cucul este o pasăre foarte curioasă. Nu se poate explica încă, pentru ce cucul femeie, în loc să-și clocească ouăle, le depune în cuiburi străine, silind astfel păsările mult mai mici decât ele, să aibă grije de ouăle și în urmă de puii cei prea mari ce ies din ele. Vom povesti odată cum o pituice, de pildă, poate să îngrijească de un pui de cuc, care e de 10—12 ori mai voluminos decât ea. Ce câștigă cucul mamă și tată părăsindu-și puii, de unde au învățat aceste păsări sistemul cu doică pentru copil?

Secretele aviațiunei

Socotim că ne îndeplinim o datorie frumoasă față de publicul nostru, publicând cu începere din acest număr al revistei noastre, o serie de articole și fotografii referitoare la istoricul și tehnica acestei noi științe, acestui nou mod de locomotaune care a uimit o lume întreagă și care e menit să aducă mari modificări în viața socială a omului. Vom publica mai întâi istoricul, din cele mai vechi timpuri și până în prezent, apoi cele mai principiale și interesante chestiuni de ordin tehnic, descrise în așa fel, în cât orî cine să poată înțelege și să-și dea seamă de principiile și secretele acestei științe, care e la ordinea zilei pretutindeni.

Înainte de a fi ultima victorie a omului asupra elementelor; înainte de a fi cea mai mărească acțiune a științei moderne, cucerirea aerului a fost cea mai frumoasă iluzie a poeziei clasice.

Istoricul aviațiunei

Înainte de a apare pe clara suprafață a realității, după cum spune Jean de Bonefon în „La conquête de l'air”, aviațiunea a figurat în adâncul obscuristic al simbolurilor religioase — Mercur, se ridică pe scurtele aripi ale picioarelor și pălărioarei sale, zeul Indiei desface brațele sale încărcate de lungi pene, spre a predomina umanitatea; ingerii, ascund castitatea lor sub albele pene pe care legenda le-a fixat pe umerii lor.

Veritabilul strămoș al aviatorilor, a fost în antichitate Icar. De fapt el nu a făcut alt ceva de cât să experimenteze împreună cu tatăl său Dedal, aparatul imaginat și construit de către acesta din urmă.

Am spus mai sus, că aviațiunea în antichitate a format visul cel mai mărit al poeziei. Iată câteva răslețe rânduri din Ovidiu, rânduri din care ușor se deduce că, a sbura, a fost un ce care a preocupat mintea omului din cele mai vechi timpuri.

„Dedal, obosit de a mai suferi, pe un pământ odios plictiseliile unui lung exil, cedă dorului locului său natal; marea însă îl înconjură de toate părțile.

„Minos” spuse el poate foarte bine să-mi închidă mările și uscatul; cerul însă mi-e deschis și cerul va fi calea mea. Minos este stăpânul pământului, el însă nu poate stăpâni aerul.

Și atunci geniul său concepu o artă necunoscută, supunând natura unor legi cu totul noi.

El aranjă cu măiestrie pene, luând mai întâi pe cea mai mică, ca apoi fiecare din cele ce urmează să fie mai mare, și totul fu aranjat printr-o gradățiune nesimțită... Dedal strânse aceste pene în mijloc cu sfoară, la extremitățile lor cu ceară și le dădu o slabă curbura astfel de a imita cât mai bine aripile păsărilor...

Tânărul Icar era lângă el și neștiind că mâinile sale se jucau cu propriul său pericol luă surzând penele pe care vântul le înălță. Atunci el înmuiă ceara între degetele sale întârziind mult astfel

prin jocul său minunata lucrare a tatălui...

După ce pentru ultima oară puse mâna pe lucrarea sa, artistul inventator se așază în echilibru pe cele două aripi și pluti suspendat în aer... El dădu apoi lecțiunii fiului său Icar... Icar, spuse el, să eî mijlocul aerului și crede-mă că dacă șborul tău se va coborî, valurile vor îngreuna aripile tale; iar de le vei ridica prea sus, focul le va arde; șboară între aceste două periculoase și teme-te în special de a avea în față constelațiile boreale, cât și cea strălucitoare meridională a Orionului.

Să șborî, urmându-mă pe mine... Îl învăță apoi imediat să șboare și să așeze aripile pe umerii săi, neobisnuiți a le înțrebuința... Nu departe de acolo era o colină, care în totul nu se ridica la înălțimea unui munte; dar care însă domina împrejurimile. De aci se asvârliră eî pentru a începe primejdiosul lor voiaj...

Dedal mângia perfect aripile sale și nu pierdea din vedere pe ale fiului său... El însuși își susținea șborul cu o măsură totdeauna egală... De altfel noutatea voiajului le prezenta multă plăcere, senzații noi...

De odată însă, lăsând la o parte toată teama, îndrăznitul Icar depăși în zborul său marginile prescrise de tatăl său. Un nescar îi zăriră în timp ce tocmai arunca undița pestilor și trestia flexibilă îi căzu din mână...

Deia eî lăsaseră la stânga: Samos, Naxos, Paros și Delos. Aveau la dreaptă Iehinthul. Calimpu cu întunecoasele păduri și Astipalea înconjurată de mlaștină otrăvitoare. Atunci Icar, imprudent, că totî la acea vârstă neprevăzătoare, se ridică prea sus în regiunile atmosferice uitând povata tatălui său... De odată legăturile aripelor se înmuiară, ceara se topi imediat în contact, cu căldura solară și brațele băteau nenutincioase atmosfera subtilă. Din înălțimea cerului el lăsa să cadă asupra mării o privire plină de groază, apoi o ceață întunecoasă, tristul efect al groazei sale. Îi acoperi ochii, ascunzându-i lumina zilei. Ceara era topită, în zadar agita el brațele sale goale, tremurând, nepregătit de a se susține el căzu și în căderea lui strigă: tată! sunt pierdut. Mai vorbi încă, dar valurile mării albastre astupară cuvintele sale. Sărmanul tată, acum el pierduse însă acest nume, îi strigă la rândul său: Icar! Icar! unde ești tu, sub care cerc polar îți îndreptezi tu zborul tău?...

Și l mai strigă încă odată când zări aripile plutind deasupra apei. Pământul primi rămășițele lui Icar și marea încă îi păstrează numele: Și așa pieri unul dintre primii, care îndrăzni să întreprindă lupta contra elementelor.

Scoala lui Pitagora presimți posibilitatea existenței aviațiunei, făcând cercetări matematice referitoare la imitarea zborului păsărilor de către om. Architas, inventatorul surubului și al scripetului a creiat o jucărie științifică ce a trecut din generație în generație și care este: Zmeul jucărie de puțină importanță pentru acei cari nu-și dau seama de marea problemă care s'a rezolvat de abia în atâtea veacuri, prin atențiunea ce a atras-o asupra sa; asupra principiului său, care este

și acela al noului sistem de locomotaune „Aviațiunea”.

Analele mai citează numele lui Glycas și Casiodor cu misterioasele lor invențiuni trec însă mai departe și să vedem în ce fel prezenta concepția aviațiunei în era creștină 1).

Jean Stroescu
Membri Soc. Aviator.
Român-civil

POVESTEA UNUI PAPAGAL

Un german, d. O. Lohan, care a fost mult timp consul în America, povestește în revista *Kosmos* din Stuttgart, viața interesantă a papagalului său, care poartă numele de Lora.

Lora e unul din cei mai cuminiți papagali din lume, pe care stăpânul său l-a cumpărat acum 15 ani din San-Francisco. Când l'a cumpărat știa multe cuvinte, dar numai englezește.

Picioarele nu prea îi erau curate la început și soția consulului îi le șterse. Papagalul, supărat îi spuse:

— I don't like that! (Nu-mi place asta).

Repede însă s'a împrietenit și nici o dată n'a făcut scandal, tipând de geaba, cum e obiceiul multor papagali. Femeile îi plac mai mult de cât bărbații și-i place mult să fie mângâiat de ele. Cu servitoarea însă se poartă ca un stăpân, îi

Papagalul Lora

vorbește autoritar, o cheamă pe nume și îi trage câte o labă, sau râde, când ea îi curăță colivia. Cu căinele îi place mult să glumească. Întâi îl strigă să vie în cameră, apoi când îl vede începe să strige:

— Get out! (Ești afară).

Și căinele ese cu coada între picioare, intimidat de energicul ton al păsărei.

De multe ori se face că vorbește la telefon. Întâi strigă cu glas tare: „Hallo!”, apoi face o pauză și întreabă: „Who is it?” (Cine e acolo).

— Se face că ascultă și dând din cap spu-

1) A se citi urmarea în No. 4.

ne: „Yes, Yes!... (Da, da). In urmă, să râde, să spun: „Come over, to see me” (Vino să mă vezi).

Dacă bate cineva la ușă, spune: „Come in!” (Intră). Când pleacă cineva, strigă după persoana care pleacă „Good bye” (La revedere). Cum se întuneacă, spune: „I like tired” (Sunt obosit), apoi după ce a fost acoperit spune: „Good night” (Noapte bună).

Fetele și femeile îi plac și cum vede una, spune „Pretty girl” (Dragă fetiță). Său „I love you” (te iubesc). Când vrea ceva bun de mâncare, spune: „Cine e tata lui Lora”. Dacă te vede că tot cauți ceva, te întreabă cu mult interes: „Ai găsit?”

Îi place pianul, dar nu arilele zgometoase, ci cele line și e încântat dacă o femeie cântă din gură, în acest caz cântă și el cu mult patos și iese duet... de-ți iei câmpii.

Și multe altele povestește stăpânul papagalului. Veți găsi aci și nutra inteligenței pasării. A văzut pe fotograf și parcă-și dă seama că e un moment grav în viața sa, căci priviți-l ce plin de demnităte este.

Alte pământuri locuite

Rezultatele astronomiei moderne nu mai că nu au nimicit vechia credință, că mai pot fi locuite și alte planete decât planeta noastră, dar din contra, au întărit-o, i-au dat nouă argumente.

Nu e locul aci să facem un istoric al acestei chestiuni; cititorii care se interesează și cunosc limba franceză pot citi *La pluralité des mondes habités* și *Les mondes imaginaires et les mondes réels* ale lui Flammarion, sau *Bewohnte Erden* a lui Mayer în limba germană.

Nenumărați învățați și filozofi, din antichitate și până azi, au crezut că există și alte planete locuite și au fost relativ puțini, cei care erau de părerea lui Voltaire, că cei care spun că dacă Pământul e locuit, trebuie să fie și alte planete locuite, se aseamănă cu cei care pretind, că pentru că ei au purice, trebuie să aibă și alții.

Romancierii din toate timpurile și din toate țările și-au și trimis eroii prin Lună, Venus, Marte și chiar și pe alte planete, ba s-au scris romane și despre locuitorii planetelor necunoscute ale altor stele-sori.

Jules Verne și-a aruncat eroii spre Lună, dar aceștia au ocolit satelitul nostru; Wells a trimis doi pământeni pe Lună și pe unul l-a lăsat acolo pradă sălbaticilor Lunarieni, care locuiesc sub solul lunar. Tot Wells ne-a adus o flotilă de martieni, care înarmați cu mijloace de distrugere îngrozitoare, erau să decimeze omenirea pământeană. Din fericire martienii, care pe planeta lor nu știau ce sunt microbii, dau de microbii pământeni și ceea ce nu putuseră să facă tunurile și cuirasatele noastre, au făcut baccilii, ei au distrus pe Martieni care erau ca o plagă. Kurd Lasswitz, un german, a pus tot așa pe Martieni să cucerească Pământul.

Noroc că Luna nu e locuită, nici după cum spune Wells, căci altfel ar sosi poate vremea, când o flotă aeriană pământeană, ar aborda pe solul lunar. Ei, dacă Luna ar fi acel „glob de aur” de care ne vorbea Bolintineanu, poate că tot s'ar găsi exploratori îndrăzneți.

Deocamdată însă, Pământul nu poate fi părăsit de cât numai cu închipuirea și trebuie să ne mulțumim numai cu o discuție mai rațională a chestiunii altor lumi locuite.

Cei mai mulți, când discută chestiunea, se întreabă mai întâi, dacă planeta pe care voim să o populăm, se află în condițiuni identice ca planeta Pământ. De pildă, pe pământ, grâul se coace la o anumită temperatură. Are Marte temperatura necesară ca să îi se coace grâul. Chestiunea aceasta a fost discutată într-o vreme de învățați serioși, dar trebuie să recunoaștem, că se aflau pe o cale greșită. Mai întâi, de ce să presupunem, că fără grâul nu ar putea trăi o omenire. Chiar pe pământ, oare se nutresc toți oamenii cu pâine. Mai e nevoie să dăm exemple? Omenirea unei planete e produsul mediului în care se găsesc condițiunile de viață și prin urmare vor putea să existe mari deosebiri între o omenire și alta. Câteva grade de latitudine schimbă și flora și fauna. Oare nu vor fi deosebiri și mai mari între o planetă și alta? Tot combinațiunile ale carbonului vor intra în majoritate în creșterea și întreținerea vieții, dar nu se vor putea ele deosebi de cele de pe pământ?

Viața pe Pământ se menține apoi între niște limite de temperatură destul de largi și dacă omul nu poate să trăiască dincolo de 60° sub zero și dincolo de 55° deasupra lui zero, apoi organizmele cele mici întrec cu mult aceste limite. Hidrogenul lichid are o temperatură de vre-o 252 sub zero și cu toate acestea e dovedit lucru, că sunt bacterii ce pot să sufere această temperatură atât de scoborâtă. Singură umiditatea strică; așa de pildă, dacă semințele unei plante se află într'un mediu umid, ele nu mai pot să sufere frigul cel mare. Lumina, joacă și ea apoi un rol foarte important și bine înțeles, că ființele ce ar putea să trăiască pe planeta Venus, care e numai la 108 milioane kilometri departe de Soare, nu vor fi la fel cu cele care ar putea să trăiască pe planeta Neptun, care se află la 4478 milioane kilometri!

Chiar pe Pământ a avut loc o necoștenită transformare a vieții, după împrejurările climatice geologice și geografice prin care a trecut Pământul.

În sistemul nostru solar, ar putea să existe alte omeniri? Să le luăm la șir.

Luna știm bine că nu are o omenire inteligentă, ba nici una înăpoeiată, și nici animale și pasări. Cel mult, dacă pe fundul văilor, unde s'ar mai afla puțină apă și aer, s'ar găsi mușchi și cine știe ce gănganii neînsemnate ce se târăsc de ici-colo.

Soarele pe vremea lui Herschel și a lui Arago, se credea că ar putea fi locuit, de oarece mai toți erau convinși că acest astru e un corp obscur, protejat de un înveliș luminos. Azi știm că Soarele e un imens glob de gaze ce ard mereu,

gaze ce în interiorul Soarelui trebuie să fie supuse la o presiune colosală.

Mercur are desavantajul de a se afla prea aproape de Soare, dar dacă ar fi fost protejat de o atmosferă, ar fi putut să aibă o omenire. Planeta aceasta însă prezintă Soarelui mereu aceeași față, deci pe acea parte, temperatura e de aproape 180° deasupra lui zero, iar pe partea opusă, cea mereu întunecată, e un frig de peste 270° sub zero. S'ar putea oare să existe o omenire în asemenea condițiuni? E probabil că nici microorganismele nu ar putea trăi pe Mercur.

Venus e mai departe de Soare, la 108 milioane km. și apoi are și o atmosferă, ba încă mai deasă ca cea a Pământului. Dacă admitem ipoteza lui Laplace, după care planeta aceasta s'a născut în urma Pământului, apoi atunci omenirea venuziană e cu mult în urma noastră și noi i-am putea servi de conducători.

Marte are mai toți sortii să fie locuit: are apă și atmosferă, de și în cantități minime comparate cu acelea ale Pământului. Nu are oceane și mări, dar are un fel de zăpezi polare, ce se formează în cursul iernei martiene și se tocesc în primăvara acestor planete. Are apoi nori, ba poate și furtuni de nisip, ce astupă uneori peisajele martiene.

Lowell, în special, crede că planeta fiind bătrână, având cantități prea mici de apă, omenirea martiană, unită la un loc, a construit miile de canale și străbat întreaga planetă, fertilizând-o, cu apa ce rezultă din topirea zăpezilor polare.

Sunt unii care speră să comunice cu Marte prin semnale luminoase, dar s'a dovedit că acest sistem ar fi greu de aplicat. Acum se pun mari speranțe în minunile radiotelegrafiei, dar cine ar putea să prezică ceva!

Planetele mici, stânci, ce în mare parte nu au decât între 10 și 100 km. diametru, lipsite de aer și apă, nu pot fi locuite, afară numai dacă natura nu are alte mijloace, pe care noi nu le cunoaștem.

Jupiter, Saturn, Uranus și Neptun, cele mai mari planete din sistemul nostru solar, parcă nu s'au răcit încă cu totul și în special Jupiter, care după ce e cea mai tânără planetă dintre acestea patru, apoi are și dimensiunile cele mai mari.

Pe unele din aceste planete însă se bănuiește existența *clorofilei*, care se știe ce rol principal joacă în viața plantelor. S'ar putea deci ca pe câteș patru planete să existe o lume vegetală și poate și lumea infuzoriilor. În pata cea mare roșie de pe Jupiter, d. Spiru Haret vede o insulă ce plutește pe oceanul jupiterian și formată din diferite defritusuri vegetale.

Avem apoi motive, să credem că există nenumărate planete, ce se învârtesc în jurul stelelor-sori și imitând pe Voltaire, putem spune că după cum Pământul are purice, se poate foarte bine ca planetele celorlalți sori să nu fie lipsite de această podoabă.

În acest caz, după cum noi studiam din ce materiale e compus de pildă Soarele numit Polara (steaua alfa din Carul mic), tot așa locuitorii de pe una din planetele ce se învârtesc în jurul stelei-

soare Polara, pot să studieze din ce corpuri chimice e compus. Soarele nostru, la ce depărtare se află el de ei.

Pot să afle de asemenea dacă lumina stelei-Soarele e variabilă sau nu și în sfârșit pot să aibă și ei concepțiuni despre acest univers, pe care omenirea noastră se străduiește de atâtea veacuri să-l cunoască.

Victor Anestin

O tragedie la polul nord

RETRAGEREA

La 4 August avu loc o furtună, din a-telea care sunt rare în oceanele polare, dar care se deslănțuie cu o furie nepomenită, pulverizând într-o clipă banchizele pe care nici dinamita nu ar fi putut să le atace.

Uraginul deschisese în lungile câmpii de gheață ale băeii Lady Franklin lungi canale de apă albastră, ce se întindeau cât vedeai cu ochii spre strâmtoarea Robeson.

Ușa închisorei era întredeschisă.

Dacă maiorul ar fi avut câțiva mate-loși zdraveni, totul s'ar fi petrecut admirabil. Oamenii săi nu erau obișnuiți bine cu marea; *Lady Greely*, nava lor era ca o coajă de nucă față de ghețuri.

Fortul Conger trebuia părăsit, fiecare se silea să lucreze cât mai mult.

Văzură însă bine că trebuiau să sacrifice câinii, pe ei nu puteau să-i ia, pe acei servitori credincioși.

Imbarcațiunile abia ajungeau pentru oameni și proviziuni, ca să meargă până la îmbucătura strâmtoarei Smith.

Nimeni nu ar putea să descrie prive-liștea sfâșietoare ce oferi fortul Conger, când oamenii trebuiau să fugă și să lase acolo pe credincioșii câini, pe care îi aștepta o moarte sigură.

Poate ar fi fost mai bine să-i omoare, decât să le prelungească agonია.

Oamenii desfunderă butoiașe cu osân-ză, tone de carne avariata, lăzi cu biscuiți și făcură din toate un amestec ce pentru câini era un ospăț nepomenit.

Credeau ei că toți câinii se vor repezi la mâncare și nu vor mai vedea pe stăpâni când pleacă.

Dar nici un câine nu fusese înșelat.

Bietele animale înțeleseseră că erau sacrificate și lăsând mâncarea se năpustiră pe gheață urlând, chelălăind, ca și cum ar fi voit să înduplece pe nemiloșii lor stăpâni să-i ia cu ei. Mulți se aruncară în apă și inotau până departe. Nu-i mai vedeai pe cellalți pe coastă, dar le auzai urletele disperate.

În sfârșit, fugiseră din acel colț uitat al lumii. Șalupa cu aburii *Lady Greely* pe care se afla maiorul ar fi mers ea repede, dacă nu ar fi trebuit să remorcheze trei imbarcațiuni: Narvalul, comandat de Lockwood, „Viteazul” pe care îl găsiseră în ghețuri și în sfârșit barca „Locotenentul Beaumont”. Barca aceasta nu era bună însă nici pentru apă, nici pentru gheață. Fusese luată ca să nu rămână nimeni în fortul Conger.

Mayorul mai lăsase însă în fort merin-

de pentru opt luni și mai multe tone de cărbuni.

În sfârșit ajunseră aproape de capul Baird unde aruncară ancora; acolo aveau proviziuni ascunse, iar de acolo cercând să meargă înainte, imense blocuri plutitoare de gheață îi siliră să se adăpostească lângă caul Calcraft. Știa de altfel că se găsea acolo un depozit de merinde din 1875. Găsiră proviziile, ba încă în stare bună, afară de ceai și tutun ce fuseseră avariate de apă și de zahăr care se topise.

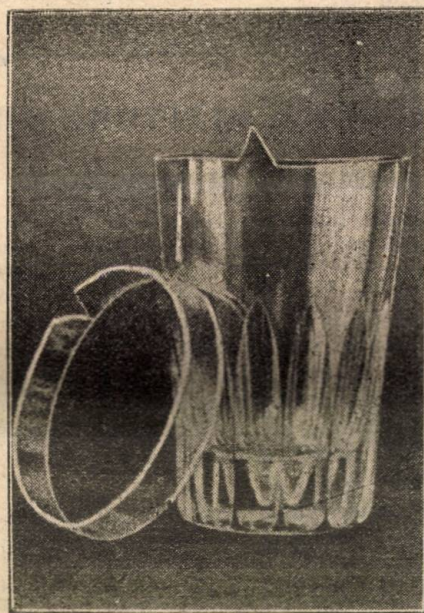
Acum însă soarta lor era mai tragică, căci se aflau departe de coaste, între trei capuri imense: Constitution, Buch și Lawrence, ce nu puteau fi trecute, căci se înălțau spre cer aproape drepte.

Dar soarta lor urma să se înrăutățească și mai mult și vom vedea în numărul viitor, cum au ajuns să piardă și bărcile, unica lor speranță pentru a scăpa din închisoarea de ghețuri în care intraseră singuri.

Capriciile trăznetului

Trăznetul e un adevărat ștrengar care petrece pe socoteala oamenilor și a lucrurilor. Câte odată face adevărate minuni.

Iată una din acele minuni. Un pahar de cristal a avut cinsia să fie trăznit;

Cum știe trasnetul să taie sticla

privești cum trăznetul i-a retezat partea superioară, cu o îndemănare demnă de admirat. În urmă s'a cam grăbit — nu o vorbă grăbit e totdeauna — și n'a isprăvit tăetura.

Ciobul a căzut și nu s'a spart, după cum puteai să vedeai singuri.

Unitatea monetară în Turcia e lira de aur, care are 22 fr. 784; o liră turcească are 100 piaștri; un piastru are 40 parale, deci o para e egală cu 0 fr., 0057.

New-York are o populație de 4.767.000 locuitori.

Din toată lumea

Filatelie. — Se spune că Grecia a luat inițiativa unui proiect, aprobat și de Bulgaria, Muntenegru și Serbia, de a se emite timbre noi pentru provinciile cucerite. Un artist din Atena a fost însărcinat să deseneze vignete, care sunt la fel pentru câteșu patru Statele. Numai motivul central, care reprezintă un oraș, se schimbă, după țara, astfel va fi Sofia pentru Bulgari, Belgradul pentru Serbia, etc.

Deasupra acestui motiv e un nor luminos cu o cruce ce are inscripția: *In hoc signo vinces*.

Grecia a emis zilele trecute o marcă comemorativă a victoriilor sale asupra turcilor. Noua marcă are pe ea muntele Olimp, pe vârful căruia un vultur cu aripele întinse, sdrobește un șearpe. Grecii au mai emis apoi mărci pentru insulele Lemnos, Samotracia, Tasos și Imbros.

Un roman la cimitir. — În cimitirul din Debrețin sunt patru morminte unul lângă altul, fiecare cu un epitaf. Citind epitafurile, citești rezumatul unui adevărat roman. Iată-le:

„Aci se odihnește Ioseph Moritz, decedat la 62 ani. A fost omorât de fiul său”.

„Isabela Szedin, născută Moritz, decedată la 47 ani. A fost omorâtă de fiica sa”.

„Elisabeta Moritz, decedată la 17 ani. S'a sinucis după ce a omorât pe mama sa”.

„Iosef Moritz, fiul, decedat, în închisoare la 27 ani. A omorât pe tatăl său”.

Piticii din Abisinia. — Sunt pitici în Congo, dar sunt și în Abisinia, cei numiți Dumi. Ei au fost văzuți și fotografiați de un agent al unei companii de drum de fier, linia ferată plecând din țara Somalilor până la lacul Rudolf. Dumii au părul scurt și nasul cărn; oamenii cari au mai mult de un metru la ei sunt giganti.

Ei pasc caprele și oile și cultivă meiul.

Pălăria de Panama. — E vorba să se pună un impozit în Columbia pe pălăriile de panama, ceea ce ar însemna moartea acestei industrii în acea țară. Adevărata panama se fabrică cu „toquilla”, obținută din foile unui palmier sălbatic. Fiecare foaie dă vre-o 30 de fire de 1—2 milimetri lărgime și 50—60 centimetri lungime. Greutatea unei pălării e de 225 grame. Prețul materiei prime pentru o pălărie e de 60 bani. Lucrătorului i se plătește 5 lei pentru pălăriile obișnuite. Pentru pălăriile de lux, un lucrător pierde însă 6 săptămâni și îi se dă 100 de lei. O asemenea pălărie se pune în vânzare cu 500 lei.

Biblia și reclama. — La New-York a izbucnit un mare scandal în lumea financiară. Acum câțva timp se emisese acțiunile miniere pentru vre-o 50 milioane lei, fără însă să fie vorba de vre-o mină, lucru ce s'a descoperit abia acum. Ce e mai frumos, e că unul dintre membrii consiliului de administrație care fusese însărcinat

cinat cu reclama, găsise de cuviință să scrie o broșură-reclamă intitulată: „Secretul lui Solomon”, în care spunea între altele și următoarele:

„Când Solomon căuta pretutindeni resurse pentru a construi templul său, adoptând proiectul minelor din ofir, nu era orb, nu mergea la întâmplare, nu-și închipuia însă că are în mână o operațiune sigură și-și da seama că oarecum și riscă”.

Concluzia era că trebuie imitată înțelepciunea lui Solomon. Din nefericire i-a urmat prea mulți sfatul.

Salvarea hârtiei. — Intr'un număr trecut tocmai vorbeam de distrugerea pădurilor din cauza hârtiei. Ce ne-am face când n'am mai avea păduri? Va trebui oare să renunțăm la cărți și ziare? Dar nu, omul găsește noi mijloace. De când cu războiul din Mandciuria s'au studiat proprietățile unui arbor care crește numai în acea țară și cărora chinezii îi zic *gaolian*. Acum au găsit japonezii că din fibrele *gaolianului*, unite cu ale dudului, se poate face o excelentă pastă pentru hârtie.

Ziaristica în Maroc. — Redactorul unui ziar din Maroc a primit mai zilele trecute următoarea scrisoare:

„Otrava și afurisenia să cază pe capul tău. Află că Mulay Mohamed a jurat să te omoare. A jurat să-ți distrugă uzina din care se răspândesc în lume minciunile și înșelătoriile și aceasta se va întâmpla chiar săptămâna ce vine. Tăindu-ți capul voi tăia și rădăcina infamiei tale. Jur, că dacă vei avea obraznicia să răspunzi oricui, cu zece bombe de dinamită asvârl în sus și tipografia ta și pe toți ai tăi”.

Greu lucru să faci pe ziaristul în Maroc.

Un câine alpinist. — Un bulldog numit Bobby, al marchizului de Charette e cel dintâi câine care s'a urcat în vârful muntelui Jungfrau. Câinele era legat și el de frânghia de care erau legați toți ascensionistii.

Aluminium eftin. — În prezent se construiesc mai multe fabrici în Statele Unite pentru fabricarea aluminiumului cu preț eftin. Aluminiumul se găsește în mari cantități în natură, dar greutatea e să poți să-l separ de corpurile cu care e amestecat. Acum s'au găsit însă noi proceduri pentru a-l separa, mai ușoare și care vor face ca prețul acestui metal atât de necesar să scadă cu mult.

Sate de centenari. Se știe că cei mai mulți centenari se găsesc în peninsula Balcanică, Bulgaria deținând recordul în această privință, România fiind a patra țară din lume în care se găsesc mai mulți centenari față de totalul populației. Zilele trecute au fost fotografiați patru centenari dintr'un sat din Anglia numit Stanford. Din 1200 locuitori trăiesc în acel sat 72 de înși cari au trecut de 70 ani, 28 cari au mai mult de 80 ani, 17 cari au trecut de 90 de ani și 4 cari au trecut de 100 de ani. Sexagenarii, octogenarii din Stanford sunt amenințați să treacă și ei de 100 de ani. Plăcută amenințare.

Comertul și sclavii

Printre alte centre însemnate din Africa unde se mai făcea negoț cu sclavii, era și Tripolisul.

Odată cu ocuparea actstei țări de Italiani, acest comerț rușinos a fost distrus cu totul și acum circulă în Italia și în Tripolis o carte poștală, ca cea reprodusă aici, în care o femeie din Tripolis sărută drapelul liberator.

E curios că în veacul al 20-lea tot să se mai facă un asemenea comerț. În mare parte, victimele erau negri, cari apoi erau duși prin pustii, în alte țări, spre a fi făcuți sclavi. Une ori, ca să-i ascundă de vederile Europeanilor întâl-

niți în cale, îi băgau în saci pe cari îi legați. Fetele, destinate pentru haremurii, erau marfa cea mai scumpă.

Un bărbat costa între 20 și 80 de lei.

RUBRICA CITITORILOR

INTREBARI ȘI RASPUNSURI

Scatii iarna. — Intrebarea din No. 4 făcută de un cititor e justă și mă unesc și eu. E drept că nu am văzut iarna scatii în libertate. Se ascund undeva, sau pleacă în alte țări? I. R. Iași.

Plecarea rândunelelor. — Poate vre-un cititor să ne spună când au plecat rândunelele din regiunea Olteniei? Ași rămâne îndatorat cu mi-ar răspunde prin revista științelor populare. G. Dumitru cu-Constanța.

Planeta Venus. — Seara văd spre în re apus și miazăzi o stea foarte lucitoare. Ce stea e? V. Gavr., T.-Severin.

Nu e stea, ci planeta Venus, cit No. 1 al revistei noastre. Red.

Furnicele și păiajenii. — Nu știu dacă sunt mulți cari au azistat la o luptă între furnici și păiajeni. Odată, întâmplător, acum două sau trei ani, mi-a atras atenția următoarea întâmplare. Un păiajen, de dimensiuni destul de respectabil, se rătăcise în preajma unei găuri, din care eșeau și intrau mereu furnici din cele obișnuite.

Iată că una din furnici se repede la păiajen și-î apucă un picior cu micile ei mandibule, păiajenul agită piciorul, dar zadarnic. În câteva clipe, zece de furnici îl înhătară de picioare, iar altele se suiră sus pe el, apucându-l de partea unde capul e despărțit de trunchiul. Păiajenul făcea eforturi mari, se agita cu putere și unele furnici căzură rănite.

În acest timp, nenumărate alte furnici

se agitau de colo până colo și unele se apropiu de cele rănite, le apucau și le trăgeau spre domiciliul lor. Cinci minute dură lupta. Iată că un picior al păiajenului fu rupt de micile luptătoare, și alți picior de asemenea și prăzile fură duse în casa lor. În curând nu rămase decât trunchiul și fu dus și acela spre casa furnicilor, vârat cu greutate înăuntru. Am încercat în urmă eu însumi, aducând furnicilor câte un păiajen și în totdeauna furnicile au eșit biruitoare. Ar fi însă interesant să cunoaștem mai aproape asemenea lupte ciudate și am scris aceste rânduri cu gândul, ca colaboratori pricepuți în aceste chestiuni, ne vor da amănunte. Cred că redacția acestei reviste va publica cele ce veți trimite în această privință 1).

P. Băurești

R. B. Drăgan

Cum își fascinează șerpii prada. —

În vara anului 1911, eram în excursiune împreună cu o călăuză luată din „Văleni de Munte”, spre mănăstirile Suzana și Scheia, când de odată ca la 15 metri depărtare de noi zărim un șarpe destul de mare, uitându-se cu ochii holbați spre o ciocănită, care se afla înfiptă pe trunchiul unui mare copac. Pasărea, fără a scoate nici un strigăt, bătea slab din aripi, se lăsa treptat, ca trasă de o sfoară spre șarpe, care continuă să stea nemșcat fixând-o. Numai era până la reptilă decât ca o jumătate

1) Redacția e încântată că primește asemenea observații interesante, cari sunt chiar în programul ei și cari sperăm că vor fi cât de multe.

metru, când eu, scoțând revolverul, trăseș 2 focuri spre locul unde se afla șearpele. Nu-l nimerii, dar detunăturile îl speriară și dispăru. Pasărea ca deslegată de un farmec își luă zborul.

Un turist amator

Păsări călătore. — Mi s'a întâmplat de multe ori, ca pe la 11—12 noaptea, să auz trecând pe de-asupra capitalei noastre stoluri întregi de păsări. Ce păsări nu știu, dar le aud ciripirile, strigătele. Trebuie să fie mai multe feluri de păsări. Ce caută ele la acele ceasuri, nu sunt cucuvele, bufnițe, păsări de noapte. De unde vin și unde se duc?

Poate cineva să-mi dea vre-o deslușire prin „Ziarul Călătorilor și al științelor populare”?

C. P. București

JOCURI DISTRACTIVE

CUVINTE PĂTRATE:

No. 2.

— — — Râu în România
— — — Nume de bărbat
— — — Numeral

Aceleași, și orizontal și vertical de sus în jos.

No. 3.

— — — — O mare puțin întinsă
— — — — Oraș în Austria
— — — — Oraș în Algeria
— — — — Verb.

Aceleași și orizontal și vertical de sus în jos.

Se acordă premii prin tragere la sorți, scrieri științifice. Vor trebui însă deslegate amândouă cuvintele pătrate.

Rezultatul în N. 6.

POȘTA REDACȚIEI

Gero-Loce.—In No. 7, dar până atunci trimiteți altele.

Șomănescu, Comuna Bobu (Gorj). — Observație interesantă, mulțumim.

P. Prodea, Loco. — Găsiți răspunsul chiar în acest număr, în articolul „Primi pași în astronomie”.

Jaia S. Hasan, Medgidia. — Același răspuns.

Ioan Genilie, Loco.—In No. 7 sau No. 8, dar mai trimiteți.

P. Anastasiu, elev de administrație, Focșani.—Vă mulțumim, vi s'a răspuns personal. Revista noastră e scrisă tocmai pentru cei cari nu-și pot procura publicații costisitoare, sau în limbi străine.

M. Galați doc. — Da, publicăm.

M. B. Bărlădeanu, Dorohoi. — Ați înles foarte bine tendințele acestei publicații și vă mulțumim.

I. B. — Loco. — Vă mulțumim. Într-unul din numerele viitoare; utilizăm dor o fotografie.

Mețianu. — Loco. — De și începem publicarea unei serii de articole asupra aviației, scrise de d. Stroescu, membru al societății aviatorilor români, vom publica și articolul d-v. fiind foarte interesant. Va apare însă în No. 8. Vă rugăm să ne trimiteți alte articole ce se vor publica fără această amânare.

Al. Leborici-Loce. — Încercați lucruri mai ușoare.

I. Badea, Câmpulung. — Din alte reviste nu, nu publicăm decât jocuri distractive originale.

George Gruiaș-Braila. — Deslegarea a sosit prea târziu.

Arcturus-Iași. — „Pleiadele” într-un număr viitor. „De ce e cerul albastru” nu, căci nu corespunde vederilor revistei. Trimiteți altceva căci ținem să vă încurajăm.

G. N. Galitza, Braila. — „Călătorul prin ghetare”. N'am primit, trimiteți-o.

M. F. Gădölö, Bărlad. — Trimiteți călătoria despre care vorbiți și dacă poate fi corijată, o publicăm.

I. Marian, Slatina. — Nu era o întrebare, dar ne unim cu părerea dv. că de multe ori Europeanii se poartă în Africa mai sălbatic de cât sălbaticii. Trimiteți jocurile despre care vorbiți.

Sirel-Niculescu, Loco. — O vom publica.

Th. Constantinescu, T.-Măgurele. — O publicăm, în No. 5, foarte interesantă, dar dacă mai trimiteți, rugăm să fie mai scurte.

VĂPSEA DE PĂR RAPID

GARANTAT ABSOLUT
NEVĂTĂMĂTOARE

Văpsește imediat părul cărunțit sau albit, în negru, brun, castaniu sau blond într-un mod atât de perfect și de natural în cât nu se cunoaște de loc că părul e vâpsit. Întrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă vâpsea de păr.

Prețul lei 2.50. La nemulțumire se restituie imediat costul.

BONBOANE ORIENTALE

Parfumează admirabil gura

și distrug ori-ce miros urât al gurei provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Cutia 50 banî la drogerii și farmaciile.

Observați marca *Semiluna cu stea*, singure veritabile.

CREMA
PUDRA
SAPUN

FLORA

POMADA
Capilogen
(Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșitele acute și cronice, tusea mângărească, vindecă sigur

*Pectosin
Iteanu*

Sticla lei 3. — La drogerii și farmaciile

PURGEN

PURGATIV IDEAL
cu renume universal

De o eficacitate absolută sigură. Cutia cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: **PURGEN-BAYER**, singurul veritabil.

Anemia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenica, histeria, slăbiciunea generală, vindecă

*Hemofer
Iteanu*

recomandat de prof. dr. Bulacu, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituente ale corpului slăbit. Sticla lei 4.

DURERI REUMATICE

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

PASTILELE

Nevralgine Jurist

Un flacon 2.50

La drogerii și farmaciile

Nouile Mari Premii

ce se vor oferi de

ZIARUL „UNIVERSUL“

abonaților săi la tragerea din luna Mai 1913

Lei 7.000 Lei

în bonuri comunale 4 la sută

Un Elegant Dormitor de Bronz

de mare valoare, al 9-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz
Industria Metalică MARCU, bulevardul Elisabeta No. 8, București.

JUMATATE GARNITURA MOBILA

compusă din : o canapea, 2 fotoliuri și 4 scaune.

O Oglindă venețiană. - O Masă elegantă de mahon cu cristal. - O Mașină de cusut p. mână

— UNA FRUMOASA LAMPA PENTRU ATÂRNAT —

Toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de Lemn Fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 40.
Sucursala : Galea Victoriei No. 107.

Un Gramofon foarte elegant, cutia de stejar, cu plăchete de metal și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

Un Flaut de abanos, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu catifea.

Una vioară fină cu arcuș și accesorii de rezervă. Toate acestea cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curței Regale.

Una Mandolină italiană, de palisandru, ornametată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

Una Chitară cu mecanică.

Una Harmonică cu două rânduri cu 19 clape și 4 basuri burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „La Harpa”, București, strada Colței No. 5.

Una Jardinieră de argint de China, oxidată și aurită, cu 4 picioare și două mânere, cu un cristal frumos șlefuit.

Una Fructieră de argint de China, în parte aurită, cu talerul de cristal, gravat broderie și șlefuit.

Un Serviciu pentru bere, compus din o carafă și patru pahare de cristal, pe o tăviță argintată cu două mânere.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, bulevardul Elisabeta No. 8 bis.

Una Pendulă modernă de stejar ce se întoarce o dată la 15 zile.

Un Ceasornic de aur 14 karate, cu trei capace, frumos gravate și emailate, pentru dame.

Una Garnitură de aur 14 karate, compusă din o pereche cercei, o broșă și un inel, toate cu pietre Simil, Brillant și Perle.

Un Ceasornic de birou cu călimară, formă modernă și frumos nichelat.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul și bine asortatul magazin „Ceasornicaria Colței”, București, str. Colței No. 31.

Una Bicicletă elegantă „Sport” cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

Prețurile de abonament sunt aceleași : Pe un an lei 18 ; pe șase luni lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.
Pentru concursul la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „Universului” nu întrebuițează incasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.

Una Pușcă de vânătoare cu 2 țevi, țevile de oțel „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

Una Carabină semi-automată de mare precizie „Pieper” cu tirul garantat precis.

Un revolver sistematic.

Cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zismann, furnisoral Curței Regale, calea Victoriei No. 44, București.

3 Ceasornice de aur 14 karate cu câte 3 capace, foarte frumos gravate, toate pentru dame.

3 Lănțisoare de aur 14 karate, pentru d-șoare.

6 Ceasornice de argint rusec, cu 3 capace, pentru bărbați.

6 Ceasornice de argint veritabil, cu 3 capace, pentru bărbați.

6 Ceasornice de nikel, cu 2 capace, p. bărbați.

6 Ceasornice de argint „Marca Arpad” cu 2 capace frumos gravate, pentru bărbați.

6 Ceasornice de metal argintat, cu câte 3 capace, pentru bărbați.

4 Lănțisoare de atârnat la gât, de argint aurit, pentru dame.

7 Splendide Lănțisoare de argint 800, p. dame.

Un Splendid Ceasornic de aur 14 karate, cu 3 capace, foarte fin gravat, având și port-fotografie, pentru dame.

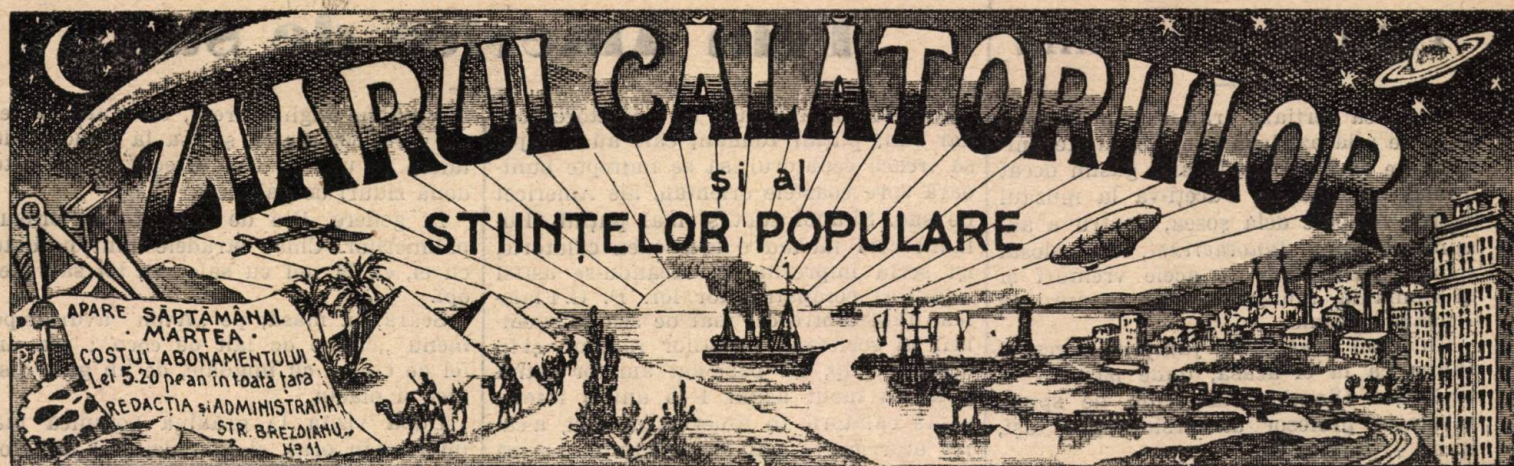
Un Ceasornic de aur american, cu 3 capace, pentru bărbat.

Un Ceasornic de aur pentru bărbat, 14 karate, cu 3 capace, frumos gravat, având pe capac loc pentru gravură.

2 Ceasuri splendide de argint pentru bărbați.

Un Ceasornic de metal aurit pentru bărbat.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din interesanta scriere *Memoriile Regelui Carol I al României*, sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Tigrii cari au trăit în România. — (Vezi pag. 66).

Tigrii în România

În epoca terțiară trăiau prin locurile unde se află azi țara noastră, multe animale pe care azi nu le mai găsim decât numai ca schelete. Duceți-vă la muzeul nostru zoologic dela șosea, pentru a admira de pildă *Dinotherium*, un colosal elefant, care trăia pe acele vremuri și în România, ajungând până la aproape 7 metri lungime.

Rinocerii erau prin județele Argeș și Putna ca la ei acasă, unde pășteau în tovărășia *Dinotheriului*, cum ne spune învățatul profesor universitar din Iași, d. dr. I. Simionescu.

Cel mai îngrozitor animal ce trăia în să pe acele vremuri era un fel de tigr, ca cei pe care îi reprezintă gravura noastră. *Macharoidus* le zic învățații, sau „Tigrul cu sabie”—cum îi mai zic alții. Erau cele mai sălbatice fiare din lume și putem fi încântați că au dispărut. De sigur că nu odată se vor fi luptat ei cu *Dinotherium*, eșind învingători. Colții acela spăimântător erau o armă foarte puternică de care tigrul uza de multe ori pentru a-și potoli setea de sânge.

Ar fi interesant să se descrie odată în mod popular, viața fiioraselor animale ce trăiau în epoca terțiară, acum vre-o 3 milioane de ani.

RECUNOȘTINȚA ANIMALELOR

— PRELUCRARE —

O corabie oarecare ajunsese la un țărm nelocuit al Africei.

Căpitanul ordonă marinarilor săi să se ducă pe pământ și să aducă câteva lemne.

Unul din marinari, depărtându-se de tovarășii săi, se rătăci prin pădure, când văzu o leoaică venind spre el. Să fugă nu era chip, să se împotrivescă tot așa. Așa dar sta și își aștepta moartea.

Peste puțin timp leoaica ajunsese lângă el. Dar în loc să se arunce în contra lui, începu să-i lingă picioarele, și se uita mereu la vârful unui arbore, care era aproape. Să părea că-l roagă s'o ajute.

Marinarul, trezindu-se din zăpăceala în care se afla, se hotărâ să o urmeze. Când se apropie de arbore, marinarul observă printre ramurile copacului, o maimuță care ținea în brațele sale două pui de leu, și pe care îi răpise din cuibul lor în absența leoaicei.

Marinarul înțelese atunci ce vroia leoaica, și cu o piatră ascutită începu să taie copacul, care nu era așa de gros. Între acestea leoaica păzea hoțul, care furase puii săi, așa că în momentul căn arborele căzu la pământ, se aruncă asupra maimuței și o sfâșiă. Apoi își luă puii, linse mâna marinarului și plecă.

Marinarul incremenit de spaimă, cum își veni în fire se întoarse la corabie unde povesti și celorlalți aventura sa. Toți îl felicitară că a scăpat nevătămat.

X. — Dorohoi.

Prin America de Sud

Românului îi place să călătorească, dar sunt puțini Români cari au curajul să treacă ecuatorul, să se îndrepte buni-oară spre coastele orientale ale Americii de sud. Și-apoi sunt și mai puțini Români cari făcând o asemenea călătorie, își scriu impresiunile, făcându-se astfel folositori compatrioților lor. D. G. Flaislen, unul dintre cei mai de seamă membri ai societății turiștilor români—și în același timp, un pasionat amator astronom,—a făcut acum 4—5 ani o interesantă călătorie în America de sud, a cărei descriere a publicat-o într-o broșură sub auspiciile societății turiștilor români.

Bine înțeles, un om luminat care călătorește vede și înțelege mai mult decât un om cu prea puțină cultură și descrierea călătoriei acesteia are un deosebit farmec, fiind în același timp și instructivă și amuzantă. Vom reproduce impresiunile cu privire la orașele Rio de Janeiro și Santos, regretând însă că suntem nevoiți să ciopărim astfel o povestire interesantă în întregimea ei.

„Iată-mă dar la Rio de Janeiro. Iată dar că s'a realizat visul vieții mele, de a vedea cu ochii mei capitala zonelor tropicale. Căci, precum Parisul e capitala plăcerilor și a eleganței, Londra metropola comerțului mondial, Berlin capitala muncii stăruitoare, Roma cea a catolicismului și al antichităților, Viena cea a muzicii, New-York cea a banului, St. Petersburg cea a iernei, așa Rio de Janeiro este capitala regiunilor tropicale, este regina zonei calde.

Când noaptea începe a se lăsa, se apleacă jos lângă apă jur împrejur nenumărate lumini, mai respirate, mai îndesate pe alocurea suindu-se la deal într-o scară de foc. Pe apă fanarele vaporaselor iug în toate direcțiile; iar deasupra tuturor se întinde firmamentul scripitor, cu Centaurul și Crucea de Sud, strălucind aproape de zenit. Ce feerie, de negrită mareție și frumusețe.

Nu mă puteam satura de această priveliște, și stăteam toată seara până târziu pe punte, sorbind acest spectacol neîntrecut. Numai adouă zi mă dusei la țărm spre a face cunoștința provizorie cu acest frumos oraș în care eram să mă întorc peste vre-o cincisprezece zile pentru o ședere mai lungă.

După ce fusesem la poștă și după ce cumpărasem o bună cantitate de cărți poștale—ca să arat prietenilor că nu i-am uitat—am luat tramvaiul electric și am înconjurat astfel o mare parte a golfului,—tot în oraș rămânând—până la vestita grădină botanică, situată în suburbia Botafago, la poalele muntelui Corcovado.

Acolo, pe lângă alte multe lucruri care ar interesa pe un botanist de meserie,—ceea ce sunt prea depărtate de a fi,—există o alee de 800 metri lungime, adică de aproape un kilometru, formată numai de palmieri, toți de vre-o 30 metri și mai bine înălțime. E o priveliște uimitoare, așa de uimitoare încât, fără voia ta, pierzi graiul și admiri în tăcere. Și această alee este, la începutul ei, tra-

versată în unghiul drept, de o altă la fel de vre-o 300 metri, și așa la punctul de tăiere te uiți în trei direcții prin câte două ziduri de palmieri.

În genere, Rio de Janeiro e orașul palmierilor. Chiar stradele sunt bordate cu ei, ca la noi cu salcâmi, tei sau pleopi.

Seara, la masă, pe „Avon” avurăm pe menu „crème de lait de coco”; era un fel de cremă cu migdale, de un gust discret și plăcut.

După vizita la grădina botanică mă întorsei în oraș, și luai dejunul la „Hotel Avenida”, cel mai elegant hotel din Rio. Masa era bună dar eu, unul, am mâncat mai mult fructe. (Avenida) (avenue, alee) este o stradă nouă, largă și lungă, un adevărat bulevard, care străbate toată peninsula ocupată de partea centrală a orașului, dela un mal al mării până la celalt, având pe ambele părți case mândre și frumoase.

La orele patru eram iarăși pe vapor, și la cinci părăsirăm acest colț de pământ blagoslovit de Dumnezeu, eu cu speranța de a-l revedea în curând.

Aci voi spune în treacăt, că după cum mi se pare, sunt singurul individ pe bord care călătorește pentru plăcerea de a vedea lucruri noi sau interesante, că sunt singurul turist.

Toți ceilalți pasageri, ingineri, negustori, artiști, muncitori, etc., se duc pentru afaceri și toți se miră de strania ideie ce am avut să-mi fac o plăcere, o petrecere de a fi atâtă timp pe mare. Dășii nu pricep satisfacțiunile turismului, și nici nu încerc să le explic. De ce să vorbești orbului de soare. Aceleași lucru la întoarcere.

A doua zi, Miercuri 16/29 Iulie, la 6 ore dimineața, intrară în șenalul care duce în portul Santos, unde ajunserăm o jumătate oră mai târziu. Nu puturăm însă acostă la chei decât la orele 9, o fițerul medical brazilian neputând veni mai curând pe bord, de oarece avea de vizitat și alte vapoare, venite înaintea noastră.

Santos este un port natural, situat la vre-o 10 kilometri în interiorul continentului și legat cu marea printr'un șenal tot natural care, prin sinuozitățile sale, are aspectul unui rău.

De ambele părți ale acestui șenal-rău, printre dealuri mici, stâncoase, se întind șesuri de aluviune, mlăștinoase dar fertile. Din cauza acestei configurații topografice, frigurile galbene erau acolo până mai deunăzi endemice și de o violență extremă.

Or portul Santos este punctul central pentru exportarea cafelei, care tocmai în această parte a Braziliei prosperează mai bine.

Numai în anul 1907 s'a exportat de acolo, după cum mi s'a spus, 11 milioane balotur, în valoare de 300 milioane franci.

Mai toată lumea se furnizează de aci. Condițiunile climaterice fiind însă așa de defavorabile, comerțul nu putea lua

desvoltarea sa de astăzi. De aceea guvernul brazilian a întreprins aci o serie de lucrări de asanare, de drenaj, de canalizare și de aducere de apă potabilă; a adâncit și draghează încă în continuu șenalul de acces, și a construit cheiuri lungi cu magazine imense, lângă care chiar vase uriașe ca (Avon) pot acosta imediat, ceea ce ușurează foarte mult încărcarea și descărcarea și permite pasagerilor de a ieși din vapor deadreptul pe chei.

În toate celelalte porturi din această călătorie sau nu erau cheiuri de loc, sau apa din port era prea mică pentru a permite acostarea vapoarelor de ocean. Pentru a ajunge pe uscat, trebuia să iei o luntre ori un vaporas, ceea ce uneori era destul de complicat.

În urma tuturor acestor lucrări, condițiunile sanitare ale portului Santos s'au îndreptat într'atâta că, pe când mai înainte vasele, sosind, luați cele mai mari precauțiuni din cauza frigurilor, astăzi din contra, guvernul nu mai primește debarcarea nici de oameni, nici de mărfuri, decât numai după ce ofițerul sanitar al portului declară că vasul nu e infectat de vre-o boală contagioasă. Înainte streinii se fereau de Santos, astăzi Santos se ferește de streinii.

La ora 9 eram lângă chei, cu permisiune de a intra în oraș. Negreșit nu am așteptat să fiu poftit mult. Orașul ca atare nu oferă nimic extraordinar. Un oraș de port seamănă cu celelalte. Adevărata capitală a acestei regiuni bogate este San Paulo, situat în interiorul țării, la trei ore depărtare cu trenul accelerat, oraș pe care eram să-l vizitez la întoarcere.

Santos fiind capitala cafelei simți datoria de a gusta pe loc, în mai multe cafenele. Era bună, dar nu așa de superioară cum îmi închipuisem. Prețul invariabil era de 100 reis, 16 bani. Și în Brazilia, ca și în Portugalia moneda unitară este reîsul. Dar fiind că valoarea ei este așa de infinitesimală, adevărata monedă curentă este în ambele țări milreîsul adică o mie reis, care în Portugalia valorează patru franci și jumătate, iar în Brazilia 1 leu 60 bani.

Poți dar în Portugalia să te simți milionar cu 4500 lei în buzunar; e adevărat, milionar numai în reis.

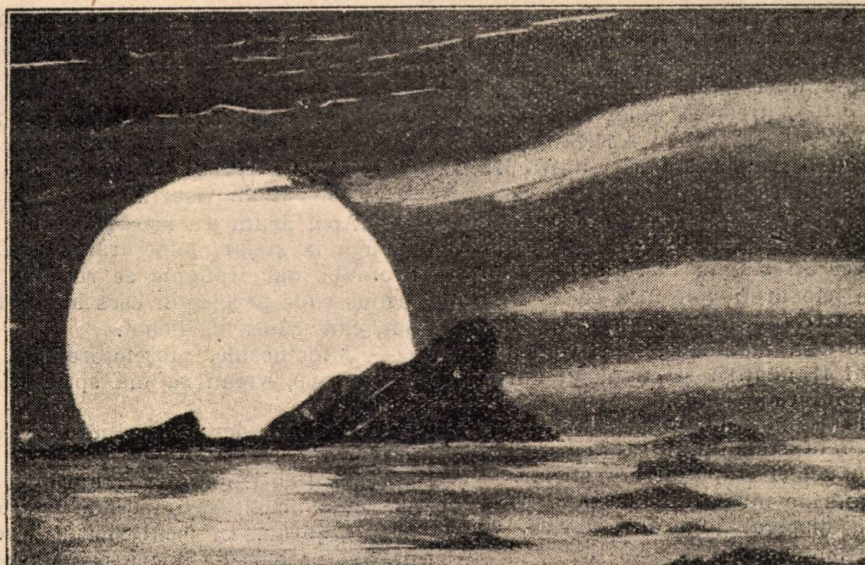
În Brazilia poți să-ți oferi această iluzie chiar cu 1600 lei. Dar adevărata unitate monetară fiind milreîsul nu ești socotit milionar decât dacă ai un milion de milreîs, și o mie de milreîs, nu se numește un milreîs, ci un conto de milreîs, sau conto de mil.

Grădina publică din Santos, arătând de altminterlea aceeași profuziune de palmieri, bananieri, bambu și alte plante tropicale, ca celelalte grădini, din zonele calde, posedă o particularitate unică în felul ei. Prin pomii săi se plimbă mai multe exemplare ale unui animal, care rar se vede în menageriile sau grădinile zoologice din Europa, anume leneșul ori trândavul (sau ai). Văzuți două din ele cum se plimbeau a lene sus într'un grup de bambu, de o cracă la altă, și dela un tufar la altul. Nefiind turburați de nimănui, nu se fereau de lume.

Așa putuți să le privesc pe îndelete,

UN SOARE GIGANTIC

Sunt mulți cei cari au auzit că Soarele nostru e un corp colosal, de un milion trei sute mii ori mai voluminos decât Pământul. Cei ce poate nu știu mulți,

Soarele enorm Canopus, la orizon

e că sunt stele, sunt sorți, cari întrec în măreție pe Soarele nostru. Între alți sorți gigantic și steaua Canopus, care nu se vede de pe latitudinile noastre, ci tocmai de prin mijlocul Egiptului.

Această stea, acest Soare e de un mi-

lion de ori mai voluminos decât Soarele nostru. Astronomul Moreux din Bourges a reprezentat în gravura alăturată un răsărit al lui Canopus, văzut de pe vreuna din planetele ce de sigur se învârtesc în jurul lui. După cum Soarele are atâtea planete—printre cari și Pământul—e cu totul sigur că un Soare gigantic cum e Canopus, trebuie să aibă și el planetele lui și iarăși, e foarte probabil ca unele din acele planete, să aibă o omenire asemănătoare cu a noastră, sau cu totul diferită.

ceea este peste puțină în zonele noastre, unde, dacă există în vr'o grădină zoologică, se țin tot timpul ascunse în pae, într'un colț de colivie. Talia trândavului este ca de o maimuță de mărime mijlocie: părul vânat, musculatura, mai ales a extremităților foarte dezvoltată, ghiare enorme la câteși patru picioare.

Se mișcă foarte încet și dea lene—de unde numele—și cu mare băgare de seamă. Statura animalului seamănă, în proporțiuni reduse cu a ursului. Capul mic e fin, și expresiunea feței nu e lipsită de oarecare istețime.

După dejun, pe care-l luăm pe vaporul nostru, îmi îndreptai pașii spre o capelă, situată pe un deal, la vre-o două sute metri înălțime. În toila arșiței lucrul nu era tocmai o plăcere. Dar turistul, mai cu seamă când face parte din S. T. R. și încă din onor. comitet, are obligațiile sale.

Pe drum multe plantațiuni de trestie de zahăr și cărciumi, unde se vindea bucăți de trestie și se presa sucul lor care apoi se bea, întocmai cum se face ca la noi cu struguri la toate mustărilile în timp de toamnă. Firește că-mi făcu datoria de a mesteca o bucătică din această plantă minunată al cărei gust e cam anost și fad, și de a bea din mustul ei. Acesta, de o culoare verzuie, e destul de plăcut la gust și băuți cu plăcere.

În capela, unde se află o icoană făcătoare de minuni, sunt atârinate cu sutele figuri de ceară, reprezentând părțile bolnave al trupului credincioșilor cari au

fost vindecați prin pelerinagiul la această capelă.

Aceste figuri reproduc cu fidelitate scrupuloasă toate diformitățile și toate ulcerile de cari proprietarul a scăpat prin această cură a la Lourdes. Drumul spre capelă noaptea e iluminat cu electricitate până sus; semn al timpului.

La ora 4 părăsirăm Santos și o jumătate oră mai târziu furăm în largul mării, respirând iarăși aerul curat și înțemător.

G. Flaislen

După Anuarul biurolui de longitudini din Paris, pe 1913, Europa are o populație de 449 milioane locuitori, Africa 145, Asia 920, Oceania 54, America de nord 128, America de sud 49.

Prima călătorie a lui Nansen în ținuturile polare a fost făcută în 1891.

Crucișetorul „Elisabeta” a fost construit în 1887. Are o lungime de 72 metri, o lățime de 10 m. 25 cm. și a costat fără artilerie 1.568.750 lei.

Cea mai mare lățime a Dunărei în țara noastră e la Giurgiu: 850 metri.

În 1420, în Franța, s'au copt cireșele în Aprilie și strugurii la începutul lui Iunie.

Povestea lui Gambrinus

Toată lumea știe că pe regele berei îl cheamă Gambrinus, dar câți sunt cei cari cunosc povestea lui. Noi, pentru a face plăcere celor cari iubesc această băutură răcoritoare, ne-am procurat povestea și astfel se va ști și partea anecdotică a unei industrii, care pe zi ce trece e mai prosperă și în țara noastră.

Era odată un tânăr zdravăn și frumos, cu o frumoasă barbă aurie. Tânărul se numea Cambrinus, sau Gambri-nus.

Nu era de familie princiară viitorul rege, ci un simplu lucrător de sticlă. Multe fete ar fi voit însă să se numească d-na Gambrius, dar el nu vedea decât pe d-ra Flandrine, fată frumoasă cu obraji trandafirii și cu părul auriu ca barbă lui Gambrinus.

Vai! Gambrinus era un mitocan, pe când fata stăpânului său era de viță nobilă, deși stăpânul era sticlă.

Flandrine nu se uită la Gambrinus și acesta disperat fugi din fabrică, voind să se sinucidă.

Luase o frânghie țeapănă și alege un stejar ptuernic. Se sui pe craca cea mai groasă, legă frânghia de un capăt și celalt capăt și-l înodă pe după gât. Trimise Flandrinei o sărutare cu mâna și... când să se uite în jos, ce să văză?

În fața arborelui o aparițiune slabă, slabă de vedea prin ea și care sta cu mâinele în buzunare.

Cele două personaje se priviră în tăcere, apoi străinul spuse lui Gambrinus:

— Continuă, te rog, nu te sinchisi.

— Am timp berechet.

— Mă iartă, dragă Barbă de aur (așa-i ziceau prietenii) dar saltul tău cel din urmă mă interesează.

— Ce! îmi știi numele?

— Eu știu toate, draguță, și omulețul își scoase pălăria și lăsa să se văză două coarne scurte și foarte ascuțite.

— Ce!... ești dracul!

— Da, gata să te servesc, să-ți duc sufletul în iad.

— Așa! Atunci nu mă mai spânzur, mai bine aștept și-ți dau sufletul, cu condiție ca să-mi dai numai decât iubirea Flandrinei.

— Asta nu se poate Barbă de aur! Ce nu vrea femeia, nu poate dracul, dar iartă ce-ți propun. Peste 30 de ani să fi al meu și în schimb vei reuși pe tot ce vei pune mâna. Și un sfat. Să petreci mereu, bea țeapăn, numai așa îți vei uita necazul.

— Voi încerca, dragă drace, spuse Gambrinus strângând sfoara, dându-se jos și trăgându-l un salut. Mulțumim. Barbă de aur era acum pretutindeni unde se petrecea, la concursurile de arc la jocurile de popice, la luptele de cocoși și tot el lua premiile: farfurii, lingure de argint, șuncii impanglicate, cârnați înflorați, cum și mulți flori.

Era burdușit cu aur.

Dar pe Flandrine tot nu o uita.

Se duse la ea și depunându-l la picioare toate acele bogății, îi ceru mâna.

— Ești nobil? Nu!.. Atunci cară-te.

Disperat Gambrinus luă iar frânghia

și tocmai când să-și pună lanțul de gât, hop și Belzebut, ba încă surăzător.

— Du-te la dracu, sfătuitor caraghios.

— Sunt în el, nu pot să mă mai duc. Dar de ce te superi pe mine în loc să-mi urmez sfatul, ți-am spus: bea.

— Așa e, drace, mă duc să încerc.

Și Gambrinus își strânse frânghia.

Își umplu pînă cu vinurile cele mai renumite, cu burgonie și cu șampanie și bău de dimineață până seara. Vai! în loc de o Flandrină acum vrea 36.

Încercă cu vin cu Rin, cu cognac, kir-sch, whisky... Trei-zeci și șase de Flan-drine dansau în visurile sale.

— Apoi acum s'a isprăvit.

Fuga la stejar, pune frânghia, își dă drumul... dar frânghia se rupe și Gambrinus cade pe pieptul osos al lui Belzebut, care râdea cu hohot.

— Mincinosule, înșelătorule!.. urla Gambrinus, vreau să mă spânzur, ce-ți pasă ție.

— Ei-lasă, acum te vindec eu, spuse dracul. Uite, privește.

Arborel de care voise Gambrinus să se spânzure dispăruse împreună cu cei cari îl înconjurau. În locul lor se vedeau prajini pe cari se înolăceau trunchiuri maleabile, ce aveau frunze frumoase, sculptate parcă și cu niște fructe ce atârneau ca fructele pinului, dar aurii și în formă de ciorchini. Nenumărați oameni și femei le culegeau și bărbații le transportau într-o sală mare de cărămidă.

— Ce e asta, domnule drace?

— Asta e hameiul și casa de colo e o fabrică unde se pune la cale băutura ce te va vindeca pe tine și pe toți, de orice necaz. Vino încoa.

Și-l duse în fabrică, unde-l explică totul.

— Acum gustă!

Barbă de aur gustă și se strâmbă:

— Știu! dar e amar, domnule drace.

— Bea mereu.

Pe măsură ce Barbă de aur golea că-nile, liniștea îl cuprindea.

Și dracul îi spuse:

— Acum vei putea să trăiești vesel și fericit, fabrică bere, pune pe prietenii tăi din sat să danseze, ia clopote și sună, chiamă-i.

Ajuns în satul lui, la Fresnes, Gambrinus cumpără un câmp mare, plantă hamei, zidi o casă cât toate zilele, în vârful căreia făcu o clopotniță cu tot felul de clopote.

Toți îl credeau nebun.

În urmă fabrică bere și dete la toți să bea și toți țipară că e amară. Nu mai voiau.

— Așa, lasă că vedeți voi pe dracu!

Și Barbă de aur se sui în clopotniță și începu să sune din toate clopotele.

Locuitorii ascultați mirați, apoi îi apucară o veselie din senin, începură să danseze. Bărbați, femei, mici, mari, bătrâni, tineri, schiopii, cocoșai, câinii, pisicele, găinele, găștile, toți dansau în sunetul clopotelor lui Gambrinus.

— Destul! strigau toți din toate părțile.

Dansatorii erau obosiți cu totul.

— Ne e sete! țipară ei iar.

Gambrinus se coboră repede și le um-

plu halbele și toți găsiră că era o bău-tură excelentă.

Reputația noiei băuturi se întinse repede; pretutindeni se înființă fabrici de bere, dar cu clopote. Se inventă bere blondă și bere brună, iar regele Olandei numi pe Gambrinus duce de Brabant.

Se spune că el a întemeiat orașul Cambrail. Acum era fericit, gros cât o butie, surzând, aproape ațipind, cu pipa pe buze. Nu mai vedea pe Flandrina și când ea, mirată, nu vine să-i ceară mâna, îl vizită, el abia o recunoscuse și surzând îl întinse o halbă plină.

Gambrinus, duce de Brabant și rege al berei a murit la 100 de ani. Când veni dracul să-i ia sufletul nu mai găsi din el decât un butoi cu bere și se strâmbă dracul atât de urât, încât de atunci e și mai slut.

După G. Fraipont.

Din toată lumea

Românii judecați de străini.—În Enciclopedia Nelson ce a apărut anul trecut în Londra, la cuvântul „Roumania” găsim un articol destul de întins, în care se vorbește despre geografia, istoria, limba și literatura noastră. E interesant să vedem dacă are vederi juste asupra literaturii noastre moderne și contemporane. Traducem ultimele rânduri: „Comorile folklorului au fost adunate întâi de Vasile Alexandri (1821—1890), el însuși un distins poet român. Printre con-rații săi cu poezie au fost: Bolintinea-nu (1826—72), Eminescu (1849—89), Coș-buc, Vlahuță. Printre cei mai însemnați istorici români sunt: Bălcescu (1819—1852), Hașdeu (născut în 1836), care e și cel mai mare filolog, Iorga, Tocilescu și Xenopol (născut în 1847). Un mare im-bold în dezvoltarea literaturii naționale, educând gustul publicului, a fost dat de Titu Maiorescu (născut în 1840), cu în-cercările sale critice și cu întemeierea societății Junimea, care a grupat în ju-rul organului *Convorbiri Literare* (care apare din 1866), pe cei mai talentați din-tre tinerii scriitori.

Cei mai însemnați din aceștia sunt Creangă (1837—89), un dibaci povesti-tor; Caragiale (născut în 1852), cel mai de seamă autor dramatic național; Ve-ronica Micle (1853—89) și Iacob Negruți, Ganea, Slavici, Naum, Duiliu Zamfires-cu și Delavrancea. E de notat că aproa-pe în întreg articolul nu se găsește un singur nume pocit, ba *Creangă*, și alte nume cu *a* sunt așa scrise. Francezii oricâtă bună voință au, totdeauna scriu pe dōs numele proprii.

Băi de mare periculoase.— Locuitorii europeni din Dakar (Senegal-Africa) ar fi încântați să facă băi de mare... în mare; nu în cabine de băi și nu pot... din cauza rechimilor. Pentru a înlătura această neplăcere, primăria din Dakar a inventat un mijloc; a apărut o parte din plaje cu o rețea de sârmă, și astfel europenii vor fi la adăpost. Cu toate a-cestea, nu e de loc plăcut să vezi hidosul cap al rechimului de partea cealaltă a sârmei.

Creșterea struților.—Până acum, Africa de sud avea monopolul creșterii struților. Acum, micul stat Beyla, ce se află la sud-vest de Belucistan (Asia) a afectat o sumă oarecare pentru a începe experiențe cu creșterea struților, de oarece clima și solul sunt foarte nimerite în această privință. E vorba numai să-și poată procura primele păsări și aceasta e ceva mai greu.

Dreptul la supă.— În vecinătatea Hanovrei, în satul Geismar, femeile ca și bărbații lucrează tot atâtea ore la aceeași fabrică. Acum, femeile au declarat că se vor pune în grevă, dacă nuli se vor da drumul cu o oră mai înainte, ca să aibă timp să fiarbă supă... pentru bărbații lor.

Crucișetoarele viitorului.— Hudson Maxim, un cunoscut inventator american, a declarat mai zilele trecute, că, cu blindajele cu care sunt acoperite în prezent cuirasatele, acestea sunt tot așa de prost apărute ca și cum ar fi protejate cu... brânză.

El prezice că în curând se va renunța la blindaje, recunoscându-se că sunt o greutate de prisos. Toate dreadnoughturile moderne pot să arunce acum obuze care să treacă prin cuirasatele cele mai groase, făcând explozie în interiorul navei. De aceea, e mai mult ca sigur, că se vor inventa crucișetoare fără cuirase, care însă să facă 70 km. pe oră; în iuteală va costa toată superioritatea lor.

Pierea eschimoșilor.— Eschimoșii sunt pe cale să piară. Anul trecut, din cauza frigului cel mare au pierit nenumărați eschimoși din Labrador, care nu au mai găsit ce să mănânce. Se spune chiar că supraviețuitorii au devorat cadavrele. În baia Ungara au fost găsite 100 de cadavre, lângă care se aflau puștile.

Cauza distrugerii lor e numai contactul cu europenii. Mai întâi, aceștia le-au dat vițile și boalele lor particulare și al doilea, le-a pus la îndemână arme de foc, cu care Eschimoșii se amuză când e timpul frumos să facă un adevărat măcel printre păsări și animale. S-au trezit însă că venind frigul, nu au mai găsit vânat de loc. E vorba ca guvernul american să ia măsuri să-i ajute, căci fără eschimoși și câinii lor greu s'ar mai face expediții polare.

Lemnul de fier.— Pe coasta orientală a Mexicului se găsește în unele păduri un arbore ale cărui calități va atrage de sigur atențiunea industriașilor, e arborele numit „Chijole”, sau arborele de fier.

E cel mai tare din toate lemnele și cea mai mică bucată a lui cade ca plumbul dacă o arunci în apă. Cât e verde poți să-l tai, să-l spargi, dar când e uscat nu mai poți să-l spargi cu nimic.

Se citează garduri făcute din acest lemn, care datează de 4 veacuri și care nu au suferit nimic. Acoperișuri din acest lemn nu se strică nici odată. Insectele nu-l pot ataca. Singura imputare ce poți să-i aduci e că e prea greu.

Regele George Tabur II.— Il cunoașteți? Nu. Și cu toate acestea e regele insulelor Tongan din sudul oceanului Pacific. Insulele acestea se află sub protectoratul Angliei și regele George Tabur al II-lea guvernează cu ajutorul unui parlament indigen. Se spune că regele

PĂSĂRI COMICE

Sunt și păsări comice, nu numai oameni și n'aveți decât să vă încredințați privind mura acestei păsări numită „Pasărea cu corn” care trăiește în Africa. Vedeți acea monstruoasă crescătură

deasupra imensului cioc și coama cea fioroasă. Altfel, biata pasăre nu ar fi urâtă, dar capul ei e de un comic ireșitibil.

Tabur e pe cale să trimită un ambasad în Anglia. În timpul războiului ruso-japonez a trimis vorba că el e neutru, nu se amestecă. Într'un rând a onorat pe împăratul Germaniei cerându-i pe vre-o principesă germană, pe care să o ia în căsătorie.

Un caz curios.— Ziarul *Montreal Daily Witness* publică un caz extrem de curios. Un tânăr numit Murray McQueen din Montreal, pe când lucra la niște instalațiuni a fost trăsniț de un curent de 2500 de volți, adică de 700 ori mai mare de cât intensitatea curentului ce se întrebuințează în America pentru executarea prin electricitate. O secundă dor a trecut curentul prin nenorocita victimă, care a căzut brusc de pe scara pe care era urcată. După 10 zile a părăsit patul, dar brațul lui drept e negru ca

păcura, iar sub genunchiu are o gaură mare, rotundă, produsă de curentul electric.

Șahiștii noștri.— Se pare că jocul de șah are mulți adoratori în țara noastră, de oarece s'a simțit nevoia și unei reviste „creată în scopul introducerii și răspândirii jocului de șah” în țara noastră. Revista se numește „Recreațiunea” și apare în Iași sub conducerea d-lui inginer Victor Costin. Dintre toate jocurile, bine înțeles șahul e cel mai interesant și se citează nenumărați matematicieni a căror singură distracție nu era decât șahul. Urăm revistei în chestiune să-și ajungă scopul.

Cea mai înaltă dintre piramidele Egiptului are 142 metri.

Tigrul regal din India

Un ofițer englez povestea odată următoarele:

„Eram ofițer cu reședința la Bombay. Intr-o zi eșii călare cu un amic al meu locotenent. Pe când mergeam vesel, deodată auzirăm strigăte. Grăbirăm pasul cailor, și văzurăm aproape pe malul unui râu, un grup de Induși, femei și bărbați, cari plângeau și boceau. În mijlocul lor era o femeie plină de sânge, înjunchiată înaintea unui cadavru al unui Indian, mutilat oribil.

— „Iată ce ne-a făcut tigrul!... strigară Indienii cu disperare. Răpi băeatul și lăsa mort pe tata... Mamei, vedeți ce i-a făcut!..

Ghiarele fiarei, de și abia atinseseră pe biata femeie, îi rupseseră carnea de la umăr până la braț.

— „Vai de noi! strigă unul din ei. Când tigrul mănâncă carne omonească, altă mâncare nu mai gustă. Ne-am pierdut, dacă domnii n'au să omoare tigrul.

Eu mișcat de strigătele lor, și fiindcă îmi plăcea și aventurile, strigaiu:

— „Linistiți-vă!” Eu voiu vâna tigrul!”

Strigăte de bucurie urmară promisiunele mele; numai tovarășul meu, locotenentul Simpson, se arătă nemulțumit. Cu toate acestea nu-mi zise nimic.

— „Aici între voi, zisei eu, se găsește vre-un vânător bun?

Un bătrân înaintă și ne salută.

— „Ali Han e bătrân, zise el, dar pușca lui a omorât mulți tigri”.

— „Atunci să nu pierdem timpul. Ia douăsprezece locuitori și căutați urmele fiarei.

După ce s'au dat toate instrucțiunile, ne întoarserăm în oraș, în galop.

Pe drum întrebai pe amicul meu Simpson.

— „Spune-mi, te rog, pentru ce te-a nemulțumit promisiunea ce am făcut că voi omorâ tigrul?

— „Pentru-că ți-ai luat o îndatorire cu mare ușurință, zise el cu seriozitate.

Tigrul nu se omoară lesne. Ai auzit poate pe ofițeri istorisind izbânde lor vânătoresci, dar ei se duc la vânat cu elefanți, cu călăuze exercitate, pe când noi din lipsă de bani, alt vânător de cât bătrânul Ali-Han nu vom avea. Pe Induși nici nu-i pun la socoteală, căci o destul să audă mugetul tigrului, ca s'o iei la fugă.

— „Pentru-ce nu mi-ai spus toate acestea mai înainte, zisei eu cu tristețe. Acum, dacă am promis, voi îndeplini promisiunea mea. Din fericire, numai pentru mine este impusă.

— „Să te las singur? Astfel prețuești amicitia? Nu!... Te voiu urma, zise amicul meu”.

Ajunș în oraș, cerurăm permisiunea de la căpitan, care ne-o dăde.

A doua zi pornirăm de cu noapte, și ajunserăm într-un sat dis de dimineată, în mijlocul unei negure dese.

Luarăm cu noi mai mulți săteni cu plată, doi lei și jumătate pe zi. Dintre aceștia numai trei erau înarmați cu săbii; cei mai mulți țineau în mână sau

un clopot, sau un corn. Scopul era să se facă cât se poate mai mare sgomot.

Peste câteva ore găsirăm pe bătrânul vânător, care ne-a spus că a găsit urmele tigrului.

— „Acum unde este?” întrebă Simpson.

— „Colo în desis”, răspunse el. „Aseară a mai mâncat încă un om, pentru-că văzui bine haine rupte și sânge prin pădure”.

— „Înainte! zise Simpson.

Vânătorul ne aduse la locul arătat. Zisei vânătorului să așeze pe oameni în cele mai bune pozițiuni, ca să poată gonii tigrul spre noi.

Bătrânul indus ca vechi vânător și deprins cu obiceiurile fiarelor, puse pe Simpson, pe mine și un sergent în fața unei răpi. Ne suirăm pe arbori la o distanță oarecare unul de altul, ținând în mână armele gata. Semnalul atacului trebuia să se dea prin o împușcătură. Așa de mare era emoțiunea mea, așa de tare îmi bătea inima, încât mă temeam că nu voi auzi semnalul. În fine se auzi o împușcătură. Gonitori tigrului se apropiară de partea noastră, făcând un sgomot teribil. Dar fiara nu se vedea. Deodată bătrânul Ali, pe când venea spre noi, scoase o șuerătură puternică și arătă cu degetul că tufișul din apropierea intrării răpei, se mișcă. Tot atunci tigrul sări din tufiș în poeană, din care trebuia vrând nevrând să treacă spre a se ascunde în partea cealaltă a pădurii. Era ca la o sută de metri departe de mine. Trăseii și-l răni pe la mijlocul corpului. Scoase un muget înspăimântător, și văzând sau mirosind pe bătrânul Ali, cu toate că era la o depărtare cam de 800 metri, se aruncă asupra lui. Simpson, din cauza distanței mari nu putea să tragă.

Prevăzând însă că bătrânul Ali nefiind bine înarmat, nu putea să se apere, Simpson se scoboră din arbore și-a alergă în ajutor. Eu eram așa de departe de Ali, în cât nu puteam să ajung la timp. Cu toate acestea mă scoborăi din arbore. Din cauza grabei mele am căzut în niște tufe de mărăcină, din cari n'am putut scăpa decât cu mâinile și obrazul rănit. Când în fine, scăpai din această cursă, auzii o îndoită împușcătură, și tot odată un răget teribil. Simpson trăsesese și tigrul căzuse. Un strigăt de bucurie eși din pieptul meu, dar bucuria asta fu de scurtă durată, căci tigrul se sculă din nou. Cu niște salturi groaznice ajunse pe Simpson, care neavând pușca încărcată, rămase desarmat. El scoase sabia și aștepta pe fiară cu curaj. Tigrul cu'n ultim salt se aruncă asupra lui Simpson.

Amândoi s'au tăvălit pe jos, dar numai tigrul se sculă, călcând pe pieptul nenorocitului meu amic, iar cu coada lui sângerândă își bătea spatele, observând când pe Ali, când pe mine, cari ne apropiam alergând. Pentru un moment am crezut că va lăsa pe Simpson și va fugi, sau se va arunca contra noastră. Dar deodată își aplecă capul și îndată se auzi o groaznică strivitură de oase și un strigăt teribil de durere.

Încrămenii când am auzit-o. Ali care mergea înaintea mea, ajunse cel dintâi. Trase de la o distanță de 20 pași, dar nu

nimeri. Atunci tigrul își aruncă capul pe spate și aținti privirea sa feroasă asupra noastră. Între acestea sosi și eu găfâind și amețit.

Fără să ochesc descărcai arma contra tigrului. Glonteile îi strivi un picior de dinapoi, și pe când se pregătea să se arunce contra mea, trase și Ali și-l răni între umeri. Cu toate că inota în sângele lui, făcu două, trei salturi spre mine. Atunci iar am descărcat arma de aproape. În fine, căzu și nu s'a mai sculat. Alergarăm atunci la Simpson. Respira încă, dar starea lui era disperată.

— „Tigrul?” șopti el, pe când îi ștergeam sângele, care curgea din rănilor lui cu imbelșugare.

— „A murit”, zisei eu.

— Foarte bine! S'a salvat onoarea regimentului nostru!” șopti el.

Nu pot să descriu, ce se petrecea în mine atunci. O! dacă nu-mi scăpa!... acea promisiune, Simpson, nici nu se gândea să se ducă să vâneze tigrul.

Bravul meu amic, înțelegând durerea sufletului meu căuta cu o voce slabă să mă convingă că eu nu's vinovat cu nimic pentru această întâmplare. Peste puțin timp ceru să bea. Un Indian alergă să-l aducă apă. Ordonașem servitorului meu să se ducă în oraș să aducă un chirurg.

— „Zadarnică osteneală, șopti Simpson, s'a sfârșit!... simt bine!

Din momentul acela nu mai putu să mai vorbească, fiind cuprins de niște friguri violente.

După o oră își dăde sufletul.

X. — Dorohoi.

DIVERSE

Orașul Scutari.—Scutari exista pe timpul lui Alexandru cel mare. Are în prezent 40.000 locuitori și privilegiul de a fi orașul unde se comit cele mai numeroase atentate, față de numărul locuitorilor. Se comit trei omoruri pe zi, ceea ce e prea mult.

Studentii portughezi.— Portugalia nu are decât o singură universitate și nula Lisabona, ci la Coimbra. Când e vacanță orașul e mort, căci îi lipsesc cei 3000 de studenți. Studentul e regele orașului; abia a intrat în anul I și toți îi zic „domnul doctor”. Au îmbrăcăminte specială studenților portughezi, dar foarte simple. Nu fac chefuri ca cei din Germania: duelurile sunt rare și când se bat doi studenți în duel, martorii au grije să înlocuiască gloantele cu dopuri de plută. Le place însă mult muzica și dansul și la sfârșitul anului universitar dau o mare serbare, jucând și o piesă compusă de unul din ei. E o adevărată republică universitatea lor și nici monarhia de pe vremuri nu s'a amestecat vreodată în organizarea ei.

Planeta Neptun are un satelit, o singură Lună.

Planeta Jupiter are opt sateliți, opt luni.

Cerul instelat

Dacă nu ar exista Pământul, dacă am avea puterea să-l distrugem dintr-o dată, ceia ce ar supăra poate pe unii... apoi ne-am bucura de o priveliște foarte ciudată. Ni s'ar părea că ne aflăm într-un imens glob, gol pe dinăuntru și pe

ne, nici nu ar răsări, ci s'ar învârti în jurul stelei polare. Dacă am fi la ecuator, steaua polară și prin urmare polul nord ceresc ar fi la orizont; diametral opus ar fi polul sud; iar stelele toate ar răsări și toate ar apune, învârtindu-se în jurul unei linii închipuite, ce ar merge dinspre nord spre sud. Dar noi ne aflăm de pe latitudinea României, a-

ferul ceresc austral. Vedeți câte stele se văd cu ochii liberi, nu sunt multe. Dar nu veți putea număra și pe cele din calea laptelui, brăul cel alb ce înconjoară cerul. Aceasta ar fi cu neputință.

Dacă sunteți familiarizați cu cerul, veți recunoaște în partea de jos (din gravură) a emisferului boreal, Cerul cel mare, cu cele 7 stele ale lui, caracteristi-

Emisferul boreal și cel austral al bolții cerești.

suprafața căruia ar fi înfipte diamantele cerești, stelele.

De pe Pământ însă, nu putem observa decât jumătate din cerul instelat, cealaltă fiindu-ne ascunsă de propriul nostru Pământ. Dacă am fi drept la polul nord, am avea steaua polară drept deasupra capului, iar stelele nici n'ar apu-

proape la jumătate drum între pol și ecuator, astfel că unele stele se văd mereu spre nord, altele răsar și apun, iar altele, cele din spre polul ceresc sud, care e sub orizontul nostru, nu se văd de loc.

În gravura alăturată, de o parte e emisferul ceresc boreal, iar de alta emis-

ce. Și mai jos spre stânga o stea mare, Arcturus. Vom vorbi însă în amănunte despre constelații în nenumărații ani cât va trăi această folositoare revistă, care va fi o adevărată enciclopedie populară.

Într-o tavernă de opium...

Scriitorul francez Julien Dechamps, descrie în culori vii o vizită făcută într-o locandă de opiu din Cochinchina, care se află sub protectoratul francez. Aci voi încerca a vă descrie cele văzute de mine într-o tavernă de opiu din Ciu-Sing, un oraș din China.

Amicul meu Guy d'Ancerville, șef redactor al ziarului „Trompeta”, mi-a fost călăuză în prima excursie nocturnă. Zic nocturnă de oarece europenii cari vizitează astfel de stabilimente, îndrăznesc a intra numai noaptea, de oarece simt o oarecare rușine ca să-și arate slăbiciunile. Casa în care am intrat, ca exterior n'are nimic extraordinar. Este o clădire lungă, care are numai parter, cu trei, patru ferestre și cu o ușă sau două toate închise ermetic. Pe acoperiș se află mai multe hornuri prin cari intră aerul.

D'Ancerville care cunoaște foarte bine locul bate la ușă în fel cu tot particular. Nu doar că această casă ar servi în secret scopului, ci fiindcă fumătorii din

clasa de jos nu sunt lăsați înăuntru.

Ajungem într-un vestibul prost luminat, în care se află o laviță și câte-va scaune de lemn. Cinci sau șase servitori chinezi se ridică, ne salută și deschid, fără ca să rostească o vorbă, un scrin mare din care scot două robe lungi, două perechi de pantaloni largi și două perechi de sandale.

Tovarășul meu se desbrăcase și se și descălțase. Am făcut și eu tot asemenea și în câteva minute eram chinezi; ne mai lipsea doar coada din păr, cea mai frumoasă podoabă a fiilor cerului. Mai înainte de a intra în sala cea mare a fumătorilor a trebuit să trecem prin laborator un fel de sufragerie unde numeroși indigeni, cu partea superioară a corpului goală, stăteau lângă un foc și preparați materia sfântă pentru fumat.

În acest loc nu vezi altceva decât hârdăie de lemn, vase mari de lut, sau de aramă, cari cuprind apă sau substanțe necunoscute. Pe pereții se află agățate numeroase pipe de diferite forme, cari n'au cea mai mică asemănare cu pipele

europene. Servitori ne dădură două pipe și apoi ne conduseră în sala de fumat opiu.

Să-și închipuiască cine-va o sală de bolnavi, unde paturile sunt astfel așezate, încât nici un bolnav să nu poată vedea pe celalt.

De altfel paturile acestea nu sunt decât o construcție de cărămizi în forma unui pătrat cari se ridică cu un metru deasupra pardoselii. Ajungând în fața plană, vizitatorul se lungeste pe ea, corpul i se odihnește pe salteaua de bambus iar capul pe o pernă de mătase.

M'am oprit și eu în fața unui asemenea pat, pe el zăcea întins, cu pipa stinsă, un cadavru viu—din nefericire un european. El era în vârstă de 30—35 de ani dar părea de 70. Corpul său slab și trăsăturile feței produceau un tablou zgârcit, ochii deschiși și aproape eștiți din orbitele lor, erau ațintiți pe plafond, cercurile cenușii care îi înconjurau și cari se prelingeau până la umerii obrazilor păreau făcute dintr'un strat gros de plumb.

În jurul gurei întredeschise se afla un zâmbet de o intensitate nemaî pomenită care făcea efectul că nu va mai dispărea nici odată.

Era o priveliște grozavă, care făcea pe cel mai puternic om să se cutremure.

După comunicările pe care ni le făcu însoțitorul nostru, chinez, extazul acesta cataleptic al nenorocitului durează 3—4 ore, după aceea are nevoie de 5—6 zile pentru a-și veni în fire.

Cinci ani trecuse dela sosirea europeanului în China, și din primul an, cutoate avertismentele prietenilor săi, începu să viziteze tavernele de opium, ajungând din ce în ce mai rău.

La câteva zile dela vizita noastră el era mort; eu am fumat două săi trei pipe, a-și spune un neadevăr dacă a-și susține că am căzut în visuri. Primul rezultat al acestei încercări a fost o violentă durere de cap care nu dispăru decât după 24 de ore. Mărturisesc că cele două vizite pe care le-am făcut mi-au luat curajul de a mai încerca încă odată fumatul de opium.

Lirel Nicolescu

TRAGEDIILE NATUREI

MISTERUL CUCULUI

Știe toată lumea, că nici odată nu-și face cucul un cuib, și nu-și clocește ouăle, ei le depune în cuiburile altor păsări, mai mică mult decât el.

Un naturalist englez, d. Oliver G. Pike (se pronunță paik), a reușit să observe și să fotografieze o mulțime de scene interesante care arată cum îngrijește o biată pitulice de un enorm puț de cuc.

Rezumăm după d. Forbin (din *la Nature*) și după un articol din *Journal des Voyages* cele ce urmează, lucruri fără seamăn de interesante.

Mai întâi e stabilit, că dacă cucul își depune oul într'un cuib, nu-l uită, ci tot prin vecinătatea cuibului se învârteste. Are el deci motivele lui pentru ce nu-l clocește.

Mama cuc așteaptă mai întâi ca o pasăre să ouă și să înceapă să clocească, apoi pune oul său pe pământ, îl ia cu ghiarele și-l depune în cuibul ales. Zădarnic încearcă proprietarii să o împiedice. Rare ori îi se întâmplă ca oul să-și scape din ghiare în cursul certei, înainte de a-l fi pus în cuib și de cele mai multe ori aruncă jos celelalte ouă ce se aflau în cuib. De obicei, alege cuibul pitulice.

Pitulicea nici nu mai observă în urmă înlocuirea oului și începe să-și facă datoria de mamă, pe când mama cuc, care ouă vre-o cinci ouă, se duce mai încolo să facă aceiași operație, căci două ouă la un loc nu pune și dacă veți găsi două ouă de cuc la un loc, să știți că sunt de la două mame diferite, ce nu știau una de alta.

După 12—13 zile oul de cuc e clocit și iese micul cuc. Abia a spart ghioacea, când nu e decât un ghemotoc de carne goală, cu ochii cârpiți și începe să țipe

după mâncare. A treia zi începe să se miște mai mult și din acea zi începe o serie de asasinat.

Sub ochii încremenitei mame adoptive, care stă pe o cracă de alături, micul cuc se agită mereu, dar cu un anume scop, acela de a da afară din cuib tot cel împiedică de a sta comod. Mai întâi împinge oule pitulice, până ce le asvârle jos.

Dacă are frați de lapte, apoi le arată el. Orb încă, el face așa până când se strecoară sub puțul de pitulice, care se sbate, ca și cum ar pricepe intenția criminalului.

Totdeauna cucul reușește însă și iată acum pe puțul de pitulice pe spatele puțului de nuc, care cu aripile lui cele fără pene, reține păsărica prizonieră, într'un fel de adâncitură, formată din spinare și aripi.

Iată-l că acum începe să se ridice cu greutatea lui încet-încet până la nivelul cuibului. Cu o ultimă efortare, el asvârle pe nenorocitul puț de pitulice jos la pământ. O scenă ca aceasta a și cinematografiat-o d. Pike.

Scăpat de un concurent, puțul de cuc cere mâncare și încă mâncare multă. De dimineață până seara, pitulicele, femeie și bărbat sboară mereu să aducă mâncare tânărului cel lacom, nici ei nu se mai pot hrăni din cauza puțului de cuc.

Cuibul însă e din ce în ce mai mic, căci cucul se face prea mare și se întâmplă de multe ori ca ramura, care e prea subțire, să se frângă. Lacomul se așază jos pe pământ și tipă după mâncare. Și e așa de jalnică cererea lui, încât păsări străine, ce se duc spre cuibul lor cu câte o omidă, sau insectă în cioc, se opresc agasate și dau lacomului să mănânce. Dacă nu se rupe cuibul el tot trebuie să-l părăsească, căci cum să mai stea într'un cuib de pitulice un coșogemite cuc. Se mută deci pe o ramură mai zdravănă. Dar el vrea mâncare. Și biata pitulice, înebunită de țipetele lui, sboară mereu după vânat. De multe ori e craca așa făcută, că nu poate pitulicea să stea alături și atunci ea se cocoată chiar pe trupul lacomului, băgându-și capul ei cel mic în ciocul lui enorm.

Se apropie Septembrie și tânărul cuc începe să se agite, e vremea plecării. În Octombrie nu mai găsești nici un cuc în zonele temperate. Pleacă ei toți în stoluri, sau perechi-perechi? Și aceasta e un mister al cucului.

Se găsește cineva, care să ne poată da amănunte asupra acestei păsări? Dar nu lucruri luate din cărți, ci observații personale.

Apa e compusă din două părți hidrogen și o parte oxigen.

Pitulicele sunt de obicei cele care îngrijesc de puțul nepăsătorului cuc.

Soarele se învârteste în jurul axei sale în 25 până la 27 zile.

Planeta Saturn are 10 sateliți, 10 luni.

Sunt alte lumi locuite ?

Abatele Th. Moreux, directorul observatorului astronomic din Bourges este un astronom cunoscut, care și-a făcut o frumoasă reputație mai ales în ce privește observarea Soarelui și popularizarea cunoștințelor astronomice. Într'un timp relativ foarte scurt a scris și publicat vre-o 15 volume de astronomie și meteorologie foarte interesante, ieftine și frumos ilustrate. Dar abatele Moreux încearcă în toate scrierile sale să vorbească și de un alt subiect, care nu și-ar avea rostul în scrieri pur științifice și acel subiect e religionea catolică. Bine înțeles, de multe ori, astronomia vine în conflict cu această religione, dar atunci autorul nu-și pierde de loc cumpătul și face astfel ca religionea sa să iasă triumfătoare.

Vor fi mulți dintre cititorii noștri care cunosc limba franceză și iubind știința, vor da și peste cea mai nouă scriere de popularizare astronomică a abatelui Moreux, intitulată „Les autres mondes sont-ils habités”, adică „Sunt celelalte lumi locuite ?” În acest nou volum, autorul încearcă nici mai mult, nici mai puțin de cât să reînvie o vechie ipoteză, pe care știința o înmormântase de mult, aceea că Pământul nostru are o situație cu totul specială în univers, nu numai în sistemul nostru solar și de aceea e locuit. Venus nu poate să aibă o omenire, Marte e un pustiu de gheață și cea ce e mai trist, e că planetele ce ar putea să aibă omeniri în viitor, nu vor apuca de cât un soare stins, așa că omenirile lor nu vor exista.

„Constituie lumea noastră o excepție în univers? Nimeni nu ar putea să se pronunțe hotărât, pentru afirmativă, spune abatele Moreux, dar atât cât poate să ne indice calculul probabilităților, suntem autorizați să credem, că întâmplări la fel se produc foarte rar”. „Întâmplări la fel” adică locuirea unei alte planete.

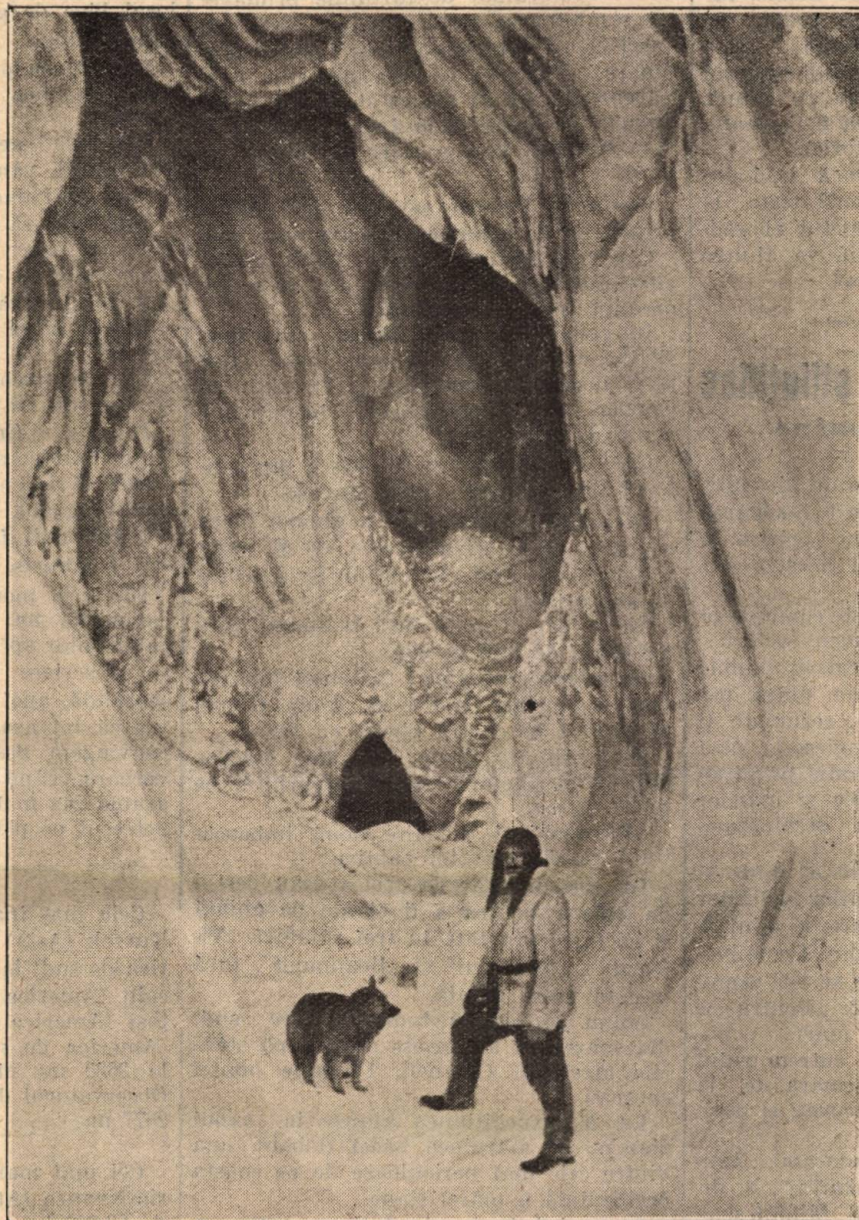
Și pentru ce Pământul pe care din întâmplare îl locuim noi și abatele Moreux, are o omenire? Autorul nu spune motivele, dar le știm de la alți jezuiți, care sunt mai sinceri și care le expun, motive pur religioase și care nu-și au rostul lor în astronomie.

Cu toate acestea nu se poate reține la urmă și anunțând o nouă scriere intitulată „Ce ne facem după moarte”, spune că „această chestiune a vieții viitoare, singura care ne interesează”.

După abatele Moreux n'ar fi nici un rău deci, dacă ne-am întoarce la vechile păreri astronomice, dacă am da grăuntelui de nisip ce se numește planeta „Pământ”, însemnătatea cea mare ce i se dădea mai înainte și care și-a trăit traful sub numele de *geocentrism*. E bine deci ca cei care vor citi noua scriere a abatelui Moreux, să-și aducă aminte că autorul e legat de o anumită credință ce-l împiedică de a scoate din rezultatele astronomiei moderne, concluziunile cele mai apropiate de adevăr în ceea ce privește pluralitatea lumilor locuite.

V. Anestin.

Spre Polul Sud

Un explorator a pus scrisoarea... „la cutie”. — Vezi pag. 74.

Primele trei monumente mai înalte din lume sunt: Turnul Eiffel, 300 m., înălțime; Obeliscul din Washington 169 m.; Turnul Antonelliana din Turin 164 m.

Cel mai lung fluviu din lume este Nilul care are o lungime de 6.400 k.

Planeta Uranus are patru sateliți, patru Lună.

Muntele Dapsang din lanțul Himalaiei, are 8619 metri. E al doilea munte înalt de pe pământ.

Imperiul britanic, adică Anglia, cu toate coloniile ei, are o populație de 423 milioane locuitori.

Cel mai înalt munte din lume este Everest din Himalaia (Asia), care are o înălțime de 8840 metri.

O cutie cu scrisori la polul sud

Există și spre polul sud cutii cu scrisori, dar nu se aseamănă cu ale noastre și acolo nimeni nu vin să ia scrisorile pentru a le da apoi la destinație prin alții.

Cei cari fac expediții spre poli, pun uneori relațiunea călătoriei lor în câte un cufăraș de tinichea, bine închis, iar cufărașul îl așează în vre-o grotă, pe marginea unui munte de gheață.

Când începe desghețul, când isbergul se topește, cufărașul plutește pe valuri. Ce vapor îl va găsi? Care va fi persoana care va citi relațiunea călătoriei?

Cine poate să spună! Dacă însă îndrăzneții exploratori își pierd viața, ei tot mor cu speranța, că fructul oboselilor lor va fi utilizat de alții, va ajunge la cunoștința omenirii întregi.

Buletinul secțiunii științifice a Academiei Române

La sfârșitul sesiunii generale din 1912, Academia română a aprobat hotărârea secțiunii sale științifice, cu privire la publicarea unui buletin al acestei secțiuni.

Buletinul a și apărut, sub conducerea d-lui St. C. Hépites, secretarul secțiunii științifice și No. 1 e redactat în limbile franceză și germană. Se vor putea publica însă și comunicări și rezumate și în latinește, italieneste și englezește, căci acest buletin este trimis gratis universităților, instituțiilor științifice și marilor publicații periodice din străinătate, nu numai din țară.

În No. 1 găsim un studiu al d-lui T. Lalescu „asupra variațiunilor valorilor caracteristice”, o comunicare a d-lui I. Corbu, (amator astronom din Transilvania și autor al mai multor scrieri populare astronomice) intitulată „Pentru ce vede astrele la orizont mai mari”.

Urmează apoi: „Asupra cutremurului de pământ din marea Marmara de la 9 August 1912” de d. G. Macovei; și dărilor de seamă următoare:

D. dr. C. Istrati și C. Teodoresc: „Asupra disoluțiunii aramelor metalice”; d. dr. C. Istrati și d. dr. M. A. Mihăilescu: „Acțiunea acidului azotos asupra ciclohexadienei”; d. Spiru C. Haret: „Marea pată roșie de pe Jupiter”; d. V. Anestin: „Observații asupra planetei Venus în 1911”; d. dr. G. Z. Petrescu: „Arsenicul în tratarea sifilisului”; d. profesor dr. E. Riegler: „Guta în România”; d. Zach. C. Panțu: „Contribuții la flora Bucureștilor și a împrejurimilor lui”; d. D. Călugăreanu: „Acțiunea acizilor asupra substanțelor proteice”.

Buletinul acesta e pus și în vânzare la principalele librării pe prețul de 1 leu.

Cea mai populată țară din lume este China care are 438 milioane locuitori. În rândul țărilor mai populate România ocupă al douăzecelea loc.

O tragedie la polul nord¹⁾

Fără bărci

Strămtorile ce despart Groenlanda de țara lui Grinnell sunt nenumărate piedici pentru navigațiune.

Când capacul de gheață al oceanului Nares e sfărâmat de furtunile primăverii, strămoșii Robeson nu e destul de largă ca să primească toate insulele plutitoare, ce vor să se lase spre sud. Acelea cari nu pot să profite de canal, se îndreaptă deci spre baia Lady Franklin și spre fiorețul Ascher, cari se umplu cu totul.

Gheturile acestea așteaptă cu lunile prilejurile de a putea să scape spre sud.

Cât timp navigațiunea e liberă, vezi o adevărată procesiune de munți, ce se îndreaptă spre marea Baffin.

În canalul Kennedy fusese surprinsă flotila exploatatorilor noștri, între trei mici insule numite Hayes, Franklin și Crozier, trei stânci imense, înconjurată acum de gheturi.

Cinci zile, flotila nu se mișcă din mijlocul triumphiului ce-o capturase.

Vicinătatea prea mare a ghetelor făcea ca aerul să fie și mai rece, de și erau trei luni de când Soarele nu se scoborâse sub orizont.

Ce-ar face ei acolo însă în timpul lungei nopți de luni de zile.

Să aștepte moartea? Nu, mai bine să facă o sfortare eroică și *Lady Greely* se aruncă în contra ghetelor cu furie.

Și-si croi un drum, dar abia trecuse dincolo și gheturile se reapropiară, se lipiră la loc.

„Viteazul” și celelalte două imbarcațiuni rămăseseră tot captive.

Din fericire bărcile acelea erau destul de ușoare, pentru a fi târate pe gheață și cu mari greutate, în trei rânduri, „Viteazul”, „Narvalul” și „Beaumont”, fură trecute peste gheață.

Acum se puteau îndrepta spre sud, dar soarele se ascunsese mult după stâncile țării lui Grinnell. Umbrele nopții sporeau.

La 26, expedițiunea ajunse la capul Hawks, pe marginea băcii Dobbin, una dintre cele mai periculoase de pe coasta occidentală a mării Kane.

Se opriră în insula Irving pentru a lua merindele depuse în 1875 de Nares, apoi corțelul de bărci, în cap cu vaporul porni înainte.

Pe la zece seara apa era liberă, dar după această oră se ridică un vânt năpraznic.

Bietii călători fură nevoiți să se apropie de țărm.

În curând adormiră, obosiți cu totul. Când se redeșteptară își deteră seama de grozăvia situațiunii lor.

Gheturile îi surprinseseră iar de toate părțile.

Dar nenorocirea era și mai mare, căci imbarcațiunile fuseseră legate la poalele marelui ghietaș. John Evans, din care în timpul zilei abia curgea un pârâiaș.

1) A se vedea începutul în No. 1 al acestei publicațiuni.

Îndată ce soarele dispăruse se revărsase însă adevărate torente.

Maiorul încercă să scoată vaporasul, dar fu peste putință. Erau prinși de-a binelea.

Nu le rămase decât speranța că vor putea fi găsiți, slabă speranță, și sus de tot pe catart, în vârful unei mari prăjini suiră un steag.

Dar ghieturile se rupseră. Cum însă? Imbarcațiunile toate la un loc, cu un colossal bloc de gheață pluteau acum spre capul Sabine.

Vântul era puternic, iuteala era mare, dar presiunea ghietei se mărea și ea mereu.

Vaporasul gemea ca un om bolnav.

Si vântul, vântul cel nebun, se schimbă și iată că-l ducea acum... iar spre nord.

Trebuiau să nărasească cu orice preț banchiza, căci *Lady Greely* ajunsese la seșe mile de capul Albert.

Maiorul hotărâ să părăsească imbarcațiunile și să oprească numai pe „Beaumont”.

Da, dar trebuiau să lase și proviziile și aceasta era îngrozitor.

Din *Lady Greely* și din „Viteazul”, ei făcură plute, pe cari îngrămădiră ce au putut să ia, pentru a se îndrepta cât mai în grabă spre capul Sabin...

Nenorocii făceau un act ca și cum s'ar fi sinucis.

Din acel moment a început o serie de catastrofe ne mai pomenite în analele călătoriilor spre polul nord și dacă această descriere a început puțin cam searbădă, apoi nu e menită să se isprăvească tot așa. Vom avea prilejul să ne convingem despre aceasta în numerele viitoare, când vom începe să descriem drama cea mai îngrozitoare din câte s'au petrecut pe planeta pe care o locuim.

Cele mai înalte localități locuite sunt: Kursok (Asia) la 4541 m., Tacora (America de sud) la 4344 m., Observatorul Lincoln (America de Nord) la 4332 m., Patosi (America de sud) 3960 m., La Paz (America de sud) 3694 m., Lhasa (Asia) la 3630 m., Mouktinath (Asia) 3440 m., Observatorul du Pic du Midi (Franța) la 2877 m.

Cel mai mare lac din lume este Victoria-Nyanza (Africa), care are o suprafață de 83.300 km. pătrați.

Crocodilii trăesc pe marginele fluviilor Gangele (Asia). Misisipi (Statele-Unite) și Nilul (Africa).

Stelele căzătoare sunt mai numeroase spre dimineață decât spre seară și în a doua jumătate a anului decât în întâia.

Barcelona are o populație de 587.000 locuitori.

Belgradul are o populație de 91.000 locuitori.

Primul european care a văzut Oceanul Pacific a fost Nunez Balboa, un spaniol.

Cristof Columb a descoperit America la 12 Octombrie 1492.

Noutați științifice

Conferințe pentru copii. — În Londra se țin în fiecare an la Crăciun conferințe științifice pentru copii, înființate încă din 1826 de Michel Faraday, din inițiativa societății regale. Anul acesta li se va vorbi copiilor de către Sir James Dewar, profesor de chimie, despre a) alchimie; b) atomi; c) lumină; d) nori; e) meteoriți și f) lumi înghețate, în total cinci conferințe.

Stelele variabile. — În numărul pe Decembrie 1912 al revistei londoneze *Knowledge*, d. profesor A. W. Bickerton într-un studiu asupra „Nouei astronomii”, citează rezultatele la care a ajuns redactorul nostru d. V. Anestin, cu privire la distribuția stelelor variabile față de Calea Laptelui. Aceste rezultate au fost publicate anul trecut în revista londoneză *English Mechanic* și în *Buletinul societății astronomice din Franța*.

Gravitațiunea. — În revista londoneză *Observatory*, profesorul Sitter vorbește despre niște cercetări făcute de d-sa și de d. Bottlinger din Munich, ca să vadă dacă nu cumva în timpul unei eclipse totale de lună, aceasta e mai puțin atrasă de Soare, ca de obicei. Pământul, cu alte cuvinte, formând un fel de ecran între Lună și Soare, s'ar putea ca gravitațiunea Soarelui, să nu se mai exerseze cu aceiași putere în timpul eclipsei. Dacă propoziția e destul de clară, nu tot așa e și cu metoda ce se poate întrebuița, cât și cu rezultatele obținute. Cei doi profesori au găsit că dacă s'ar admite această micșorare a gravitației s'ar putea explica multe enigme cerești și între altele o mișcare curioasă a lui Mercur.

Epocile de reproducere ale păsărilor. — S'a spus deseori că iubirea, instinctul de reproducere are anotimpuri bine stabilite, pentru animale, ca și pentru păsări:

„un instinct destul de van
„ce le vine și la păsări
„câte două ori pe an.

D. A. Chapellier în *Comptes Rendus* ale societății de biologie din Franța, găsește că unele păsări arată o asemenea activitate și în alte anotimpuri de cât cele prescrise, așa sunt de pildă niște rândunici din America.

Evoluția chimiei fizice. — D. Georges Lemoine, membru al institutului din Paris, într-un articol publicat în *Revue Scientifique* (30 Noembrie), spune ca concluzie vorbind despre chimia fizică:

„Insemnătatea ei reiese din faptul că ea se ocupă mai ales cu diferitele transformări ale energiei în legătură cu transformările chimice. Or, descoperirile din anii din urmă indică faptul, că omul va găsi în curând surse de energii nebanuite încă: degradarea atomilor cari se despart în sub atomi nu se face de cât cu o colosală desfașurare de energie, pe care putem să sperăm că o vom canaliza, — pe de altă parte, studiul radierelor ultra-violete, promite și el izvoare de energie, paralele cu cele ce se pot scoate din temperaturile extraordinare de ridicate produse de electricitate.

Cometa Encke.—Astronomul Seagrave

a publicat o notiță în *Popular Astronomy* din America în care arată că în 1914, cometa Encke, care are o perioadă de 1205 zile, se va apropia de Pământ până la 41 milioane klm., putând fi văzute cu ochii liberi—ceea ce se întâmplă rar ca o stea de mărimea 4 sau 5. Cometa Encke se întoarce foarte regulat în apropierea Soarelui la fiecare trei ani și vre-o 110 zile.

Huila.—Natura chimică a huilei nici acum nu e cunoscută, nu se știe dacă are o origină animală, vegetală, sau pur chimică. D-nii Amé Pictet și L. Ramse- yer au găsit că huila nu conține carburi aromatice, cum se credea până acum, ci numai carburi ciclice saturate, ceea ce e un pas făcut înainte, pentru studiul originii huilei.

Infuzoriile nu îmbătrânesc. — Infuzoriile, cari sunt cele mai mici organisme și cari cu toate acestea se mișcă, mănâncă, aruncă afară un fel de urină, se înmulțesc într'un chip nepomenit. O infuzorie se împarte în două, în două noi infuzorii și fiecare dintre ele, în câte alte două. Vă puteți închipui că în câteva ore numărul lor sporește colosal. Dar puterea de a se reproduce în acest mod nu se pierde oare cu timpul? Un învățat, d. Lorand Loss Woodruff a făcut experiențe și a găsit că celulele se sub împart mereu, la infinit, fără ca cele dela început să-și fi pierdut energia aceasta curioasă de reproducere.

Migrațiunea verticală a animalelor marine. — E constatat mai de mult, că numeroase animale, dar mai cu seamă pești, cari de obicei stau în fundul mării în timpul zilei, la mai mult de 1000 de metri, noaptea se ridică spre suprafață. D. Bourée a găsit că același lucru îl fac și peștii prevăzuți cu organe luminoase.

Astre nevăzute. — De câțiva ani, astronomii, cu ajutorul spectroscopului, pot să descopere corpuri cerești ce se învârtesc în jurul stelelor-sorți, corpuri cerești prea aproape de astrul principal, pentru a putea fi văzute cu lunetele. Aceste stele se numesc duble spectroscopice. Steaua *gamma* din Gemenii e o asemenea stea și cea mică se învârteste în jurul celei mari în 6 ani. Steaua cea mică din Xi din Perseu se învârteste în jurul celei mari în aproape 7 zile.

Acestea sunt descoperiri făcute de curând, sunt însă sute de stele duble spectroscopice și e curios, că sunt sisteme stelare, în cari steaua cea mai mică se învârteste în jurul celei mari numai în câteva ore. Gândiți-vă că Pământul se învârteste în jurul Soarelui în 365 zile.

Steaua nouă din Șopârla observată în 1911 se află la o depărtare de peste 500 ani de lumină de noi. Lumina face 300.000 km. pe secundă, deci câte secunde sunt în 500 de ani?

Cutremure de pământ.—D. G. Macovei într-o comunicare foarte interesantă făcută Academiei noastre de știință cu privire la cutremurul dela 9 August 1912 din regiunea mării de Marmara, explică cauzele acelui cutremur. D-sa se afla la acea epocă în Constantinopol. Concluzia

e că acel cutremur de pământ e după cum l-a numit marele geolog vienez Suess a fost „un cutremur prin încălecare”, adică unele strate s'au suit pe altele de deasupra lor.

Regiunea Rodosto-Xeros e supusă încă la alte catastrofe la fel.

Contra gutei (podagra).—D. dr. Riegler într-o comunicare făcută Academiei noastre cu privire la podagră, ajunge la următoarele concluzii:

1) Podagra e o boală serioasă, a cărei dezvoltare poate fi însă redusă până la un punct. 2) Nu există nici un tratament special al podagrei și lupta rațională în contra ei e următorul regim: multă mișcare la aer curat, renunțarea la băuturile alcoolice și o viață regulată.

Tuberculoza în Japonia.—În Japonia, tuberculoza face un milion de victime pe fiecare an. Având 51 milioane locuitori, Japonia pierde deci pe fiecare an 20 de indivizi la o mie. Până acum nu existau decât mijloace restrânse pentru a se lupta în contra acestei îngrozitoare boale. S'a întemeiat însă o societate, ai cărei inițiatori sunt baronii Takagi și Sato și d-rul Kitasato și care va duce o luptă aprigă în contra tuberculozei.

Moartea unui astronom.—A murit astronomul S. A. Saunder, în vârstă de 60 ani. Era profesor de astronomie în Londra. S'a ocupat în special cu determinarea pozițiilor craterelor lunare.

Agricultura în Rusia.—În revista londoneză *Science Progress*, d-rul J. V. Eyre se ocupă de agricultura Rusiei, care de și e o țară foarte întinsă, nu are decât o foarte mică parte cultivată. Din cauza sărăciei și indolenței locuitorilor, agricultura în Rusia e pe o treaptă cu totul inferioară. Pe vaste întinderi nici nu s'a pomenit de îngrășăminte artificiale și de mașini agricole.

O ploaie de pietre din cer.—În the *American Journal of Science*, d. W. M. Foote se ocupă de un roi de pietre căzute din cer la Holbrook, Navajo County în Arizona (vestul Statelor-Unite), la 19 Iulie st. n. D. Foote a colecționat mulți din acești meteoriți. La 6430 m un mare meteor a trecut pe deasupra localității Holbrook, la data menționată, făcând un zgomet ce a ținut vre-o 30 de secunde. Pietre numeroase au căzut lângă localitatea Aztec, ridicând praf pe o întindere de un kilometru jumătate, pe pustiul de nisip unde căzuseră.

Multe dintre aceste pietre au fost găsite de locuitorii din Aztec, pe o întindere ce avea o suprafață eliptică, de peste 4 km. lungime și 1 km. și jumătate lărgime. Cea mai are piatră cântărea vre-o 7 kgr., altele multe numai câte 2 kgr. Cercetările chimice au dovedit că sunt pietre meteoritice, în cari s'au găsit 3.68 la sută nikel și fier și 96.32 la sută silice.

În total s'au găsit 14.000 pietre ce cântăreau la un loc vre-o 240 kgr. Din acestea, vre-o 8000 cântăresc fiecare mai puțin de 1 gram, 29 pietre cântăresc dela 1020 la 6665 grame și 6000 între un gram și 1000 grame.

Vârsta pământului.—Socoteala făcută cu privire la vârsta pământului, întemeiată pe cantitatea de helium și uranium din rocele carbonifere, au dat ca rezultat 400 până la 1500 milioane ani. Socoteala întemeiată pe cantitatea de sodiu adusă

în oceane de toate râurile din lume dă numai 70 milioane ani. E deci o mare deosebire între o estimare și alta.

D-rul F. C. Brown dela universitatea din Ithaca (Statele-Unite), în revista franceză *le Radium* încearcă să arate de ce există o așa nepotrivire. Dânsul spune că sodiul e și el o substanță radioactivă, cu o rudă care e insolubilă în apă. Sodiul de pe uscat s'ar datora deci descompunerii acelei rude, iar sodiul oceanului soluțiunii de sodiu pe uscat, care a fost transportată de râuri. În primele perioade, uscatul era prea puțin, transportul către ocean era deci redus și prin urmare vârsta calculată după sodiul din ocean trebuie sporită. Deci, pământul are o vârstă de cel puțin 400 milioane de ani, dacă nu și mai mult.

Planetele mici.—Cititorii știu (vezi No. 2 al acestei publicații „Pitișii sistemului solar”) ce sunt planetele mici. Zilele trecute s'a făcut o socoteală interesantă de cine a descoperit aceste planete, anume câte a descoperit. Astfel, din 732, observatorul din Heidelberg a descoperit 271, Palisa din Viena 102, A. Charlois din Nisa (a murit acum două ani) 99; 24 Robert Luther din Dusseldorf, 74; au mai fost descoperite în si anume de Henry, Chacornac și Borrel-Franța, afară de acelea ale lui Charlois. În Anglia 13, în India 8, în Italia 14, în America 48 de Peters, 22, Watson, 24 de Metcalf și 15 de alți astronomi. La Heidelberg toate planetele mici au fost descoperite cu ajutorul fotografiei.

Sedința a durat mai bine de trei ceasuri. Cea mai mare parte din statul-major considera ca admisibilă propunerea japonezilor; puținii erau hotărâți să lupte până la extrem, iar în ultimul moment să arunce cu dinamită toate construcțiile din cetate, ca să nu cadă în mâinile inamicilor. Această părere era combătută cu înverșunare de ceilalți, care puneau înainte posibilitatea unei recuceriri a cetății și nu vedeau deci necesitatea distrugerii ei cu totul.

Stoessel, militar încercat, stetea pe gânduri, și părea că nu i-a nicio parte la discuțiunile aprinse ale colegilor săi.

La un moment dat, când toți așteptau să audă și părerea sa, zise:

„E greu, foarte greu să luăm o hotărâre, când nu putem avea nici o știre dela cartierul general al armatei.

Avem disponibile încă atâtea ore până să dăm răspunsul cerut, deci trebuie să așteptăm fără să ne pripim la hotărâre. Nu se știe ce aduce ceasul, care vine. Vă invit deci ca mâine înainte de a se împlini cu două ore termenul fatal, să vă întruniți aci din nou și atunci vom vedea odată ce este de făcut. Statul major se retrase uimit de această șovăire a comandantului. Se credea că e o nebunie în a mai spera o îmbunătățire a stărei de lucruri.

Raportul făcut pentru cantitatea de alimente și muniții era cu desăvârșire defavorabil. Injumătățind rația de hrană care deja mai fusese redusă abia mai putea să mai hrănească pe asediatori timp de 65 zile. Munițiile puteau să se destuleze necesitățile pentru maximum patru luni.

Necăpătând ajutoare de nicăieri, asediații erau condamnați să încerce o esire afară din cetate, ceea ce ar fi fost o nebunie, căci ar fi fost măcelăriți până la ultimul; sau să predea cetatea mai târziu din cauza foametei. Noaptea trecu în liniște precum și cele câteva ore ce-i mai despărțea de răspunsul, ce trebuia dat. Noua sedință fu și mai furtunoasă și față de atitudinea imposibilă a comandantului oarecare sentimente de rebeliune se manifestară.

Această manifestațiune deveni și mai accentuată, când în mijlocul discuțiilor colegilor săi, Stoessel zise cu o voce de știutor:

— Ei bine nu. Nu vom da cetatea. Aci eu comand și cetatea nu va pieri decât după ce voi muri eu.

Avem cel puțin trei luni încă înaintea noastră. Vom mânca cu toți ca și ultimul soldat și când hrana se va termina atunci vom vedea ce mai e de făcut. Patria este cu ochii ațintiți spre noi. Sarcina ce o avem e foarte grea, nespuse de grea, dar tocmai de aceea trebuie să dovedim, că suntem demni de ea. Vom muri, nu neg.

Am însă presimțirea, că această moarte dacă va veni, va avea de furcă până să ne ajungă. Deci încă odată răbdare, răbdare și iar răbdare. Să reluăm ocupațiunile noastre și să fim gata pentru orice. Răspunsul meu va fi: Nu. Vorbi-

Isprăvile câinilor în războiul Ruso-Japonez

Primele două asalturi contra celebrei fortărețe a Rușilor, Port-Artur, din extremul orient fură fără succes pentru asediatori.

De ambele părți numărul celor căzuți în luptă fu mare și japonezii îndurară pierderi coalsale în fața focului ucigător, ce pornea din diferite forturi ale cetății. Sfârșitul acestor două lupte nu descurajase însă pe inteligenții și mult răbdătorii japonezi, cari se așteptau ca în ofensiva ce luau, să sacrifice pe mulți dintre ai lor.

Rândurile lor erau încă numeroase și pe de altă parte asigurați că în fiecare zi le vor veni în ajutor trupe noi, ca să împlinească golul ce se făcea. Neliștea cea mare intra mai mult în inimile celor asediați.

Sfârșitul soartei lor era presimțit, dar ambiționi să întârzieze cât mai mult acest sfârșit. Faima cetății trecuse oceanele și continentele; Rușii cheltuiseră milioane pentru întărirea acestei cetăți și toată lumea vedea într'însa fortăreața ce nu se poate lua prin forța armelor. Cum însă japonezii nu încetau bombardarea decât câteva ore pe zi, se putea prevedea, că munițiile ce le aveau asediații vor fi sfârșite și nici arsenalul din cetate nu va fi în stare să aprovizioneze pe fiecare zi cantitatea necesară.

Intr'adevăr iarba de pușcă, fulmicotonul și mai toate substanțele explozibile nu erau suficiente decât maximum pentru câteva luni. Pe de altă parte numărul oamenilor întrebuințați în arsenal era micșorat aproape zilnic, de oarece mulți dintr'înși erau chemați să umple golurile lăsate de cei căzuți în forturi.

O altă grijă și mai mare, era lipsa de alimente, ce începuse a se simți. În fortăreață nu mai era decât grâu și orez. Încât hrana asediaților dintr'o pâine neagră și orez fiert.

Se prevedea însă, că într'un timp scurt aceste alimente se vor termina și atunci cetatea va trebui să cadă, asediații nemai având cu ce se hrăni.

Ca culme a nenorocirii celor din Port-Artur, ei constatară, că telegramele ce le puteau schimba cu armatele ruse conduse de generalul Kuropatkin, erau prinse de dușmani. Întrebuințaseră cu folos un timp îndelungat telegraful fără fir, dar japonezii prinseră de veste și făcuseră imposibilă această comunicație.

Intr'una din zilele ce urmau celui de al doilea asalt, și când neliștea era mai în rândurile asediaților, veni în cabinetul generalului Stoessel, comandantul cetății, se apropiă un grup de 15 soldați conduși de un ofiter și cu steagul alb ridicat. Toți asediații presimțeau că ultimul japonezilor sosea. Generalul Stoessel, la știrea ce i se adusese nu putu a se obține, să nu scrâșnească din dinți zicând:

— Asta ne mai trebuia acum. După o clină de gândire, generalul zise curierului care adusese vestea: Telefonază să se lase libere trecerea până la 500 metri. Acolo va ieși înainte patru soldați conduși de ofiterul Nelidov și va aduce pe delegatul inimic legat la ochi în fort, unde voi sosi și eu. O mișcare vie se făcu între cei din cetate. Situația lor disperată le atâta și mai mult curiozitatea de a ști ce propunerii aduce inimicul. După o oră aproape toți stău. Asediații puteau să părăsească cetatea spre a se uni cu grosul armatei, dar să nu distrugă nimic dintr'însa. Mulți găseau favorabile aceste condiții și judecau, că întru cât ei se pot uni cu generalul Kuropatkin aveau speranța că vor lua revansa, luând înapoi nu numai cetatea dar respingând cu totul pe japonezii din Manciuria.

Stoessel, având timp să dea răspuns în 24 ore, ordonă să se ducă ofiterul japonez la locul de unde fusese luat și luă dispozițiuni să i se înainteze cât mai repede un raport detaliat de cantitatea de muniții și de alimente, ce se mai găsea în cetate.

Raportul fiind alcătuit, generalul Stoessel convocă statul major spre a delibera asupra propunerii făcute de japonezi,

rea lui Stoessel oricât de entusiastă a fost n'a îndepărtat sentimentele de rebeliune și dacă pentru moment manifestațiunea lor nu avu loc, nu se putea ști ce proporțiuni vor lua când starea se va înrăutăți și mai mult. În fața hotărârei comandantului, fiecare se retrase la postul său.

Răspunsul lui Stoessel înmărmuri pe japonezi. Un nou asalt mult mai teribil ca cele precedente fu dat, dar rezultatul fu dezastruos. Câteva mii de japonezi căzură pradă focului ucigător al Rușilor. Speranța asediaților începu să crească și un eveniment neașteptat îndoi această speranță. În zorii unei dimineți, observatorul dela luneta unui fort, zări în depărtare cum venea în fuga mare un câine. Ofițeru de pază dete ordin a se lăsa câinele să vină. Care nu-i fu mirarea ofițerului, când apropiindu-se câinele, recunoscă, că este una dintre cei cu care făcuse dresaj încă înainte de ivirea războiului.

Era un câine din rasa aceloră, cari au jucat cel mai mare rol în antichitate și evul mediu.

Era un dog (canis molossus) al cărui strămoși trăiau odinioară în Islanda, de unde au fost răspândiți de către Galii în toată Europa. Aristotel chiar descrie calitățile unui asemenea câine sub numele de canis epiroticus. În evul mediu, acești câini erau îmbrăcați cu un cojoc tare, de piele bine tăbăcită și dresați a purta un vas plin cu o substanță rășinoasă și în care era un burete ud în spirt. În lupte câinii se aruncau în special asupra călăreților și mușcău caii. Substanța rășinoasă în contact cu spiritul se aprindea și caii pe de o parte mușcați de câini, pe de altă parte arși fugeau în dezordine. Henric al VIII-lea regele Angliei trimise 100 câini aliatului său Carol V-a cel Mare, care distribuindu-i soldaților le zise: Sper, că veți fi în totdeauna tot atât de curagioși ca și câinii voștri. În adevăr câinii aceștia sunt de un curaj extraordinar atacând la nevoie animale mult mai puternice precum taurul, ursul și chiar leul. Ei au un cap mare cu nasul mic și tăiat n două, (ca de mox) pielea de sub fălci îi atârână în jos și coada lungă. De și au corpul greu și decî mersul încet, sunt însă foarte înțelebuiți pentru puterea și mai ales curagiul lor.

Astăzi prin împerecheri cu alte specii de câini se pot obține dogi, care să poată străbate cu ușurință distanțe mari și știind să se ferească de pericole ca să ajungă vii nevătămați la distanță.

(Sfârșitul în numărul viitor).

T. Constantinescu.

T.-Măgurele.

Podul de la Cerna-Voda are o lungime de 750 metri și o lățime de 190 metri.

Steaua cea mai strălucitoare de pe întreaga boltă cerească se numește Sirius.

Acidul carbonic e mai greu decât aerul.

Cea mai mare catastrofă a veacului

Veacul acesta abia numără 12 roze și va număra în curând 13, număr fatal, ce la mulți nu place, dar nu-i putem zice 1912 bis, pentru a imita pe mulți proprietari din București ce au groază de 13, și cu toate acestea a debutat cu un cataclismu înspăimântător, care nu va

cioare, ba unele obiecte mari și grele, fuseseră măcinate, fărâmițate, reduse în praf.

Nici unul nu a scăpat, nici unul nu a putut să spună ce a văzut, afară de vre-o două trei, ce se aflau în partea cu totul opusă muntelui Peleu, din al cărui pântec enorm a tăsnit norul cel luminos și aducător de moarte.

Cadavrele erau carbonizate, în atitudi-

Saint-Pierre înainte de catastrofă

fi uitat multă vreme: anume cataclismul din Martinica. Am înregistrat câțiva ani mai târziu groaznicul cutremur din Calabria, când 200.000 ființe omenesti și-au pierdut viața sub dărămturi, dar cei 25.000 de oameni din Saint-Pierre, capitala Martiniciei, au pierit într-un mod excepțional. Nu încetul cu în-

nele în cari fuseseră surprinse bielele victime. Cea mai înduieșitoare scenă ce s'a văzut după catastrofă era cea dintr-o casă ale cărei ziduri rămăseseră în picioare.

Intr-o odaie, un bătrân pe un jilț, la spatele lui o fată, fiica lui, în genuchi, par'că cerând iertare bătrânului, un tă-

Saint-Pierre după catastrofă

cetul, nu loviți mortal, nu striviți sub dărămturi. Cei 25.000 de oameni au pierit aproape într-o clipă, axfixiați de un gaz incandescent și otrăvitor. În câteva secunde numai, frumosul oraș Saint-Pierre, nu mai era decât o ruină din care aproape nimic nu rămăsese în pi-

năr. Așa au fost găsiți. Ce scenă era aceea? Să o reconstituie romancierii cei cu imaginațiunea prea mare.

Vedeți în gravurile alăturate, cea dintâi reprezintă orașul Saint-Pierre, așa cum era înainte de catastrofă, cu casele lui frumoase, cu plantațiile lui bogate;

iar cea de a doua, aproape numai locul în care fusese Saint-Pierre.

În fund vulcanul cel omorător de oameni ce fumegă încă, cu capul acoperit de propriul lui fum, rușinat parcă și el de marele dezastru ce l'a pricinuit. Pe o rază de 4 kilometri totul a distrus „tromba vulcanică”, căci alt nume nu-l găsim.

RUBRICA CITITORILOR

INTREBARI ȘI RASPUNSURI

Scatii în timpul iernei. — Scatii sunt păsări călătoare, aceasta o deduc din observațiunile avute înainte, timp de vre-o 10 ani. Nu erau și prin urmare nu prindeam scatii decât toamna, când de cele mai multe ori umblau în cânduri de câte 10—50. În restul anului nu ai să vezi decât doară din acei scăpați din colivii. Că și făceau apariția numai toamna și în cânduri, mă face să cred că aceste păsărele sunt călătoare. Am văzut, într-o primăvară, într-o pădure vre-o câțiva; poate că aceștia văzând clima dulce a acelei ierni s'ar fi amăgit și rămas.

M. B. Bărlădeanu
Dorohoi.

Scatii în timpul iernei. Ziua și noaptea. — Da, și scatii pleacă în țările calde, ca rândunelele și alte păsări.

Rog însă să mi se spună, pentru ce când la noi e ziua, în alte părți e noapte?

Th. H. Georgică, Loco.

Pământul e rotund și deci, la un moment dat, numai o jumătate a lui e luminată de soare, pe când cealaltă e în întineric. În 24 de ore însă, Pământul se învârtă în jurul lui însuși, prezentând Soarelui toate părțile sale. Vă explicați atunci pentru ce, când la București e amiază, în partea cealaltă a Pământului, care e tocmai în Oceanul Pacific, e miezul nopții. La București fiind 12 din zi, la Berlin e abia 11 a. m., la Paris 10 a. m., în New-York abia 4 dimineata. Dar despre acestea vom vorbi chiar noi în amănunte. — Red.

Scatii în timpul iernei. — Sunt vre-o doisprezece ani de atunci; eram într-o localitate din Moldova, situată în mijlocul unui lanț neîntrerupt de munți giganți.

Casa, în care locuiam, era clădită chiar la poalele unui munte, ca într-o scobitură. Pe dinaintea grădiniței din fața casei, era un drum îngust, ce ducea în sus și în jos, și dincolo de drum se întindea un platou ca de două sute metri, înconjurat de toate părțile de munți, întretăiați de poteci întortochiate, la poalele cărora, un pârau își rostogolea furios apele cristaline.

La stânga, în linie cu locuința mea, era altă casă, cam la douăzeci metri depărtare și între ambele case, un arin splendid.

Cu două zile înainte de Bobotează, începuse să cadă, domol, o ninsoare deasă, de nu vedeai la doi pași, și n'a încetat, decât în ajunul Bobotezei.

Se așternuse pretutindeni un strat gros de zăpadă, din care cauză, curierul

care făcea cursa de trei ori pe săptămână, abia a putut străbate în localitate, pe la 5 seara, în loc să sosească la amiază, ca de obicei, aducând ziare și corespondența.

Pe la 9, m'am pus pe citit ziarele și o revistă ce primisem. Într'un târziu, însă uitându-mă la ceas, văd că sunt 3; m'am culcat.

A doua zi, Boboteaza m'am deșteptat pe la 10. Când am deschis ușa, ce da în fața arinului din curtea casei de alături, mi s'a înfățișat un tablou ce n'am să-l uit nici odată.

Într-o liniște și singurătate desăvârșită, sus, cerul de un albastru pronunțat și străveziu; jos zăpada de o albeață orbitoare, iar pe arin, pe toate crângile și crânguțele sute de scatii agățați în toate pozițiunile, ciripind voios și ciugulind semințe din mugurii uscați; și, cum soarele cădea oblic, arinul părea presărat cu zmaragde, ce sclipeau în diferite nuanțe, după mișcările ce făceau aceste dragălașe păsărele.

Am rămas în pragul ușei, fascinat de această priveliște, până ce, după câteva minute, cu un ciripit ascuțit și-au luat zborul spre munte, într'un stol compact.

Deci, iubitorul de păsărele ia întrebarea ce pune prin No. 3 al „Ziarului Călătorilor” va deduce din cele ce preced, că scatii nu emigrează iarna în climate mai calde, ci se retrag la munte și prin păduri, unde găsesc hrana ce le convine, pe care nu o pot găsi iarna în orașe și pe câmpii. 1)

Zantipa

Galați.

Cum sunt fascinate păsărelele. — Citind articolul „Cum își fascinează șerpii prada” vă semnalez un caz ciudat pe care vi-l expun în rândurile de mai jos, însă acțiunea nu se petrece între un șarpe și o pasăre, ci între o pisică și pasăre.

Sunt șase ani de zile, când într-o zi un frate al meu plecat în jud. Ialomița s'a întors cu un domn bine îmbrăcat, un locotenent de cavalerie *Dzi-Dlel-Nuzimai*, ofițer persan cu garnizoana în Teheran, care se ducea să-și completeze studiile sale militare la școala de equitație din Paris. Fratele meu îl întâlnise în gara Lehliu, ofițerul venind din spre Constantința. Avea trei pisici frumoase, de angora. Două din ele erau albe și alta, cea mai mică, avea două pete negre pe ochi, despărțite printr-o foarte regulată cărare albă, iar o parte roșcată o avea pe spate. Era o corcitură cu o pisică sălbatică ce trăiește prin împrejurul Erzerumului.

După două zile ofițerul plecă la Paris lăsând în urma rugămintelor noastre „pisica pestriță” pe care o chema Dehti (pustiu).

Pe vară am plecat la Slănic (Prahova) și am luat și pisica cu noi. La Slănic am stat la locuitorul Temelie Bizineche a căruia casă e situată vis-à-vis de Saline. La câteva zile după sosirea noastră, „Dehti” a noastră nu mai mânca. Lucru curios însă, creștea, frumoasă se făcea, nu slăbea de loc.

1) Redacția e sigură că părerea de sus e cea care se apropie de adevăr și „Iubitorul de păsărele” sperăm că e mulțumit

La vre-o trei săptămâni hotărâram o excursie spre *Suzana* și *Cheia*. Cum plecarea trebuia să se facă de dimineață, m'am sculat pe la 4 și am eșit în curte. Tăcerea diimneței era întreruptă din când în când de către un car ce trecea spre Saline și de ciripitul păsărelelor, cari sburau când la ștrașina casei, când la staulul vitelor, sau pe pomii.

„Dehti”, urcată pe casă se lătea, se întindea, se ghemuia printre crăile pomului din apropierea casei de parcă ar fi vrut să intre în ele. Stătea ce stătea și cum nevinovatele păsărele erau în vârful pomului, ea eșea dintre crăci și se așeza pe coama casei după ridicătura gurii dela pod.

Știți ce zăcea acolo? Păsărelele sburau încoace și încolo, iar ea dilata pupilele ochilor, fixându-le. Era uimitor să vezi cum cădea dintr-o grămadă de păsărele câte una, drept spre ea, și cu o iuteală fulgerătoare se repezea, o omora cu ghiarele-i ascuțite, o lăsa și se ducea din nou la pândă.

Operația asta o făcea de mai multe ori apoi liniștită sfășia păsărelele și apoi le mânca.

Chema și pe ai mei, cari observară această curiozitate. Curioși, ne duserăm în dosul casei, unde într'adevăr găsirăm atât în iarbă cât și într'un butoi multe urme ale curioasei vânătoare a lui *Dehti*.

Aurel D. Ionescu
București.

Cum își fascinează șerpii prada. — Era prin 1909, într'una din zilele lui Iulie, o zi atât de călduroasă, încât îți înăbușia respirația. Vorbiseseam încă de vre-o câteva zile cu câțiva prieteni ca să mergem la vânătoare. În timpul când era să plecăm, niște ciripituri foarte sfâșietoare, ne traseră atenția. Stăturăm pe loc și ascultăram. Am observat că aceste ciripiri veneau dela rădăcina unui copac, la care, pusesem o cursă pentru vrăbii. Crezând că se va fi prins vre-o vrăbie, ne îndreptăram în acel loc. Dar de odată

rămaserăm uimiți de cele ce văzurăm. Pe un bolovan mare ce se afla la rădăcina aceluia copac, era o păsărică care bătea din aripi, ciripea, se depărta și se apropia de pământ, ceea ce proba că îi era frică; iar la vre-o 2 pași de ea un șarpe încolăcit, cu capul ridicat dela suprafața pământului și care fixa pasărea. În scurt timp pasărea fu atrasă de această reptilă și era cât pe aci să fie înghițită, dacă nu interveneam noi, cari cu pietre, cari cu bolovani de pământ. Șearpele văzându-se surprins, se strecură printre șipile gardului dela grădină, se vâri printre flori și se făcu nevăzut.

N. I. Paloșanu, Călărași

Un bolid. — „Cu privire la bolidul observat de d. Șomănescu din Gorj, am a vă comunica și eu următoarele: Eram în seara de 25 Noembrie c. în grădina publică a orașului; vorbeam cu un prieten. Privind întâmplător spre apus, pe cer am văzut amândoi bolidul. Era la 60 grade de orizont, avea o lumină galbue și diametrul aparent de vreo 8 cm. (!), cădea exact spre Vest. Strălucirea îi creștea, așa că aproximativ la 30 grade de orizont era

mult mai strălucitor de cât planeta Venus. Era ora 5 și 15 minute exact. În acel moment a explodat cu o mare lumină. Sfărâmăturile se observau bine pe cerul încă albastru. Mi-a făcut impresia unui glob de sticlă iluminat puternic, care se sparge. Sgomot nu am auzit. La început nu i-am dat importanță, — cu toate că mă interesează cerul, — căci credeam că e vreun foc de artificii lansat de cine știe cine. Citind însă cele observate de d. Șomănescu în „Ziarul Călătoriilor” mă grăbesc a vă aduce la cunoștință cele de mai sus.

Cu stimă,
Ioan G. Popescu-Pitești

Curiosități științifice

Modificarea stomacului.—D. Magnan a făcut o comunicare Academiei de științe din Paris, însoțită de fotografii, prin care arată cum stomacul unei rațe, care de obicei e omnivoră (adică mănâncă de toate), se poate modifica dacă se hrănește numai cu pești. Stomacul ia atunci caracterele stomacului păsărilor piscivore (cari mănâncă pești). (*La Nature*).

Dresarea găinilor.—Găinile aveau reputația că sunt cele mai proaste păsări, incapabile de a fi dresate. Un anume Torcat, a reușit însă să le dreszeze. Astfel, veți vedea cu mirare cum o elevă a lui Torcat poate să se ție în echilibru pe o sferă de lemn, căreia îi imprimă în același timp o mișcare; o alta trage o sacă în miniatură, pe care e cocoțată o altă găină, iar un cocș cu creasta comică, ca de clown, face jocuri și sărituri, imitând obiceiurile clownării. Numai când năpăresc găinile sunt cam rebele și nu vor să se producă.

Un diamant de 1649 carate.—Până acum, cel mai mare diamant e cel numit Cullinan și care cântărește 3032 carate. Celelalte au dela 971 carate în jos. Zilele trecute s'a găsit însă în minele din Transvaal un diamant de 1649 carate, care e prin urmare al doilea din lume.

JOCURI DISTRACTIVE

CUVÂNT ROMBIC

* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

Consună
Fluviu în Franța
Nume de bărbat
Țară în Europa
Când te 'nsori
Nume femeesc
Vocală.

Și orizontal (dela stânga la dreapta) și vertical (tot dela stânga la dreapta), veți găsi aceleași cuvinte.

Numele deslegătorilor vor fi publicate în No. 7. Se acordă 10 premii prin tragere la sorți, la 10 deslegători, premiile consistând din scrieri științifice ale „Bibliotecii pentru toți”.

Cuvântul pătrat din No. 3 era :

C A R O L
A C E L E
R E S T I
O L T U L
L E I L A

Au trimes deslegări d-nii Ștefănescu A. Sterie, Brăila; Tomescu S. Octavian Vergil, Loco; A. Klein, Galați.

D-na Elize Bălan, Huși; Cor. H. Dimitriu, Piatra-N.; Dimitrescu P., Galați; Costică Zamfirescu, Roșiori de Vede; G. Variatopol, Slobozia; A. Dragomir, București; Paloșanu I. Nicolae, Călărași; Mitică dela Tei, București.

D-ra Ecaterina Șufăr și Manda Tudor Stan, Constanța; P. Dimitriu, Giurgiu.

D. Stănculescu, Corabia; Georges L. Lazarovici, Gara Roznov.

S'au acordat următoarele zece premii, scrieri din excelenta „Bibliotecă pentru toți” :

Intrebuințarea vieții de Lubbock d-lui D. Stănculescu, Corabia; „Priveliști din natură” de Al. de Humboldt d-lui Georges L. Lazarovici, gara Roznov; Spre centrul Pământului de Jules Verne, d-lui A. Sterie Ștefănescu, Brăila; Cucerirea aerului de V. Anestin, d-lui S. Octavian Vergil Tomescu, București; Hipnotism și sugestione de Wundt, d-lui A. Klein, Galați; Problemele vieții de Aslan, d-nei Elize Bălan, Huși; Lumen de Flammariion, d-lui Cor. H. Dimitriu, Piatra-N.; Romanul Cerului de V. Anestin, d-rei Ecaterina Șufăr, Constanța; Bătrânețea de Mechnikoff, d-lui C. Zamfirescu, Roșiori-de-Vede; Fenomenele spiritismului de Flammariion, d-lui Manda Tudor Stan, Constanța.

Premiile au și fost trimise celor cărora li s'au acordat.

Vom acorda câte 10 premii în fiecare număr.

POȘTA REDACȚIEI

Pompilian M. Mihail, Iași.—Romanul poate fi excelent, dar ar trebui să-l știm și noi; cel puțin indicați-ne în trăsături generale subiectul.

Aurel Athanasescu, electro-inginer, Ilmenau (Germania).—Foarte interesantă, dar nu e pentru revista noastră.

Aurel D. Ionescu, Loco.—Cu mici schimbări; dar o publicăm, fiind interesantă.

Locot-comandor E. Hacik, str. Speranței, 6, T-Severin.—Foarte interesantă; în No. 6. Vă mulțumim.

M. G. C., Loco.—„Iubitorul de păsărele” nu avea dreptate, scatiil nu pleacă iarna din țara noastră, ci se duc în sturii spre munți.

Mihail Mihailof, Măcin.—Trimiteți ce doriți, numai interesant să fie.

Dimitrie I. Chiriță, Curtea de Argeș.—Trimiteți jocuri distractive, le vom publica. Adresa ce ne cereți e d. Victor Costin, directorul revistei „Recreațiunea”, str. Păcurari, Iași.

E. J. Sch., Loco.—Prea multă literatură, nu se potrivește cu cadrul revistei noastre. Altminteri ar putea fi bună.

X., Dorohoi.—Mai trimiteți.

Ioan G. Ionescu, Ploiești.—Așa da, în No. 6 sau 7. Puteți să mai trimiteți.

Paloșanu I. Nicolae, Călărași.—Vă mulțumim, observația d-v. e interesantă.

Ioan G. Popescu.—Ne-ați făcut un adevărat serviciu.

Al. Marcovici, Loco.—Intră orele 11 jumătate și 12 dimineața.

Nicu Vasilescu, Loco.—In No. 7 sau 8.

P. K., Focșani.—Nu William, ci John Herschel, fiul său; o vom publica. Convorbirea schimbată puțin. Problema bună. In numerele 6, 7 și 8. Mai trimiteți probleme.

Calude, Tecuci.—Cu totul interesantă, în No. 6.

Arcturus, Iași.—Vom publica „Recreațiunii astronomice”.

I. Constantinescu, Caracal.—In adevăr e interesantă problema d-vs., dar e cam grea; v'am rugat să ne trimiteți alta.

Emanoil Pascal, București.—Chestiunea e rezolvată, vă mulțumim însă că ați fost atât de bun să ne scriți câteva rânduri cu privire la „scatiil iarna”.

Freyer B., Focșani. Morton Star Atlas, Librăria Gall and Inglis, 31 Henrietta Street, Strand W. C. London. Prețul de librărie 5 sh. Calculați shillingul a 1 leu 25 bani și adăugați vreo 50—1 leu porto.

P. Wallenstein, Ploiești.—N'am primit nimic de la d-vs., cum era deci să vă răspundem. Trimiteți.

N. Radin, Craiova.—In No. 6. Mai trimiteți.

M. Dok, București.—In No. 7, puteți trimite încă, de oarece vom publica orice e interesant cu privire la spiritism, telepatie, apariții, etc. mai ales dacă experiențele s'au făcut la noi în țară. Admitem, bine înțeles buna credință din respect pentru cititorii noștri.

Cea mai frumoasă revistă literară

Recomandăm cititorilor noștri.
una dintre cele mai răspândite
reviste literare din țară :

„Universul Literar”

care transformată cu totul, sub
conducerea d-lui V. Nestegheanu,
e o adevărată comoară pentru
toate familiile.

Prețul 5 bani.

**Inchiriez
PIANINE**

Nouă și uzate
IN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Incepând de la 15 lei lunar

GEORG DEGEN, București

— Alături de Cofetăria Capșa —

Nouile Mari Premii
ce se vor oferi de

ZIARUL „UNIVERSUL“

abonaților săi la tragerea din luna Mai 1913

Lei 7.000 Lei

în bonuri comunale 4 la sută

Elegant Dormitor de Bronz

e, al 9-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz
Industria Metalică MARCU, bulevardul Elisabeta No. 8, București.

MATATE GARNITURA MOBILA

compusă din: o canapea, 2 fotoliuri și 4 scaune.

venetiană. - O Masă elegantă de mahon cu cristal. - O Mașină de cusut p. mână

- **UNA FRUMOASA LAMPA PENTRU ATÂRNAT** -

Toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de Lemn Fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihail-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10.
Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un Gramofon foarte elegant, cutia de stejar, cu plăchete de metal și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

Un Flaut de abanos, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu catifea.

Una vioară fină, cu arcuș și accesorii de rezervă. Toate acestea cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curței Regale.

Una Mandolină italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

Una Chitară cu mecanică.

Una Harmonică cu două rânduri cu 19 clape și 4 basuri burduful dublu, cu coțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „La Harpa”, București strada Colței No. 5.

Una Jardiniară de argint de China, oxidată și aurită, cu 4 picioare și două mânere, cu un cristal frumos șlefuit.

Una Fructieră de argint de China, în parte aurită, cu talerul de cristal, gravat broderie și șlefuit.

Un Serviciu pentru bere, compus din o carafă și patru pahare de cristal, pe o tăviță argintată cu două mânere.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, bulevardul Elisabeta No. 8 bis.

Una Pendulă modernă de stejar ce se întoarce o dată la 15 zile.

Un Ceasornic de aur 14 karate, cu trei capace, frumos gravate și emailate, pentru dame.

Una Garnitură de aur 14 karate, compusă din o pereche cercei, o broșă și un inel, toate cu pietre Simil, Brilliant și Perle.

Un Ceasornic de birou cu călimară, formă modernă și frumos nichelat.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul și bine asortatul magazin „Ceasornicaria Colței”, București, str. Colței No. 31.

Una Bicicletă elegantă „Sport” cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe șase luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „Universului” nu întrebunțează încasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.

Una Pușcă de vânătoare cu 2 țevi, țevile de oțel „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, teava stângă choke-bore și poate întrebunța atât pu-berea neagră, cât și puiberea fără fum.

Una Carabină semi-automată de mare precizie „Pieper” cu tirul garantat precis.

Un revolver sistematic.

Cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zismann, furnisorul Curței Regale, calea Victoriei No. 44, București.

3 Ceasornice de aur 14 karate cu câte 3 capace, foarte frumos gravate, toate pentru dame.

3 Lănțisoare de aur 14 karate, pentru d-șoare.

6 Ceasornice de argint rusec, cu 3 capace, pentru bărbați.

6 Ceasornice de argint veritabil, cu 3 capace, pentru bărbați.

6 Ceasornice de nikel, cu 2 capace, p. bărbați.

6 Ceasornice de argint „Marca Arpad” cu 2 capace frumos gravate, pentru bărbați.

6 Ceasornice de metal argintat, cu câte 3 capace, pentru bărbați.

4 Lănțisoare de atârnat la gât, de argint aurit, pentru dame.

7 Splendide Lănțisoare de argint 800, p. dame.

Un Splendid Ceasornic de aur 14 karate, cu 3 capace, foarte fin gravat, având și port-fotografie, pentru dame.

Un Ceasornic de aur american, cu 3 capace, pentru bărbat.

Un Ceasornic de aur pentru bărbat, 14 karate, cu 3 capace, frumos gravat, având pe capac loc pentru gravură.

2 Ceasuri splendide de argint pentru bărbați.

Un Ceasornic de metal aurit pentru bărbat.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din interesanta scriere *Memoriile Regelui Carol I al României*, sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

și al
ȘTIINTELOR POPULARE

APARE SĂPTĂMĂNAL
MARTEA
COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.20 pe an în toată țara
REDACȚIA și ADMINISTRATIA
STR. BREZOIANU
No 11

MAMUȚII. — (Vezi pag 83).

ASTRONOMIA PRACTICĂ

Din chiar primul număr al acestei reviste — atât de fericit transformată — s'a arătat în câteva cuvinte că Astronomia poate fi a tuturor și cât de mare este greșeala celor cari o privesc ca o știință despărțită de marele public prin bariere, abstracții de calcul integral, algebră superioară, mecanică cerească, sau cine știe ce încă.

Să ni se dea voie să revenim asupra a ceea ce înțelegem chestiuni.

E astronomie și astronomie. E astronomia înaltă, matematică, cu problemele căreia se ocupă *câțiva* învățați ilustrii și e astronomia practică cu care se poate ocupa oricine, fără excepție. Se va spune că acest din urmă fel de astronomie e neglijabil față de cea înaltă. Greșeală adâncă. Într'adevăr, azi nu mai este timpul ipotezelor fiecăruia în problemele astronomice. Azi nu făceam de cât să culegem material, mult, mult de tot, fapt după fapt, observație după observație, de cari mai târziu — cunoștințele progresând — se va folosi un creier luminat, care coordonând atâtea observații, va scoate la lumină un nou adevăr, — și sunt încă multe de tot de desvăluit. E deci absolut necesară strângerea unui material cât mai bogat. Ce este însă acest material de cât rezultatul astronomiei practice. Și pentru practicarea ei, credeți poate că sunt absolut necesare costisitoarele instrumente de la observatoarele mari, răspândite mai peste tot pe suprafața pământului? De loc. Sunt de ajuns în cazul cel mai rău... doi ochi buni. Să nu se spună că e ridicol să cauți să faci ceva bun pur și simplu cu ochiul gol, când alături, la Observator, e îndreptat spre cer ochiul enorm al lunetelor. Nu. Căci fiecare în sfera lui, după mijloacele lui, poate fi de cel mai mare folos științei iar pentru aceasta nu se cere de cât să se facă orice s'ar întreprinde în mod sistematic. Nu se poate ca dintr'un șir de observații — cu orice mijloace ar fi făcute ele — dar făcute în mod sistematic, să nu se poată trage o concluzie. Poate tu însuși n'o vezi, dar o scot alții și rezultatul e același.

Sunt mișcările acei cari peste tot pământul lucrează și fac observații pentru propria lor plăcere ajutând în același timp la înaintarea științei. Am zis din propria lor plăcere. În adevăr, nu se poate închipui câte plăceri și mulțumiri procură studiul astronomiei, căci nu e știință mai frumoasă de cât ea și e în același timp știința în care fiecare poate să găsească ceea ce caută, știința cea mai vastă, pentru că le cuprinde pe toate celelalte în plus de poezia și de filozofia cea mai înaltă și mai aproape de adevăr.

Cititorule: dacă vrei să cunoști cele mai adevărate plăceri sufletești și să fii în același timp folositor științei — divinitatea veacurilor divine — începe, crede-ne, să cunoști astronomia. Crezi că e greu? De loc; e ușor și plăcut. Începi prin a citi scrieri de astronomie populară cari se găsesc în toate limbile; chiar la noi — mulțumită unui neobosit apostol al astronomiei, — sunt câteva cărți cari îți vor ajuta mult începuturile.

Veți vedea acolo câte minunății te așteaptă pe bolta cerească. Apoi, în seara senină, începe recunoașterea stelelor. Nu te speria dacă vezi atât de multe — poate pentru prima oară le privești cu băgare de seamă — căci vei vedea că încetul cu încetul ai să le cunoști fiecare pe nume și când mai târziu vei ridica capul spre cer, ai să te găsești printre cunoștințe, prietenii vecinici necintiți, către cari te vei putea în totdeauna întoarce, chiar când vei fi văzut că toate cele lumesti sunt adesea deșerte și iute trecătoare.

Și încetul cu încetul — dacă ai focul sacru — vei face progrese uimitoare și din ce în ce ai să vrei să cunoști mai departe, mai adânc alte lucruri, căci cu cât înaintezi, cu atât se lărgeste orizontul celor de știut. Și pe drumul acesta spre cunoștințe din ce în ce mai înaintate, zi cu zi, ai să culegi mulțime de observații atât și atât de felurite și de interesante, cu mijloace ce vor merge perfecționându-se și ele odată cu înaintarea cunoștințelor și câștigarea unei practice necesare.

Veți începe mai întâi cu ochii liberi să cunoști stelele cari împodobesc cerul. — lucrul cel mai plăcut care poate fi — dar absolut indispensabil pentru orice observație ce vei întreprinde mai târziu. Când vei cunoaște bine cerul, vei vedea că sunt mulțime de studii cari se pot face cu ochii liberi, ba unele nu se pot face de cât în acest mod. Pe urmă ai să te ajuti cu un simplu binoclu de teatru, puțin lucru, dar încă mai bine decât vizuina directă, care se găsește astfel cel puțin îndoită; veți fi mirați de câte se poate descoperi astfel.

Pe urmă are să vie și visul fiecăruia amator-astronom: mica lunetă care-ți va fi credincioasa tovarășă vreme îndelungată, învățând s'o cunoști și s'o apreciezi din ce în ce mai bine; iar mai târziu — dacă se poate — ți-o urăm din suflet, cititorule — poate va veni și un instrument mai puternic cu care vei putea să-ți satisfaci aproape toate curiozitățile și să vezi mai toate minunile și comorile ascunse ale cerului.

Răbdare. Acei cari scriu aceste rânduri au avut-o și au trecut prin toate fazele arătate mai sus. Iar, dacă am câștigat încrederea vreunui din cititori, să încerc; să-și înceapă chiar mâine, dacă permite cerul activitatea astronomică și va vedea că nu l-am înșelat, că n'am exagerat nimic... din contra, poate. Cerul de iarnă care-l avem acum este unul din cele mai frumoase cu mulțime de stele foarte strălucitoare; se vede Saturn de cu seara, iar la Apus, Venus, Luceafărul de seară, adevărată bucată de foc, albă flăcără strălucitoare, care nu poate să nu atragă privirile celor mai nepăsători.

Dorim ca acei din cititori cari vor începe să se ocupe cu astronomia, să găsească în studiul ei aceleași plăceri pe cari le-am găsit noi; iar cea mai mare satisfacere a noastră ar fi să primim cereri de sfaturi, cari ar proba că am fost auziți de câțiva. Vom răspunde cu cea mai mare plăcere fie prin ziar fie personal. E momentul de a angaja cu cea mai mare căldură pe cititori ca să facă prin ziar întrebări în orice ramură de care se ocupă ziarul, la cari invităm să

răspundă toți cititorii cari ar cunoaște acea chestie.

Să va forma astfel o apropiere între cititori și cei cari scriu la acest ziar. Așteptăm cu încredere.

C. și I. Rosetti-Bălănescu

Misterele oceanului

D. Ernest Coustet vorbește în *Revue Scientifique* într'un articol intitulat „Vizuina submarină”, despre faptul ciudat că cu cât ești mai sus de-asupra unui ocean sau a unei mări, cu atât vezi mai adânc, în interiorul apelor. Ajutându-se de această descoperire, d. Spiru C. Haret a explicat pata mare roșie de pe Jupiter, a cărei umbră s'ar vedea în imensul ocean jupiterian. Dar nu e nevoie să te ridici cu balonul, sau cu aeroplanul ca să vezi mai bine fundul mării, sau al oceanului și americanii întrebuintează un mijloc foarte ingenios pentru a face asemenea observații.

Ei au niște bărci, cum și niște corăbii, cari în fundul lor au un fel de ferestre, cu sticlă groasă. Pe acele ferestre, poți observa foarte bine misterele fundului oceanului, înălțurând lumina reflectată de suprafața mării, care te împiedică de a vedea fundul unei ape curate.

D. J. Goncet care a privit pe o asemenea fereastră spune:

„Și am văzut grote submarine, a căror adâncime nu-ți dedeau voie să-ți judeci măreția. Prin ciudate deschizături eșeau și intrau pești mari și mici cu toate formele, de toate culorile, de la galbenul canarului până la albastrul cel mai deschis. Alții aveau împrejurul corpului lor rotund un fel de muselină ce plutea și ondula. Peștii aceștia erau de un galben deschis, dar gazul ce-l înconjura avea reflecte așa de schimbătoare, așa de surprinzătoare, că ai fi zis că vezi tot a-tatea Loie Fuller.

Grotele acestea pe cari natura le împodobește cu miile de culori, de la verdele plantelor marine, până la cenușiul catifelat și roșu al stâncelor, îngrămădirile acelea de roze imbinat în formă de punți admirabil cizelate, locuri preferate fără îndoială de locuitorii undelor pentru iubiturile lor; pietrele acelea cu miile de nuanțe, cu contururi ciudate, totul, dar totul, e înconjurat și boltit, aproape ascuns de plante ale căror rămurii mici și fine au frunze mari. Câte odată, vre'un pește trece majestos, depărtează rămuriile și atunci... ah! frumusețe!... apare un întreg cuib de pești mari și mici, galbeni și verzi, albaștri și roșii, legănați ușor de mișcarea apei ce abia îi clatină din loc”.

Vertebratele se împart în următoarele clase: pești, amfibii, reptile, păsări și mamifere.

În 1913 nu se va observa din România nici o eclipsă, nici de soare, nici de lună.

Fluviul Amazonul are o lungime de 5500 kilometri.

O curiozitate astronomică

Am vorbit în numărul trecut de cometa Encke, care se învârtă în jurul Soarelui în trei ani și jumătate. Se știe că o cometă nu are un drum aproape circular ca al planetelor, ci o elipsă, uneori foarte prelungită, Soarele aflându-se într-unul din focarele elipsei. Astfel, la o anumită epocă, o cometă se află la cea mai mare apropiere a ei de Soare (la *perihelie*) și la o altă epocă se află la cea mai mare depărtare de Soare (la *afelie*). Noi vedem cometele mai bine când se află în jurul periheliei. Astfel cometa Encke la perihelie se găsește la vre-o 48 milioane de kilometri departe de soare, iar la afelie, la 728.000.000 kilometri. Nici o cometă nu a fost observată la afelie, căci fiind prea departe de Soare și deci de Pământ, e prea puțin strălucitoare. În 1911 cometa Encke a fost la perihel, în 1913 și anume la 12 Aprilie stil nou se va afla la afelie. Un astronom american, numit Barnard, un fost fotograf, care azi e astronom oficial la un mare observator din Statele-Unite, a conceput îndrăzneată idee de a fotografia cometa la afelie, sau în apropierea afeliei. La 12 Aprilie stil nou, cometa Encke se află la 612.000.000 kilometri departe de Pământ. Va avea oare strălucirea cometei destulă putere ca să impresioneze placa fotografică la această distanță.

Un alt astronom american, iezuitul E. Saagrove, rugat de Barnard, a calculat poziția aparentă a cometei Encke pe cer la afelie și în jurul ei și rezultatul l-a publicat în excelenta revistă americană *Popular Astronomy* de unde luăm și noi această știre, care va interesa de sigur pe toți cei cari iubesc studiul cerului.

Răspândirea științei

„Știința pentru toți” aceasta e deviza publicațiunii noastre și de aceea, nemulțumit numai cu ceea ce dăm cititorilor noștri, am făcut astfel, ca să putem oferi și câte 40 de scrieri științifice pe lună și anume celor cari vor dezlega inocentele noastre jocuri distractive.

Vom risipi deci astfel pe fiecare an, în diferite colțuri ale țării câte 520 de scrieri științifice.

Direcțiunea „Bibliotecei pentru toți”, a acestei biblioteci care și-a câștigat un renume trainic în țara noastră, este aceea care ne-a dat ajutorul său, înlesnindu-ne mijlocul de a putea răspândi cât mai mult binefacerile științei.

Vom găsi însă mai târziu mijlocul de a acorda cititorilor noștri și alte premii, tot științifice și nu numai pentru deslegări de jocuri distractive, astfel ca să profite toți. Pentru o persoană care doarește să se cultive cât mai mult, cel mai nimerit premiu e o carte, un mic aparat sau instrument științific, etc.

Dar vom mai vorbi în această chestiune.

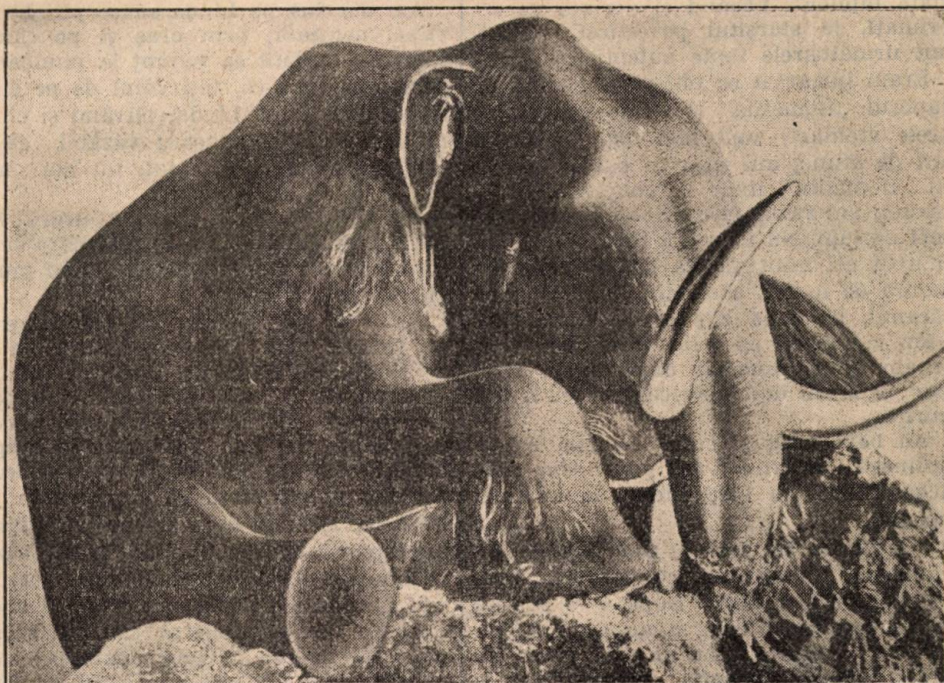
Narcotina e o substanță veninoasă, ce se extrage din opium.

MAMUTUL

Pe timpul marelui perioade glaciare trăia pe planeta noastră unul dintre cei mai mari elefanți, care azi nu mai trăiesc. E

dor în Moscova. În nordul Siberiei, unde pământul e înghețat până la o mare adâncime, acolo s-au păstrat bine aceste animale.

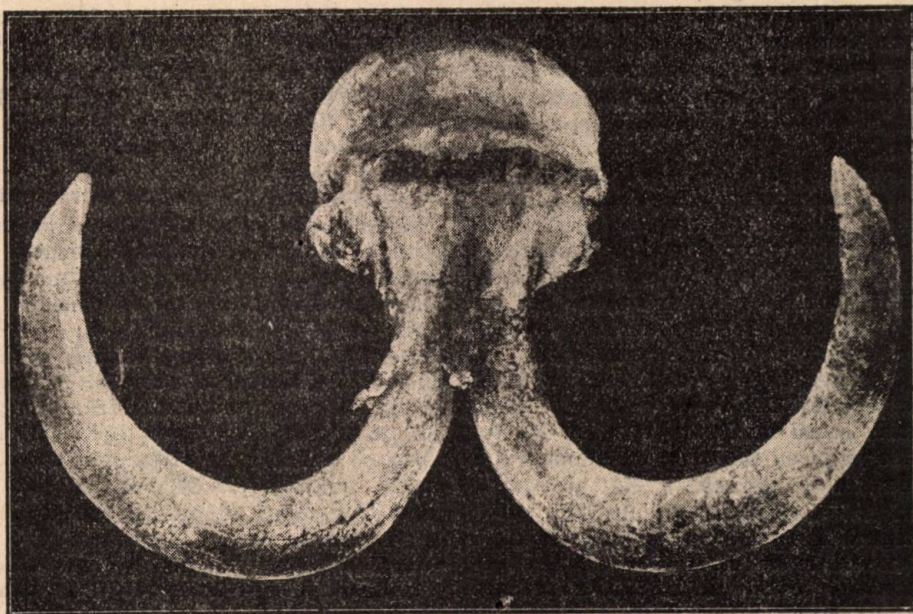
Pe coperta acestui număr e o schiță în care s-au reconstituit aceste animale, dar

Un mamut în carne și oase

peste singurul animal din vremuri așa de îndepărtate, pe care îl putem găsi și azi, nu numai ca schelet, dar cu oasele acoperite de carne și păr. Trăia acum o sută de mii de ani și mai bine și cu toate acestea și azi carnea lui e proaspătă

aci alăturat reproducem o fotografie a unui mamut, care a fost găsit cu totul intact. Carnea lui a putut fi mâncată de câinii; până și părul și-l păstrase așa cum era. Tot aci vedeți și o pereche de colți de mamut, reproducere după o foto-

Colți de mamut

incă, păstrată sub gheața veșnică a latitudinilor circumpolare. Mamutul era cel mai mare animal de pe acele vremuri. Cel dintâi care a vorbit despre mamut, a fost Nicolae Witgen, primarul orașului Amsterdam, care în 1666 a fost amba-

grafie.

Spre sfârșitul epocii glaciare au pierit mulți și se crede că, aceasta s'a datorat și oamenilor cari pe atunci trebuie să se fi îndeletnicit mult cu vânatoarea acestui animal colosal.

Lupi domesticiți în România

Povestea Lindei și a lui Ghiță

Citind regulat și cu drag apreciați dv. revistă, am dat peste articolul „Din viața lupilor”. Văzând și dorința ce exprimați, la sfârșitul povestirei, vă trimis următoarele fapte autentice.

Eram îmbarcat ca ofițer de marină pe vaporul „România” (Flotila română pe acele vremuri) sunt mai bine de 45 de ani de atunci am sosit în portul Bechet cu „România”, unde la un țaran, într-o căruță, am văzut într-un coșuleț doi puișori de lupi. Nu făcuseră încă ochi, și să fi avut cel mult vârsta de 3—4 zile. Se văita de foame, căci, după cum spunea țaranul, de două zile erau nemâncați. I-am cumpărat de mila văităturilor lor, și am trimis imediat după lapte, l-am fier și le-am dat lapte cald cel cu o linguriță.

Au băut mult și cu o lăcomie extraordinară; în urmă i-am pus într-o cutie acoperindu-i cu călți, unde au adormit imediat.

Mai târziu am sosit la Galați, unde am cumpărat un biberon, cu care îi hrăneam bine și regulat. După 4—5 zile au început să facă ochi și după 3 săptămâni le dedeam dintr-un vas pâine cu lapte. Mâncau cu poftă, sufereau însă adesea ori pe când erau încă mici, ba ori de diaree, ba de constipație. După ce însă s-au deprins cu această hrană, nu se mai îmbolnăveau!

Când au ajuns la vârsta de două luni i-am pus la porție; căpătau regulat pâine, supă și oasele de la bucătăria echipajului; aceasta numai de două ori pe zi, la prânz și la cină. Le pria bine, creșteau și se îngrășau, carne crudă nici odată nu le dedeam. La vârsta de un an erau deja desvoltați ca cei bătrâni, aveau însă un păr frumos și curat, pentru că aproape la fie care săptămână erau scăldați și bine spălați cu săpun.

Era un lup și o lupoaică; lupul era botezat cu numele de „Ghiță”, lupoica cu acel de „Linda”. Își cunoșteau perfect numele. Linda, în tot timpul de îmbarcare care a fost de doi ani, era veselă, drăguță și blândă peste măsură; nici cel mai fidel câine nu-și manifesta iubirea către stăpân ca Linda. Toată ziua se lingusea pe lângă oamenii echipajului, și în special când mă vedea pe mine bucuria ei nu mai avea margini. Nu tot așa se petrecea lucrurile cu amiculi Ghiță. În tot timpul cât a stat pe bord, (cam un an și jumătate), nu l-am văzut o singură dată să fie vesel, sau să miște din coadă de bucurie ca Linda. Era posomorât și răutăcios, mârâia la fie care marinar care-l atingea și adesea ori mușca, dacă era călcat din nebagare de seamă de cineva. Să se joace cu el cineva din echipaj, nu se putea, căci mușca și fugea.

Pe coverta vaporului, sub umbra tenzilor se lungeau Linda și Ghiță; spațiul pentru 40—50 de oameni pe covertă era bine înțeles destul de strâmtorât, astfel că de se întâmpla ca Ghiță să fie călcat de cineva mârâia și adesea ori și mușca; mușcătură lui nu era gravă, totuși se

simțea bine — fapt care făcea pe marinarii să cârpească pe furis pe Ghiță adesea ori.

Linda în schimb putea să o calce, sau să o lovească cineva, ea chelălăia, dând din coadă și-și muta culcușul imediat în altă parte, dar tot veselă era.

Am deprins pe Linda să se plimbe cu mine, nelegată, prin oraș și pe câmp; totuși am trebuit să renunț la plimbările prin oraș fiindcă, toți câinii de pe stradă se lua după Linda, lătrând și chiar mi-o mușcau și fugeau; văzând că și Linda se temea de câinii, nu am mai luat-o decât al câmp.

Am sosit odată în portul Giurgiu. Aci în fața orașului este o insulă mare și pe insulă foarte multe codobațe, fiind multe vite la pășunat.

Am luat pușca mea de vânătoare și pe Linda, legată la început, spre a se deprinde cu detunătura armei. Voiam să o învăț să-mi facă serviciul de prepelicar dresat. Am împușcat câteva codobațe și am dat fuga acolo cu Linda spunându-i să aporțeze codobața; puneam pasărea în gura Lindei, care o lăsa jos după un interval oarecare. Această lecție am repetat-o mai multe zile și am văzut că Linda pricepuse intențiunea mea, totuși încă nu am reușit să o învăț să aporțeze. Se învățase însă să caute pasărele, pleca la 30—40 de pași înaintea mea căutând, dar nu căuta cu nasu ca brațul, ci cu nasul sus, ca pointerul. În urmă am văzut că ea caută pasărele cu ochii; pasărele fiind prin iarăși și buruieni, eu nu le vedeam, dar Linda imediat le descoperea, chiar dacă se vedea din pasăre numai o pârțică ca o piesă de 10 bani.

Linda o zărea, se oprea brusc, trecea în urma mea unde fixa ochii asupra pasărei și începea a tremura. Nu tremura de frica detunăturii armei, căci se deprinsese bine, dar tremura de emoțiune și de incapacitate să vadă pasărea împușcată. Alerga apoi cu bucurie, luând pasărea în gură, lăpădând-o iarăși jos și astfel proceda până soseam eu lângă ea. Nu puteam să pretind mai mult de la o lupoaică de un an și câteva luni.

Linda mai avea încă o ciudățenie: Prin pirturile unde acostam, când veneau vizitatori bărbați Linda părea că nici nu-i vede, în schimb însă când veneau pe bord vizitatoare, doamne, sau domnișoare, Linda manifesta o bucurie și mulțumire fără margini, sărea și le lingea pe figură și pe mâini, se trântea jos, chelălăia cum chelălăie câinele de bucurie, se scula și iar sărea spre mâini și figură. Într-una din zile am chemat pe bord o țigăncuță tânără ca să vadă când se termină bucuria Lindei văzând o femeie. Cum o văzu sări să o lingă pe față și o lingea mereu cu bucurie. Aceasta a durat aproape 30 minute după care s'a culcat Linda lângă picioarele țigăncei, adormind.

Am dat ordin ca imediat ce va intra vre-o vizitatoare pe bord, Linda să fie legată jon în cazarma echipajului spre a scăpa pe femeile de nebuna ei dragoste.

Din Ghiță am voit deasemenea să fac un prepelicar; de și Ghiță nu a eșit nici odată cu mine la plimbare, totuși am profitat de vorbita insulă. L-am luat la uscat și deslegându-l a stat o clipă la gând

și a rupt-o deafuga în interiorul insulei. Pe malul Dunării era un pichet, alături, era un coteț mare împletit cu nule unde erau găinile și rațele repozatului căpitan Malaxa.

Ușa cotețului fiind deschisă, Ghiță al meu a intrat înăuntru unde se găseau o parte din orătenii. Cum am mai spus Ghiță în viața lui nu mâncase nici odată carne crudă, totuși de la o găină se repezea la alta și masakra tot ce mișca fără să le mănânce. Grănicerul neavând curajul să intre în coteț spre a goni fiara afară, am încercat eu a face acel lucru, dar Ghiță cu ochii scilpitori, stetea cu picioarele peste prada sa, rânjind și mârâind la mine.

Părul de pe șira spinării se ridicase ca coama unui porc; deci văzând că Ghiță s'a pus în gardă — am renunțat și eu eșind din coteț și chemând 2—3 marinari, l'am prins, și l-am legat. A fost trimis la bord; am numărat victimele lui care erau în număr pe cât îmi amintesc vre-o 11—12. Din acel moment s'a terminat prietenia între mine și Ghiță. Tot o dată am și renunțat a-l mai învăța la vânătoare. Intro' dimineață mi s'a raportat că Ghiță a murit; moartea lui mi s'a părut cu totul suspectă știindu-l sănătos tun în ultima seară, totuși n'au voit să mă cercetez cum s'a făcut că a murit, convingându-mă că Ghiță nu mai poate fi tolerat pe vapor, dușmănit de tot echipajul.

Nu tot același lucru s'a întâmplat cu sora sa, ea ajunsese foarte blândă, prietenă cu toți.

Când eram în marș cu vaporul, venea la mine pe comandă se uita câțiva pe la ostroave care defilau pe dinaintea ei, apoi se culca întinsă și dormea ore întregi.

După doi ani de îmbarcare al Lindei, am sosit cu vaporul la T-Severin, pentru mai multe reparațiuni, așa că am stat acostat la grădina publică, la locul numit, „la nuc”, 15 metri departe de nuc. Pe acea vreme în Severin nu era cheu. Era în luna Iulie, cald peste măsură, Linda găsisese că în grădină este mai răcoare ca pe bord. Pleca de dimineață pe chelă, se mai resfăța câțiva cu santinela, apoi dispărea în desișul tufișului și vizuinele de prin ruine.

Ghiță nu avea voce pe când trăia să iasă de pe bord, căci întoarcerea lui deja de mult era dubioasă, pentru mine. Linda în schimb în orice port avea voce să iasă. Din grădină se întorcea Linda cam de regulă la ora 11 și jumătate, când auzea fluieratul de bord, semnalul pentru masă. Venea la bord, se gudura la santinelă, ridicând partea dreaptă a buzelor, lăsând să se vadă dinții cei mari dând și din coadă ca câinele.

Pe bord lua masa, bea apă, se tolănea câțiva pe covertă sub umbra tenzilor, apoi se scula și din nou pleca în grădină pentru a se întoarce la cină și la culcușul ei de noapte pe bord. Noaptea nici odată nu o petrecea pe uscat. Aceasta a mers tot timpul staționării vaporului în Severin și care a durat peste o lună.

În fine, după terminarea reparațiunii vaporului, într-o seară am primit un ordin telegrafic de plecare. Încă de seara am făcut proviziunile necesare și pleca-

rea s'a fixat a doua zi la ora 5 dimineața. Aproape la Calafat îmi amintesc de Linda, pe care nu o văzui în tot timpul, nici la mine pe comandă, nici pe coverta vaporului.

Pe dată am bănuit că Linda a rămas în grădină la Severin. Am trimis timonierul de serviciu să caute pe Linda, dar ea nu mai era pe bord. Cercetând, aflu că la plecare, santinela a văzut pe Linda eșind pe schelă, ducându-se în grădină, aceasta cu câteva ore înainte de plecarea vaporului. Acostând la Calafat, telegrafiez urgent tatălui meu, care la rândul său a rugat pe maiorul Lupescu, comandantul garnizoanei să trimită câțiva soldați în grădină, spre a prinde pe Linda.

Soldații nu au găsit-o decât pe la ora 12, când a eșit din ascunzătură voind să vie la bord pentru a lua masa. Soldații luându-se după dânsa, ea a fugit până la locul unde știa că e vaporul și văzând că vaporul lipsește, s'a înfricoșat, fugând și acunzându-se iarăși la locul ei, pe care soldații nu l'au putut descoperi. Vânătoarea asta după Linda a durat 3 zile, fără ca lupoaica să poată fi prinsă. A treia zi iarăși a eșit până la locul unde era vaporul. Soldații au isolat-o în acel moment în grădină și ea văzându-se urmărită a fugit pe malul Dunărei spre Șimian, unde a dispărut fără a i se mai putea da de urmă, fiindcă pe acele timpuri erau numai păduri bătrâne în împrejurimile orașului.

Tatăl meu îmi scrisese că era imposibil a mai prinde pe Linda, căci ajunsese de o sălbăticie extra-ordinară cu toată blândețea de mai înainte.

Dacă perdeam nu știu ce sumă de bani de sigur că nu mi-ar fi părut așa rău ca de Linda.

Deci ca concluziune, lupoaica se poate îmblânzi, dar lupul ba. Am mai avut ocaziune să mai văd și alți lupi de sex masculin, și tot așa de posomorâți și plictisiți erau ca răposatul meu Ghiță.

T-Severin.

Locot-comandor
E. Hăcik.

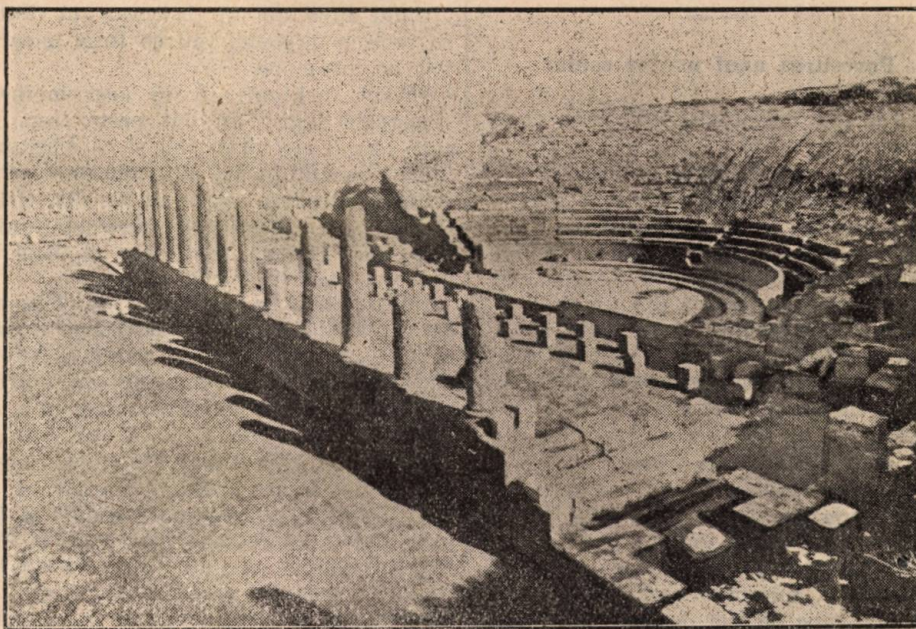
Aplicarea electricității și a căldurii

Un nou curs a facultatea noastră de științe din București și un curs foarte interesant, acela al d-lui Emil Giurgea. D-sa și-a deschis cursul în ziua de 7 Decembrie, față fiind și numeroși invitați ca d-nii dr. Istrati, Hepites, David Emanuel, Bungețeanu, Miculescu, Coculescu, Traian Lalescu etc.

D. dr. Istrati recomandând studenților pe noul lor profesor le-a spus între altele și faptul că deși d. Giurgea e bogat, totuși, în loc să caute plăcerile obișnuite, își consacră tot timpul numai științei sale favorite, având și un laborator ce costă aproape 100.000 de lei.

D. Giurgea și-a început cursul în mijlocul unei atmosfere de adevărată simpatie. Și-a expus programul seriei de prelegeri și a sfârșit făcând mai multe experiențe interesante, cari lăsați să se vadă o îndelungată și inteligentă practică.

Ruinele teatrului din Timgad (Algeria)

Pe timpul Romanilor exista în Algeria un oraș numit Thamugadis, oraș înfloritor, din care azi nu se mai văd decât numai ruinele, pe drumul ce duce la renumita oază Biskra. Orașul acela era un oraș din basme și astăzi încă, deși nu mai sunt decât dărămurile lui, abia îți vine

să crezi, că în mijlocul unei pustietăți, poate să existe acele superbe colonade. Reproducăm o fotografie a ruinelor teatrului din Timgad, cum îi se zice astăzi. Scena cea mare e în față și de jur împrejur amfiteatrul, cel odinioară plin de spectatori.

Primii oameni pe pământ

Pământul, după cum cred geologii, are o vârstă de 300 sau 400 sute de milioane ani. Când a apărut însă primii oameni pe pământ? Geologicește, apariția omului pe pământ e recentă și cu toate acestea, după cum spune profesorul C. Carvers, sunt indicii cari ar dovedi, că omul s'a născut cel puțin acum 500.000 ani, atunci când o varietate a maimuțelor a reușit să învețe să meargă bine în două picioare, inventând în urmă armele de piatră.

E un fapt bine stabilit că omul a evoluat din animale. Structura corpului lui se aseamănă în multe cu aceea a cimpanzeului, gorilei, orangutanului și gibbonului, ceea ce dovedește că omul și maimuțele citate mai sus se scoboară din aceeași formă strămoșească. Deosebirea prea mare ce există între craniul unui om și al unei maimuțe, au fost înlăturate de când s'au găsit multe rămășițe omenești de pe timpurile îndepărtate.

Cele mai vechi rămășițe omenești au fost găsite în depozitele formate pe timpul epocii glaciare și ele reprezintă un tip inferior de om, asemănător mai mult cu maimuța de cât cu cel mai inferior tip al omenirii actuale. După cum e probabil, epoca glaciară a început acum vreo 250.000 de ani și după două epoce numite intra-glaciare, când clima a fost mai dulce, s'a sfârșit acum vreo 80.000 ani. În timpul celei mai mari intensități a frigului, gheața acoperea emisfera Nord, lăsând urme neșterse pe stânci, împiedicând vegetația bogată, distrugând animalele mamifere cele mari. Plantele și

animalele găsite în depozitele intraglaciare arată un amestec de tipuri arctice și tropicale, împreună cu urme ale omului.

Avem însă evidența aproape, că deosebirea dintre maimuță și om s'a făcut înainte de prima perioadă glaciară.

Primii oameni întrebuințau ca arme oasele și pietrele. Ei aveau craniul lung, fruntea joasă și dată înapoi, nasul scurt și turtit, falca inferioară greoaie și dezvoltată.

Creierul era mic, pielea, de sigur, arămie și acoperită cu păr lung.

În Franța s'a găsit în ultimii ani unele fosile complete de oameni, într-o floară ce caracterizează o perioadă rece, alături de animale ca renul, lupul, etc. Interesul pentru acest tip primitiv al omului a fost întărit prin desenele făcute cu instrumente tăioase pe oase de animale și pietre, ce reprezintă animalele de pe acele vremuri, cum și o formă ce se apropie mult de cea omenească, fără să fie însă la fel.

Desenurile acelea reprezintă de sigur tipul unei specii omenești ce trăia încă pe vremea primitivilor desenatori. Judecând după modul artistic cum sunt reprezentate animale ca bisonul, calul și rinocerul, nu mai încapă îndoială, că și acea ființă semi-om, semi-maimuță, era bine schițată.

După epoca paleolitică de care am vorbit, a urmat cea neolitică, când omul se servea tot numai de pietre, dar știa să le cioplească, le lucra și această perioadă trebuie să fi fost aurora civilizației. Data aceasta nu e însă mai îndepărtată ca 6000 ani înainte de Isus Christos.

O catastrofă pe calea ferată

— Povestirea unui martor ocular —

Era în toamna anului 1881, luna nu-mă amintesc.

Pe căile ferate traficul se activase simțitor; se transporta de toate și mai cu seamă cereale, lemne de foc și vinuri.

Mă afluam cu serviciu în gara Strehaia, stațiune între Craiova și T-Severin, dar mai aproape de această din urmă.

Pe acea porțiune din linie, afară de trenurile socotite ca regulate, se mai adăoga, — în vederea traficului, încă două trenuri de marfă, care circulau mai mult noaptea.

În ziua despre care voiu să vorbesc, primul tren de noapte pentru direcția T-Severin trecuse prin Strehaia la ora 10 și ceva. Al doilea tren, pentru aceeași direcțiune, trecea prin Strehaia la ora 12 și 40 m., miezul nopții, (deși atunci sunt mai bine de trei decenii, îmi amintesc perfect de bine această oră). Ceva mai mult în momentul expedierii trenului, am atras atențiunea mecanicului că trenul de marfă, care a precedat, trebuie să fie acum în Prunișor și cum în acea stațiune se manevrează și se lasă parte din vagoane de la fiecare tren, (aceasta din cauza urcușului care este din ce în ce mai pronunțat spre Palota), să fie cu o deosebită atențiune la intrarea în gară. Mecanicul cu care vorbeam era de o velle neobișnuită; tocmai fusese avansat în funcțiune în acele zile, iar trenul din acea noapte era primul care îl conducea, avansat ca mecanic, (nenorocitul nu știa că era și cel din urmă).

De la Strehaia până la stațiunea vecină Tămnea mersul unui tren de marfă durează vreo 40 de minute.

Deși noapte, târziu, subsemnatul, care ca șef de stațiune îndeplineam în acea noapte și funcțiunea de impiegat de mișcare și de telegrafist, mă găseam singur în biroul meu, priveghind aparatele telegrafice și așteptând momentul când stațiunea vecină Tămnea îmi va comunica că trenul a ajuns cu bine acolo, după care numai rămâneam degajat de orice răspundere și eram liber a mă odihni și eu.

Îmi aduc și acum aminte destul de bine: era o noapte neagră, fără lună, cerul înourat și posomorât, o tăcere adâncă și fioroasă domina totul; nu se auzea de cât tictacul ceasornicului din perete și pasul cadent al paznicului de pe peron.

Deja trecuse ora 1 și 10 minute din noaptea, când aud că mă chiamă urgent pe firul direct stațiunea Prunișor. Îi răspund imediat.

— Ce este — mă întreabă — cu trenul de marfă cutare? (Era vorba de trenul plecat de la mine la ora 12 și 40 m.)

Îi răspund că de la Strehaia a plecat regulat, adică (la ora 12 și 40).

— Rog dați semnalul de „opriți toate trenurile” și de „vagoane fugite”, îmi repeta Prunișor, de aci a fugit pe pantă peste 20 vagoane încărcate, iar stația Tămnea nu răspunde.

Îi răspund: „foarte bine” și imediat dau semnalele electrice cuvenite.

Când după un mic interval am căutat să repet semnalele; văd că linia telegrafică se întrerupe.

Mi-am închipuit că în acel moment vagoanele fugite au dat peste tren, pe care l-ar fi ciocnit teribil și că sfărâmurile sburând încoace și încolo ar fi atins și firele telegrafice și le-au distrus. Orice comunicație telegrafică între stațiunile Strehaia, Timnea, Prunișor și Severin devenise, deci imposibilă.

Intr'adevăr, în apropiere de Timnea, cam la vreo 3 kilometri depărtare, vagoanele fugite căpătând pe pantă o viteză vertiginoasă, au atins trenul de marfă, lovindu-l teribil. Ciocnirea a fost atât de puternică, atât de grozavă, că într'un spațiu unde abia încap 3 vagoane, erau acum clae și grămadă un număr de 15 vagoane de marfă, numai tândări și fărâmi; alătura de acest morman de sfărâmură zăcea răsturnată pe coastă locomotiva trenului și cu tenderul ei.

Sgomotul produs de grozava ciocnire s'a auzit la depărtări de mai multe cantoane, de unde au alergat toți cantonierii și chiar țărani din satele apropiate.

Priveliștea era din cele mai fioroase. În trenul de marfă, pe lângă vagoanele conținând diferite alte mărfuri, mai erau și câteva cu petrol; unele din acestea, din cauza tăriei ciocnirii, deteriorându-se, petrolul s'a scurs și s'a întins până la cuptorul mașinei, de unde luând foc a consumat tot ce a atins din convoiul sfărâmat. O parte, atât din vagoanele fugite cât și din ale trenului, care au rămas nederate s'a putut desprinde și salva de oamenii veniți în ajutor.

Afară de pagubele materiale, care s'au evaluat la peste două sute mii lei (200.000 accidentul a costat viața și a patru oameni, și anume mecanicul, focarul său, șeful de tren și unul din frânari).

Mecanicul a suferit o moarte din cele mai crude. În momentul ciocnirii răsturnându-se mașina a fost prins sub ea, iar lemnele de pe tender s'au răsturnat pe el și l-au acoperit până la gât. Au alergat oamenii să-l salveze, dar a fost cu neputință. Când au dat lemnele la o parte constatară că picioarele îi erau strânse de la sold între mașină și tender: orice efortare omenească era zadarnică. Tocmai atunci ajunge și dăra petrolului, lemnele iau foc, iar sărmanul mecanic arde de viu și sfârșește în chinurile cele mai atroce. În momentele când se părolea s'a văzut făcându-și crucea; a murit închinându-se, focul i-a servit ca luminare la moarte.

Șeful de tren, în momentul ciocnirii fiind în vagonul de manipulație, a fost luat cu podeală cu tot și asvârlit la câțiva metri depărtare; strivit rău a sucombat după câteva ceasuri de suferință.

Focarul și frânarul s'au găsit tocmai a treia zi sub sfărâmurile arse ale vagoanelor, făcuți scrum; abia s'au ales câteva ciolane carbonizate.

La ancheta făcută de organele direcțiunei generale a C. F. R. și parchet s'au găsit culpabili: 1) șeful de stațiune din gara Timnea, anume Călinescu, care s'a constatat că dormea în serviciu când era de așteptat sosirea unui tren, și 2) șeful

de gară de la Prunișor, anume Popovici, din neglijența căruia a fugit vagoanele.

Vagoanele fugite s'au constatat în urmă că erau în număr de 29, mai toate încărcate cu cereale.

Amândoi șefii de gară fiind dați în judecata tribunalului Mehedinți au fost condamnați la despăgubiri și închisoare; bine înțeles depărtați și de la serviciu.

Șeful de gară Popovici s'a apucat mai târziu de negustorie, deschizând un debit în târgușorul Strehaia. Nu știu dacă mai trăiește.

Șeful de gară Călinescu a intrat în serviciul R. M. S. ca distribuitor ale produselor regiilor pe la sate. Cu ocaziunea unui transport scăpând jos o lădiță cu iarbă de pușcă, aceasta făcu explozie și l'a cmorât pe loc.

Trebue să fie și acum persoane din partea locului, care să-și aducă aminte de această catastrofă, mai cu seamă din Severin.

Dacă vorbesc acum de această întâmplare am făcut-o pentru că mergând de curând la T-Severin, după o absență de ani de zile, am trecut pe la locul accidentului: e adevărat că orice urmă a dispărut de mult, dar amintirea persistă și acum.

Iar drept monument pentru acei martiri, căzuți în exercitiul funcțiunii lor, am zărit, în trecerea vertiginoasă a trenului, o grămăjoară de pietriș, depusă acolo pentru trebuințele liniei!

D. Calude.

Tecuci.

O Jeana d'Arc mexicană

Într-o noapte, o femeie, în capul cătorva insurgenți, pătrunse în orașul mexican Juarez, oraș ce numără vreo 20.000 locuitori. Zece erau cu toți insurgenții. În galopul cailor, ajunseră la cazarma în care se afla șeful poliției cu 20 de jandarmi și amenințând cu revolverul îi dezarmă. Îi închise cu cheia, apoi, tânăra femeie, urcată pe calul ei alb străbătu strădele orașului însemnând cu creta firmele magazinelor principale. Insoțitorii, care veneau în urma ei, deșteptau pe negustori și amenințându-i, le cerea bani.

Bine înțeles toți se executau și aural curgea ca ploaia. Era „o contribuție de război”. Se lumina de ziua însă și cei 20.000 de locuitori puteau fi periculoși, astfel că noua Jeana d'Arc a plecat în galopul cailor, urmată de tovarăși.

Această femeie extraordinară e soția colonelului insurgent Lazaro Alanis. Ea s'a distins în multe prilejuri și odată a sfărâmat craniul unui ofiter cu un glont de revolver, de oarece ofiterul era un trădător și voia să omoare pe colonelul său.

Și se mai spune că Mexicanele nu știu decât să facă ochi dulci și să se joace cu evantaiul!

În anul 1258 a fost o iarnă atât de dulce, în cât în Ianuarie au înflorit viorelele.

Ocnele din Wieliczka

La 12 km. de Cracovia, în fundul unei văi se ridică în amfiteatru micul orașel Wieliczka.

Aci sunt așezate imensele zăcăminte de sare, exploatate pe o întindere de 9000 metri în lungime de la Nord la Sud și 1200 metri în lărgime de la Vest la Est, 312 metri adâncime. Nu se știe când s'au descoperit aceste mine, însă din secolul al XII-lea erau exploatate. Prin un-sprezece puțuri comunică acum cu exteriorul, din care una este cea mai principală.

În cinci minute, se poate ajunge la cel d'întăiu etaj, adică la o adâncime de 6 metri. De aci prin scări te poți scobori în alte 2 etaje mai în jos. Pentru a vizita întreaga ocnă, s'a socotit că trebuie să săptămânii, mergând câte 8 ore pe zi. În primul etaj, se află biserica Sf. Antoniu, săpată și făcută numai din sare.

Priveliștea acestor peșteri, pereții boltei stâlpilor de sare, strălucind ca niște diamante la lumina lămpilor și torțelor, transportă pe spectator într'un palat fantastic din basme. În al doilea etaj se întinde un lac de 170 metri lungime și adânc de 12 metri și pe care îl treci cu barca. În apropierea bisericii se află o sală mare de joc, în care lucrătorii dansează în zilele de sărbătoare.

De și razele solare nu străbat de loc în aceste ocne, totuși clima este sănătoasă și dulce, aerul curat și căldicel.

Șederea în ocne, nu atacă sănătatea lucrătorilor, cari șed 8 ore pe zi. Căi în-trebuințați în mine nu sunt scoși decât la bătrânețe. Lumina zilei îi orbește și îi omoară. Se găsește foarte des în timpul, săpatului, ramuri de arburii înegrite, case de elefanți, etc. Geologii presupun că aceste saline nu sunt decât rămășițele unei mări, care se întindea la poalele Carpaților.

Ioan Genilie.

Două comete interesante

În No. 2 al acestei reviste am publicat un studiu asupra cometelor, scris de unul dintre cei mai mari învățați ai lumii, Henri Poincaré, pe care moartea neîndurată l-a răpit prea repede de pe planeta noastră. E așa de clar acel articol, așa de bine întocmit, în cât cei cari nu l-au citit încă au pierdut mult.

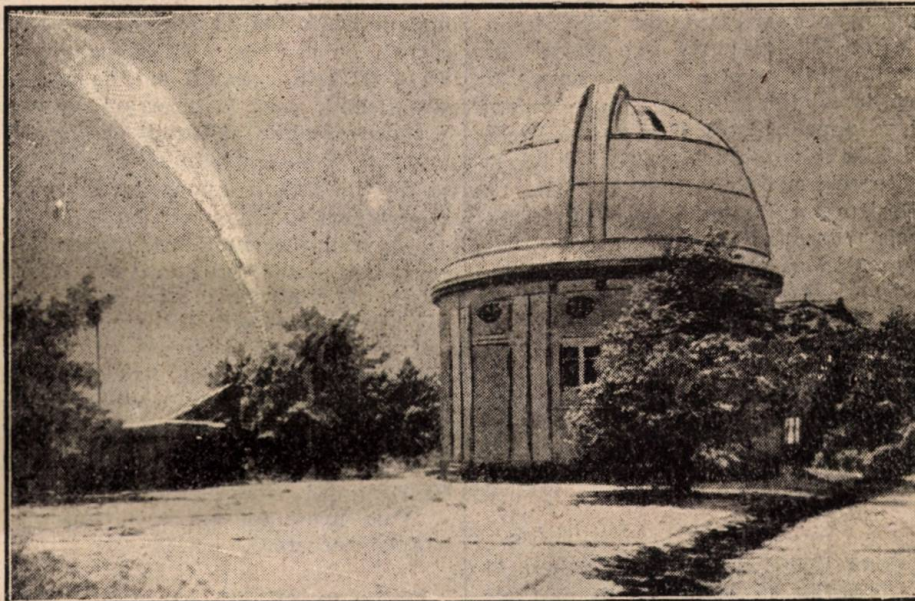
Cu acel prilej, am reprodus și desenele ale cometelor Donati, 1910 a și o fotografie a cometei Borrelly (1903). În acest număr reproducem două fotografii ale cometei Morehouse, care a fost descoperită în 1908 și o admirabilă fotografie a unui observator, cu peisajul înconjurător. În stânga fotografiilor a fost adăugată însă cometa cea mare din 1910 (1910 a), așa cum se vedea din acel loc la 13 Ianuarie 1910 stil vechiu. Deși cometa nu e fotografiată, ci numai peisajul, desenul a redat foarte bine și poziția și forma memorabilei comete, pe care am observat-o din România și noi toți cei cari ne ocupăm cu studiul practic al cerului.

Cometa Morehouse nu a fost dintre cele mai frumoase, deși în fotografii se arată ca un obiect ceresc foarte interesant.

Abia a ajuns să fie văzută cu ochii liberi, astfel că numai astronomii și amatorii astronomiei au putut să o observe, cunoscându-i pozițiunea ce avea în fiecare seară pe cer.

Descoperită la sfârșitul anului 1908 spre polul ceresc boreal, cometa a ajuns în anul următor aproape de polul ceresc austral, adică a călătorit de la un pol la

lucitoare, în schimb, cu o mare gentilețe a pozei admirabil; razele ei impresionau mai mult placa fotografică, de cât retina ochilor noștri. Fotografiată aproape în fiecare seară, cometa Morehouse a mirat mult pe astronomii, prin schimbările ce le prezenta uneori la intervale de câteva ore. Ce se petrecea oare în sâmburele cometei? Ve-

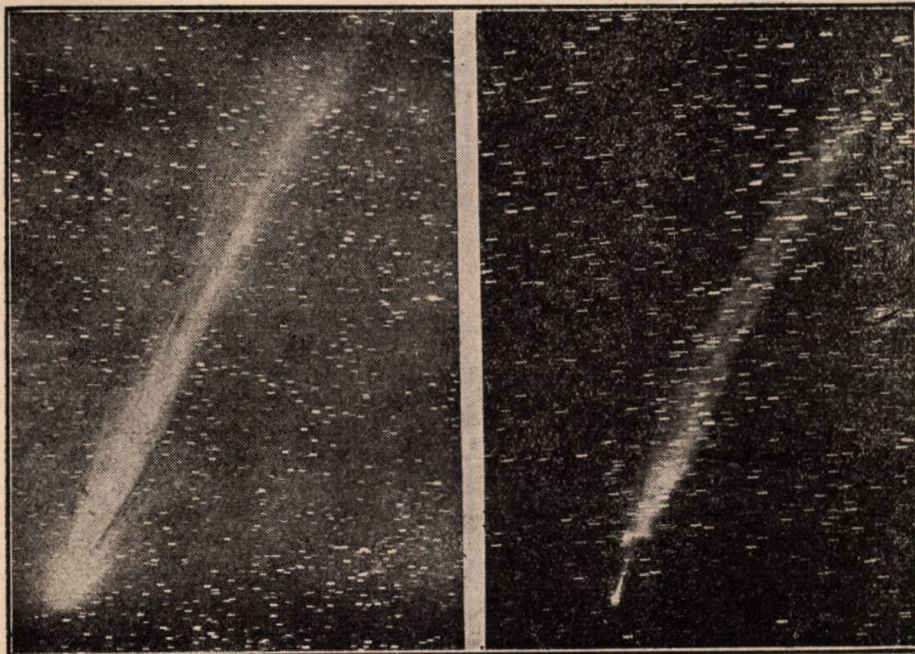

Cometa 1910 a

altul. Drumul unei comete pe bolta cerească e însă numai aparent, mișcarea aceasta fiind formată în realitate din două mișcări: una, aceea a cometei împrejurul soarelui și a doua aceea a Pământului în jurul acelui-astru. Așa se explică pentru ce de pildă, cometa Halley, care a fost văzută la început seara, în urmă-

deți cât se deosebesc de mult cele două fotografii. În cea de a doua, coada din apropierea capului e redusă la un fir subțire și tocmai mai departe își reia coada forma ei obișnuită.

Cometa 1910 a a fost însă impunătoare. Descoperită cu ochii liberi de niște mineri din Transvaal, ea a putut fi văzută

Cometa Morehouse fotografiată

era astru al dimineții, iar după faimosa trecere a planetelor noastre prin coada cometei, a fost văzută iarăși seara spre apus.

Cometa Morehouse, dacă nu a fost stră-

peste câteva zile și din Europa, admirată de un numeros public ce o luase drept cometa Halley. Repede însă și-a stins strălucirea, reîntorcându-se poate peste cine știe câte mii de ani.

V. Anestin.

Isprăvile câinilor în războiul Ruso-Japonez

— Urmare și sfârșit. —

Când ajunse în fort, câinele Puw recunoscu imediat pe stăpânul său de odinioară și nu mai înceta cu lătrările sale de bucurie. Examinat de aproape ofițerul găsi un mic bilet de hârtie legat de maseaua carnasieră din falca dreaptă de jos. Biletul purta pe dânsul un semn făcut în pecetea de tuș. Vestea fu adusă imediat lui Stoessel, care ordonă să i se aducă biletul și câinele. Desfăcând biletul era o telegramă cifrată cu următoarele cuvinte:

„Rezistați cât puteți. În curând vor veni cele necesare.

Cât puteți să mai rezistați? K.

Nu mai încăpea nici o îndoială, că știrea venea dela cartierul general. Câinele fu dus să se întrezeze, pentru că a doua zi trebuia să pornească înapoi.

Faptul acesta aduse oarecare încurajare printre rândul asediaților. Răspunsul dat generalului Kuropatkin fu scurt: „Trebuie luni alimente, patru luni muniții.

S.

A doua zi înainte de a se lumina câinele fu pornit cu răspunsul de mai sus. Greutatea cea mare era să străbată prin liniile japoneze.

Când fu la 200 metri depărtare de inamic, câinele fu zărit din ciclistii japonezi și ochit deja! Ținta însă nu-și ajunse scopul și câinele fără a pierde vremea se aruncă într'un tufiș. Japonezul îl zări și se îndreptă spre dânsul.

Înainte însă de a-î da timp, dogul se aruncă asupra biciclistului și dintr'o mușcătură îl trânti jos. Aruncându-se apoi din nou în tufiș, câinele dispăru și cercetările din urmă ale biciclistului rămase infructuoase.

Dogul ajunse cu bine la cartierul general. Răspunsul lui Stoessel începu a îngrijora și mai mult pe Kuropatkin. El, în fața situației disperate a celor din Port-Artur, se hotărâ a sacrifica cei 69 câini dogi ce-î avea.

În consecință ordonă dresarea celorlalți câini, ca să urmeze pe dogul Puw. Aceaste nu se putea face cu ușurință de oarece toți erau dresați deja. Unii să supravegheze bagajele, alții să caute pe câmpul de bătaie pe răniții căzuți în locuri ascunse în tufișuri, alții erau simpli curieri și în fine câțiva dresați să atace bicicliștii și câinii vrăjmașului.

Dresarea câinilor după șapte zile și în urmă se făcu o repetiție chiar în fața lui Kuropatkin.

Se stabilă două posturi de distanță de cinci kilometri, se așază pe spatele fiecărui câine câte doi saci de muniții sau grâu. Experiența reuși, câinii duceau saci urmând pe Puw în tot parcursul drumului.

La destinație sacii erau luați și câinii se înapoiau ca să pornească din nou cu alte sarcini.

La dimineața zilei de-a treia se hotărâ

ca jumătate din câinii să pornească spre a se vedea, dacă reușește încercarea. Cum telegrama lui Stoessel încunoștiință că lipsa alimentelor se simțea n primul rând, primul transport fu numai de grâu. Cei 30 de câini porniră încărcăți cu saci de grâu și conduși de Puw. Dibăcia acestuia era de astă-dată și mai mult pusă la încercare, de oarece el nu era singur, ci însoțit de o sumă de tovarăși. Totuși el știu să surprindă lipsa de vigilență a japonezilor și reuși să se strecoare în timpul unei nopți întunecoasă unul câte unul prin tufișurile dese dintre două avant-posturi japoneze.

În zorii zilei următoare, cei din forturile rusești rămăseră încrămeniți văzând treizeci de dogi încărcăți cu aproape 4000 kgr. saci cu grâu. Puw se gudura în continuu pe lângă locotenentul, vechiul său prieten și ținând gura deschisă lăsa să se vadă la locul știut, un bilet. Desfăcându-l Stoessel citi:

„Vom urma tot așa, cât timp ne va isbuti încercarea”.

K.

Vestea fu primită cu multă bucurie de asediații. În vederea acestui succes căpătat și mai ales a succeselor sperate în viitor, rația de hrană fu mărită pentru ziua aceia.

A doua zi câinii porneau din nou. Puw ducea răspunsul lui Stoessel.

„Ajutoarele veniră la timp. Încercarea a reușit de minune”.

S.

În zilele următoare, câinii își îndeplineau după același program îndatoririle lor. Într'o dimineață unul din câini, rămăsese mult în urma celorlalți și spre nenorocul lui fu văzut de un biciclist. Văzându-se în pericol câinele se deteste cap spre a se scăpa de sacii ce-î ducea și cu o furie sălbatică se aruncă asupra biciclistului, care fu trântit jos la pământ și mușcat în mod îngrozitor la față, mâini și picioare.

Bietul biciclist nu se mai putu scula de jos și dogul prevăzând pericolul la care se expunea și dânsul și ceilalți colegi ai săi, apucă sacii ce-î lăsase jos și-î ascunse într'un tufiș în care cu greu ar fi putut intra cineva.

Sfârșindu-se și această misiune, el alergă în goana mare după colegii săi pe care îi ajunse tocmai, când aceștia se apropiară de intrarea în fort. Faptul că 59 de câini purtau saci și unul singur nu ducea nimic, îngrijoră mult pe asediații. Se vedea, că ceva neobișnuit se întâmplase și se temeau că japonezii să nu fi observat aceste transporturi de ajutoare, care se făceau pe la nasul lor. Câinele cu pricina fu imediat examinat de aproape și se constata pe el între alte zgârieturi, una care se putea distinge, că era provenită dela scărița unei biciclete. Nu mai încăpea nici o îndoială, câinele se luptase cu un biciclist japonez

și astfel cresc și mai mult teamă, că pe viitor încercarea nu va mai reuși.

Această grijă însă nu fu îndreptățită. Japonezul biciclist fu găsit de tovarășii săi dar nu putea vorbi de loc, căci mușcăturile câinelui străpuseseră adânc în gâtul lui. Toate ajutoarele date rănitului fură zadarnice, bietul biciclist muri după douăzeci și patru ore în dureri groaznice. Cercetările făcute nu dădură nici un rezultat și japonezii rămăseră cu ideea că omul a fost atacat de un lup, care simțind și apropierea altor oameni a lăsat prada în mijlocul câmpului. Sacii cu grâu, ascunși în tufiș nu fură descoperiți, așa că japonezii nu găsiră nici o urmă.

Stoessel însă se temea mult și pentru mai multă siguranță, el nu dete drumul decât la jumătate din câinii împreună cu Puw, care ducea următorul bilet:

„Un câine venit fără saci, rănit de biciclist. Trebuie prevedere. Oprit 30 câini. Puw înapoiat cu ceilalți”.

S.

Cum însă câinii ajunseră nevătămați la cartierul general. Kuropatkin răspunse după ce încercă din nou câinii:

„Câinele a fost mai deștept ca inimicul. Înapoiat toți câinii”.

K.

Si astfel acest transport la început cu grâu și în urmă și cu muniții fu repetat zile întregi, fără ca japonezii și nici lumea întreagă să bănuiască de unde venea puterea de rezistență a cetățel. Se cunoștea în deajuns lipsa de hrană și de muniții a cetățel și totuși căderea ei de atâtea ori profetizată, ba chiar anunțată, nu se adevăra.

Japonezii îndoiau măsurile de preveghere în toate părțile și reușiră într-o noapte să descopere printr'o sentinelă ingeniosul mijloc întrebuințat cu câinii.

În a treia noapte toți câinii fură uciși de gloanțele japonezilor, de oarece nici unul din aceste animale nu s'a lăsat să fie prins de viț.

Cetatea rămăsese fără nici un mijloc de comunicație. Armatele lui Kuropatkin fură respinse spre Nord și asediații se văzură constrânși din ce în ce mai mult.

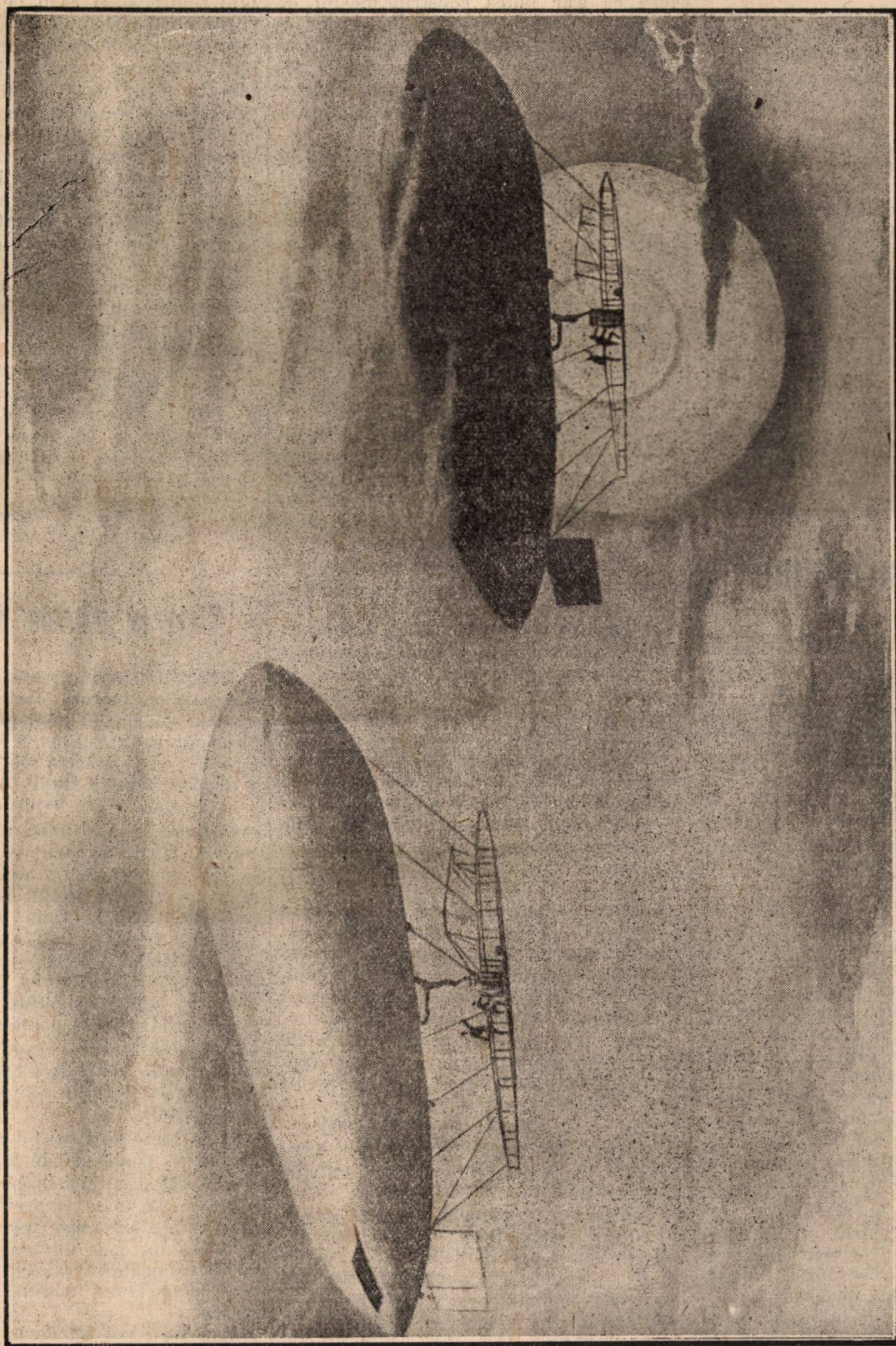
Unul din forturile cele mai puternice. Fortul 203 fu ocupat și această cucerire atrăsă după sine și capitularea fortăreței.

Când învinși fură alături cu învingătorii, de multe ori discuțiunea se oprea la faptele eroice ale câinelui Puw și ale celorlalți colegi ai săi.

Sticla e un compus al silicei și silicea e compusă din siliciu, corp înrudit cu carbonul și din oxigen.

Pielea, sau *derma* ((dela grecescul *derma*-piele) e acoperită cu o pielețică numită *epiderma*.

Cuvier, naturalist francez, a creiat anatomia comparată și paleontologia (1769—1832).

Fenomene curioase atmosferice. — (Vezi pag. 90)

Imperiul german, în 1912, are o populație de aproape 80 milioane locuitori.

Camille Flammarion, cunoscutul astronom, s'a născut în 1842.

Japonia are o populație totală de 5.548.000 locuitori.

Cel mai înalt pisc din Pirineii e Maladetta, cu 3404 metri.

Când la Berlin e ora 12, la București e 1 d. a.

Farul și turnul cel alb din insula Șerpilor au fost construite la 1856.

Fenomene curioase atmosferice

De pe munții înalți sau când ești într'un balon, soarele aflându-se la orizont, dacă în partea opusă soarelui se află ca un fel de peretă, un nor, umbra ta, sau a balonului, se proiectează pe acel nor. Apariția aceasta ciudată și care e destul de impresionantă se numește „spectrul Brocken”, de oarece pe muntele Brocken din Germania a fost observată pentru prima oară.

Când aerul e cu totul răcoros, când e frig, atunci pe lângă acest fenomen se mai produce și un altul, căci umbra e înconjurată de inele colorate, produse prin reflecțiunea luminei, ce se datorește numeroaselor ace de gheață din atmosferă. Inelul acela se numește „Inelul lui Ulloa”, după numele primului observator. Gravura noastră reproduce acest în-doit fenomen atmosferic, un balon dirijabil proiectându-și umbra până în cele mai mici amănunte, umbră înconjurată și de „inelul lui Ulloa”.

Secretele aviațiunii¹⁾

Azi încă se vorbește de marile minuni săvârșite în timpul erei creștine ca: înălțarea lui Isus, răpirea în cer a Fecioarei, marile gesturi către cer ale profeților, sborul îngerilor etc.; oare să fi îndrăznit cineva a analiza toate aceste minuni, științificește? Poate nu, căci e sigur un fapt și anume că aproape un secol după înălțare, biserica cea nouă nu permise oamenilor experiența de sbor aerian. Tocmai prin anul 66 al erei creștine pe timpul lui Neron, un anume Simon, supranumit magician și mecanic, făcu la Roma experiențe de sbor aerian la o anumită înălțime. În ochii primilor creștini această putere era atribuită diavolului; iar preotul pios, adversar al omului nostru sburător începu să se roage în timpul ce Simon plana în spațiu. Și el obținu grația divină, căci necredinciosul și vândutul Satanei, Simon, căzând din spațiu își zdrobi capul. La Roma experiențele nu s'au mai repetat iar forum-ul de azi păstrează printre ruinele sale secretul morții primului aviator al timpului.

Imperiul Bizantin fu mai dulce față de cuceritorii aerului. Așa sub Emanuel Comnenul fu afirmat principiul planului inclinat, principiu științific, fundamental al aeroplanului modern.

În acele timpuri, din înălțimea unui turn înalt, în fața împăratului chiar, un anume Sarasin sbură. Experiențele sale erau bazate pe principiul planului inclinat, pe acela al smelului. El scobora urmând o linie oblică servindu-se de rezistența aerului.

Mantaua sa foarte mare și largă ale căror pulpane erau ridicate pe niște trestii flexibile, îi servea drept punct de sprijin.

Roger Bacon, prin secolul al XIII-lea

1) Vezi numărul 4.

se gândi cel dintâi a inaugura era științifică, cel puțin prin descrițiunea. Într'un tratat al său intitulat „Admirabila putere a artei și a naturei” el emite ideea că s'ar putea construi mașini de sburat în centrul căreia un om ar fi putut sta și învârtind o manivelă, aceasta ar pune în mișcare aripele făcându-le să bată aerul, asemenea acelor ale păsărilor. El dă chiar descrițiunea unui aparat de sburat.

Jean-Baptiste-Dante, matematician, la Perusa, pe la sfârșitul secolului al XV-lea construi niște aripi artificiale, care aplicate unui corp omenesc îi permitea de a se ridica în aer (?), așa se zice.

Străbătând înainte prea puțin clarul drum al trecutului, iată-ne sosiți la unul din acele nume, în fața căruia să punem în acțiune cele mai înalte sentimente de admirație. Acest nume e al pictorului, sculptorului, matematicianului, fizicianului, al genului total, Leonardo da Vinci (autorul Giocondei). El atacă problema aceasta urmând o metodă rațională, care reese din toate scrierile lui și care îl distinge de contemporanii săi. Înainte de a sosi la construcțiunea aparatelor sale de sburat, el făcu vaste studii și observațiuni asupra sborului păsărilor. Acestea au durat vre-o 16 ani.

Plecat de la o idee mistică, Leonardo, se ridică puțin câte puțin în regiunile științei pure și construi un aparat în care omul culcat pe pânțe, cu aripă la brațe și picioare deveni un veritabil lilac.

El făcu experiențele mașinei sale în Franța, la castelul d'Amboise. Curtea și întreaga familie regală asistau la experiențe. Regele chiar felicită pe Leonardo de curajul pe care-l arăta asvărindu-se din cel mai înalt turn pe slaba sa mașină. El primi complimentele cuvenite și dispăru. Deodată, din nou se zări omul pasăre pe coperișul turnului, agitănd articulațiunile de lemn și pânză ușoară. Privirile toate din nou se ațintiră în sus. Omul se asvări, descrie o mare curbă către stânga, reveni la dreapta dirijându-se în spațiu; dar deodată ca la 10 metri de pământ pânza aripei din stânga se desfăcu fâlfâind în aer; iar omul căzu fărâmiându-și craniul de pavagiul curței. Toți, dădură năvală la locul accidentului, plângând pe Leonardo, găsiră însă cadavrul unui tânăr servitor care-l înlocuise de data aceasta.

Mai târziu la castelul său din Saint-Bice în Turania, Leonardo da Vinci reluă el însuși experiențele. Atunci el inventă heliicopterul și parachuta sau umbrela salvatoare, cu care faimosul căpitan Tomich își atrase pe lângă atenția întregii noastre țări, mai acum un an, și o sumă însemnată de bani.

Un mijlociu artist italian, Paul Guidetti, pe la mijlocul secolului al XVI-lea pare a fi practicat cu oare-care succes arta sborului. Soarta acestuia însă, ca și aceea a lui Jean Baptiste-Daudet fu tristă; căci termină printr-o cădere ce avu de urmare ruperea osului femur.

Un accident asemuiitor pare că se întâmplă savantului benedictin englez, Olivier de Malmesburg. Acest benedictin trecea drept și un bun prezicător. El

fabrică aripă după descrițiunea lui Ovidiu, ca acela a lui Dedal, le puse la brațele și picioarele sale și se asvări din înălțimea unui turn. Aripele însă nu-l ținură și el căzu la baza turnului rupându-și picioarele și rămânând a duce o viață lăncedă, consolându-se cu ideea că încercarea sa ar fi reușit pe deplin la sigur dacă ar fi avut precauțiunea de a aranja la partea dinapoai o coadă, sași pe limbajul tehnic modern, un ampenaj fix.

Anglia dădu încă aviațiunei un precursor, pe faimosul frate al lui Cromwel, autorul „Magiei Matematice”. Wilkins, se gândi primul la construcțiunea unui cărucior sburător, în care un om să fie așezat de asemenea, gândea el, această mașină ar fi putut fi mai mare pentru a lua loc în ea, mai mulți oameni.

Ce frumos s'au realizat sub ochii noștri în prezent aceste vise de atunci! Mai acum un an Somer ridică 14 persoane și alți contemporani moderni stabilesc performanțe la fel — ca forță motrice Wilkins se gândi la foc; ne apropiem de Montgolfier.

J. Stroescu
membru „Soc. Aviaț. Rom.-civilă”

Viața în pâraele de munte

Învățații noștri, și avem destul, scriu de multe ori lucruri foarte interesante și e păcat că ele nu sunt aduse la cunoștința publicului cel mare. Publicația noastră și-a propus între altele și scopul de a răspândi aceste studii. Așa, d. dr. Grigore Antipa, cu prilejul discursului de recepțiune la Academie, a vorbit despre cercetările ce s'au făcut cu privire la viața din apele noastre. Aci vom rezuma numai o parte a aceluia studiu și anume cea referitoare la viața din pâraele de munte.

Animalele care trebuiesc să trăiască într'un pârâu, trebuiesc să fie în stare să se opună iutelei apei. căci altfel ar fi du-se mereu la vale, să poată să suporte apa cea rece, să nu albea nevoe de multă hrană, să poată trăi fără vegetație pe un teren pietros și multe alte condițiuni, tot așa de grele.

Și cu toate acestea, tot s'au găsit ființe, care să poată trăi în apele pârâurilor cele repezi și cu apa limpede. Viața se adaptează la toate împrejurările, numai ca să pună stăpânire peste tot globul și de aceea nu e de mirare, că astronomii admit că poate să existe viața și pe celelalte globuri, nu numai pe Pământul nostru.

Cum însă pot micile animale din pârâuri, să reziste curentului? Ele au găsit un mijloc foarte ingenios: se lipesc și se fixează de pietrele și de stâncile apei, în fund de tot, pe când apa alunecă deasupra lor. Corpul lor dă afară un fel de clei ea le servește să se lipească de pietre: altele au chiar un fel de ventuze ca lipitoarea. Dar atunci cum se hrănesc ele, dacă nevoia le face să se lipească de un loc anumit? Nu au nevoie să se miște, deoarece chiar curentul le aduce hrana și apoi lipsa de mișcare le face să albe

nevoie de mai puțină hrană de cât animalele cari se mișcă.

Oule și cocoanele lor sunt de asemenea lipite de fundul apelor și chiar peștii cari trăesc în părăruri, ca Zglăvoacea, Lipanul și Boișteanul își lipesc icrele pe pietre așa de bine, încât un țaran spunea d-lui dr. Antipa: „parcă ar fi sleite cu ceară”.

Alte animale și-au format un fel de ghimp și ghiare, cu cari se agată de stânci, altele și-au turtit pântecul ca să se poată lipi mai bine.

Cel mai curios fenomen e însă cel prezentat de organismele numite *Tricoptere*, cari, își fac casele lor din pietricele, alegând câte o pietricică mai mare, care prin greutatea ei face ca animalul să nu fie dus de curent. Jos, în fundul apei de pârâu, temperatura cea rece e veșnic aceeași și iarna și vara, anotimpurile nu au deci nici o influență asupra vieții pârâului. În alte ape, organismele amortesc în timpul iernei, în pârâuri însă nu. Frigul le face însă să aibă mai puțină nevoie de mâncare și de aceea sunt și făcute așa ca să suporte foamea mai mult timp.

În cascade, condițiunile de viață sunt și mai grele și sunt prea puține animale cari pot suporta iuțea prea mare a apei.

Într'alte numere vom vorbi însă și de alte chestiuni pe cari le tratează d. dr. Antipa în interesantul său studiu.

Maimuța lui Romanes

Naturalistul englez Romanes a avut o maimuță foarte inteligentă ale cărei fapte le vom povesti aci, deoarece ele vor sluji pentru acei cari vor să-și facă o idee de acești verii ai omului, cari nu au avut fericirea sau nefericirea, să facă parte din societatea omenească.

Maimuța aceasta aparținea unei societăți de naturalisti din Londra, al cărui secretar era Romanes. Naturalistul o luă acasă la el, pentru a-și studia mai bine obiceiurile.

Cum fu instalată la noul ei stăpân, se împrietenii repede cu mama lui, d-na Romanes, o femeie în vârstă și infirmă. Pe ea o asculta el cu drag. Iubea însă mult și pe stăpân și când primind vizite, d. Romanes (citește Romenz) sta departe de maimuță, care era legată de vre-un scaun, aceasta își arăta supărarea într'un mod foarte comic. Mai târziu se obișnuie și cu sora d-lui Romanes, dar mai cu greu. D-ra Romanes a ținut un fel de registru de toate apucăturile și faptele maimuței.

Cu servitorii era la cuțite maimuța și trăia foarte rău cu câinele Sharp, un mic terrier. Cum îl vedea că se așează pe vre-un scaun, îl lua la bătaie și da în el și cu pumnii și cu un baston ce-l aparținea. Sharp însă era și el un caraghios, căci fura nucile maimuței, care arunca după el cu tot ce găsea. Maimuța lua câte un proiectil, îl ridica cu amândouă mâinile de-asupra capului și-l arunca cu putere și cu precizie.

Cu bastonul se mai servea maimuța să

ajungă la unele obiecte ce nu le putea apuca. Dacă bastonul era prea scurt, lua un șal, îl apuca de capete și lovea cu el. I se dăte un ciocan să-și spargă nucile și învăță repede să se servească de el. Odată mâncând o nucă ce era amară, se strâmbă. Un strein ce azista la această scenă începu să râză. Maimuța, supărată, îl bombardă cu nucile, ciocanul și cu o cafetieră ce îi era la îndemână. Răsul îi făcea rău.

De câteori îi se încolăcea lanțul de scaun, se oprea, examina afacerea și în urmă se învățea cu grije, până ce-și recăpăta libertatea de mai înainte.

Într-o zi luă o mătură și-i scoase bățul; în urmă, puse bățul la loc, încântată că a descoperit meșteșugul, dar până să reușească făcuse mai multe încercări.

Odată îi se dăte o cutie închisă cu cheia. Maimuța privi cutia, încercă cheia, minunându-se ce o fi. Cutia și broasca erau vechi și ca să o deschiză trebuia să și apeși cu degetul pe capac. Era deci greu pentru o maimuță să deschiză cutia. Cu toate acestea reuși și de nenumărate ori închise și deschise cutia.

O zi întreagă s'a amuzat cu focul. Lua câte un băț, îl băga în foc, apoi îl scotea afară ca tăciune, mirosind fumul. Îi se dăte o hârtie subțire; voi să o aprinză, dar nu reuși deoarece hârtia fiind flexibilă, nu ajungea până la foc. Inteligența maimuței luă hârtia, o răsuci și astfel învârtită, o aprinse, ceea ce-i procură o deosebită satisfacțiune.

Altădată, Romanes îi puse jos pe pardoseală, dar în picioare, o oglindă mare. Maimuța văzu numai decât o altă maimuță. Întâi se sperie, apoi se liniștește și se apropie mai mult. Făcu ocolul oglinzii, ca să vadă, dacă nu e în adevăr o maimuță după oglindă și în urmă se întoarse iar în fața imaginii. Era convins că acolo era o altă maimuță, ba așa de convinsă încât începu să-i facă curte. Se scula în două picioare și se preumbla cu multă grație, legându-se, uitându-se în oglindă cu capul dat pe spate.

În urmă, maimuța fu redată societății, dar nu mai trăi mult.

Povestea cailor din mine

Sunt puținii cei cari știu că în minele de cărbuni din Anglia, sunt întrebuințați numeroși cai de rasa celor numiți *poneys*, cai cari zi și noapte merg dealungul galeriilor subterane, aducând cărbunii extraș până jos la gura puțului.

Ba nu, când e o grevă, atunci profită și ei, căci mâncarea lor costă mai puțină sus pe pajistea verde, de cât în mină. Sunt cai cari trăesc până la 30 de ani în mină, de și caii de obicei nu ajung până la vârsta aceasta.

Calul suferă mult din cauza schimbărilor temperaturii; în mină însă temperatura e aproape neschimbată și calului

Caii înainte de a intra în mine

Zi și noapte! Nu, căci pentru ei e noapte veșnică. Odată ce au fost scoborâți în mină, ei și-au luat adio dela verdeata câmpiei și dela razele frumosului soare. Când vor eși, vor eși numai cu picioarele în sus, cadavre.

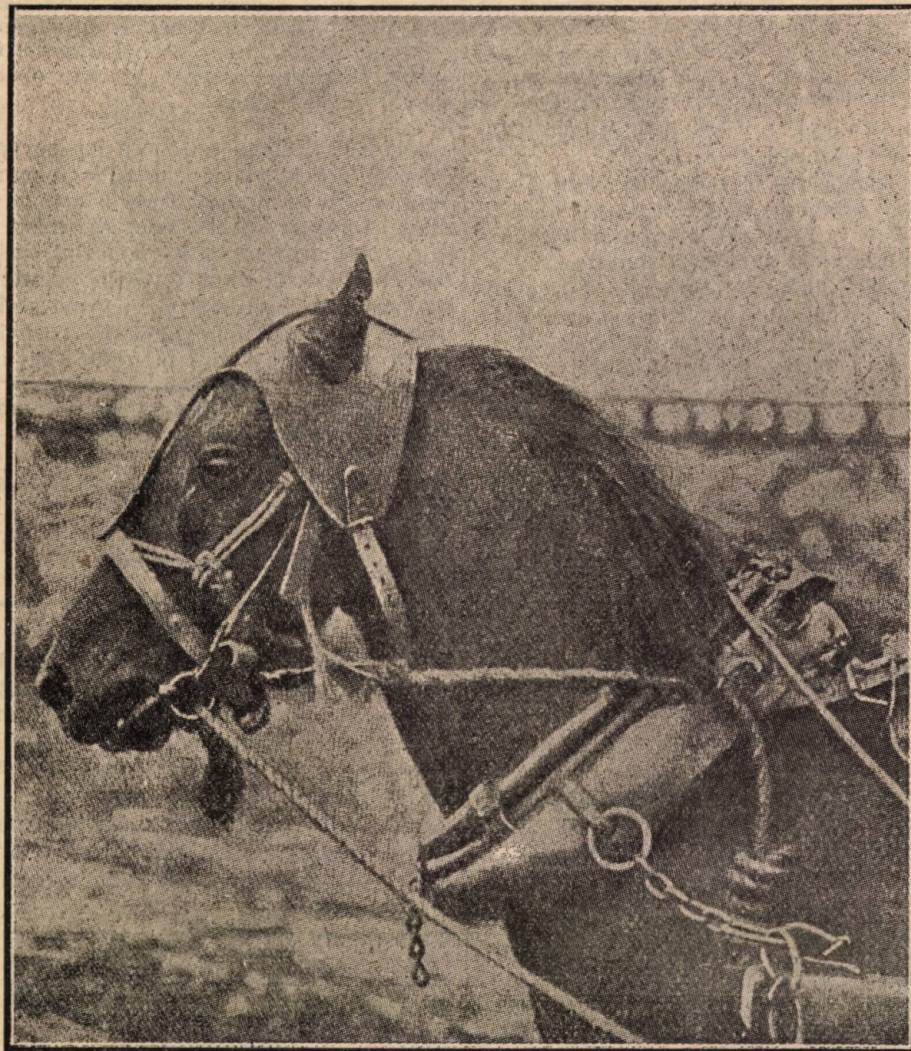
Îi priește acest lucru.

Caii pentru mine au o îngrijire specială în tineretea lor și vom vorbi de cei din Northumberland, care e un centru hui-ler al Insulelor Britanice. De acolo sunt luate și fotografiile alăturate.

Sunt crescuți într'un ranch; o vastă câmpie menită pentru creșterea lor, unde până la vârsta de trei ani sunt lăsați să crească în voie. La trei ani însă apar

mulți sunt prinși într'o zi. Nodul fatal le apucă capul. Zadarnic se sbat, adio galopul nebun pe câmpie.

Peste câteva zile, după ce au fost obiș-

Calul pregătit să intre în mină

personaje suspecte cu lațuri. Caii cari galopau în deplină libertate sunt prinși, după numărul ce se cere. Câte 20 sau mai

nuiți să tragă la ham, bieții cai sunt scoboriți în mină, unde rămân pentru tot restul vieții lor.

DIN TOATĂ LUMEA

Creșterea crabilor. — Crabii sunt foarte căutați în Anglia și mulți englezi au strâns averi mari înființând „parcuri de crabii”, unde sunt bine nutriți, înainte de a fi trimiși în centrele mari ale Angliei și Scoției.

Oteluri ciudate. — Într'un orașel din Canada, călătorul va afla cu mirare că la singurul hotel sunt băi cu cinci și cu zece lei. Vrei să te îmbăiezi în apă ce nu a mai servit, dai zece lei, dai însă numai cinci lei pentru, dacă te îmbăiezi într'o apă ce a mai servit și altora. Pe semne că nu se găsește apă.

Credințe curioase. — În Indiile engleze, locuitorii indigeni sunt perfect încredințați că oamenii mari se reîncarnează, după moarte, fie în alți oameni, fie în animale. Astfel după ce a murit Sir Robert Grant, în 1838, la Poona, spiritul lui s'a vârat într'o pisică. Ani de zile

soldatii hinduși au prezentat arma de câte ori trecea câte o pisică pe dinaintea porții celei mari a palatului guvernatorului.

Bietul broșcoi! — Indienii de pe malul Orenocului privesc broștele ca pe divinități și le întrebuințează pentru a obține ploaie, sau timp frumos. Astfel, mai toți au câte un broșcoi sub un recipient oarecare. Nenorocire broșcoiului însă, dacă nu dă ce îi se cere, căci... e bătut cu biciul.

Tunelul sub canalul La Manche. — Ideia cu construirea unui tunel pe sub canalul Mănecei e vechie, dar acum de curând a fost propusă iar de un inginer englez, d. W. Rose Smith. Ideia sa e susținută de oameni politici cu vază și va fi propusă în parlament. D. Smith a și tipărit o broșură în care arată imensele avantaje ale construirea unui asemenea tunel.

Morminte africane. — Un explorator a dat odată în Congo, în apropierea u-

nui sat, peste două morminte foarte ciudate. Erau mormintele a două soți. Pe acela al soțului se găsea un scaun din cele cari se pot strânge, un pliant; pe mormântul femeii un șorț și o tingire. Șorțul, o emblemă a pudorii, tingirea dovedea calitățile de bună menajeră ale defunctei. Pe fiecare mormânt apoi, câte un trunchiu cu două ramuri, cu diferite sculpturi făcute de o mână nepricepută.

Enigme cinematografice. — Cinematografele pariziene, ca să-și distreze publicul între antracte, în loc de reclame, prezintă diferite ghicitori, pentru a căror dezlegare se oferă premii.

Deslegătorii trebuie să prezinte deslegările imediat după reprezentație.

Un farsor. — Scriitorul japonez Șigeta Sadakazu a întrecut pe Mark Twain în farse, ba ceva mai mult, a trăit înaintea acestuia, deci nu a avut maestru. Odată îi se vândură de către creditorii toată mobila din casă. Peste câteva zile, prietenii vizitându-l rămaseră încremeniți, când văzură că odaia era plină de mobile... pictate pe pereți.

Dar farsa cea mai mare a făcut-o el... după ce a murit. Înainte de moarte lăsase ultimele lui voințe și între altele, să nu se atingă nimeni de corpul lui, să nu fie spălat, ci așa cum va fi găsit să fie ars pe un rug. Așa au și făcut prietenii îndurerăți.

Când flăcările ajunseră la cadavru, ce să vezi... sute de artificii dătură, împărștiind nenumărate scântei de toate culorile. A făcut haz toată lumea, căci nu e ușor să mai faci glume după ce ai murit.

Aeroplan pentru 12 persoane. — Un inginer francez, René Bourgois, după cum spune revista *Technique aéronautique* a construit un monoplan, cu care se vor putea sui 12 persoane. Inginerul crede că va putea organiza o adevărată linie pentru călători.

Nasul femeii viitoare. — Preotul Hez Swem din Washington a speriat lumea cu o profecie a lui. Eva, spune preotul, era năsoasă, cu talia greoaie, cu oasele pronunțate. Nasul mare și aristocratic e produsul leneviei. Femeia a intrat însă și ea în acțiune, vrea și ea drepturi, se agită, dar aceasta o ca costa nasul, căci din ce în ce va deveni cărnă. Dar bărbatii se vor obișnui și ei tot încetul cu încetul cu această formă de nas și-l vor cânta cum cântă azi nasul aristocratic.

Ce-și vără nasul preotul Swem în aceste chestiuni pur estetice!

Duel în balon. — În 1808 a avut loc un duel în balon. Două tineri nobili, d. de Grandpré și d. le Pique erau îndrăgostiți de o cântăreață celebră de la operă. Se provocară la duel, dar aleaseră un mod curios. Se urcară în două baloane, înarmați cu puști. Nu unul pe altul trebuiau ei să se ochiască, ci fiecare să ochiiască balonul adversarului. Cel care isbutea să lovească balonul și să-l facă să cază, câștiga inima cântăreței. Aceasta se învoise și ea.

Baloanele se urcară și la un semnal d. de Pique trase, dar nu nimeri. Grandpré trase, găuri balonul, care desumflându-se căzu repede jos, prăvălind pe bietul le Pique.

Rivalul a plutit apoi victorios mai departe, dându-se jos a vre-o 7 kilometri

departe de Paris. Ne pare rău, dar nu știm dacă faimoasa cântăreață s'a ținut de cuvânt.

Calul Billy.—Unul e Billy, inteligentul poney al d-lui Evans, lăptar din Hamstead (Anglia). Anul de zile, Billy se fălea la ciroul d-lui Sanger; acesta când lichidă afacerile îl păstră, dar după ce proprietarul muri, îl cumpără pe Billy

d. Evans, lăptarul. Billy tot nu se lasă de fleacuri. Zilele trecute, un rival al stăpânului său se văita că nu știe cine îi răstoarnă gălețile cu lapte, în timpul când el intră prin curțile clienților.

Cine credeți că era criminalul? Billy. Stăpânul său a fost condamnat să plătească despăgubiri și le-a plătit bucuros. Ce! oricine are un asemenea cal!

Noutați științifice

Moartea unui astronom.—La 23 Noembrie a murit George Howard Darwin, fiul marelui naturalist Darwin, iar el unul dintre cei mai de seamă astronomi ai veacului nostru. S'a născut în Anglia la 1845. La început era avocat, dar prin 1873 începu să se ocupe cu astronomia și în 1883 a fost numit profesor de astronomie la universitatea din Cambridge. S'a ocupat în special cu studiul mareelor, în legătură cu fenomenele înrudite cu mareele în sistemul solar.

Așa explica el formarea Lunii în special. Vom vorbi odată pe larg de frumoasa lui operă științifică.

Noii sistem de radiotelegrafie.—Americani studiază în prezent noul sistem de telegrafie fără fir inventat de învățatul danez Waldemar Poulsen.

Cu acest sistem, undele nu sunt intermitente, ci continue, ceea ce face ca ele să se poată propaga mult mai departe de cât prin sistemul lui Marconi și să suferă mai puțin din partea multor piedice. Comunicația se va putea face apoi tot așa de ușor în timpul zilei, ca și în timpul nopții și se pot primi între 100 și 300 cuvinte pe minut. Sistemul lui Poulsen poate fi aplicat cu succes și la telefonul fără fir.

Injectiuni cu oxigen în contra asfiziiei. D-rul Bayeux a comunicat congresului de patologie comparată, că a obținut excelente rezultate cu ajutorul injectării oxigenului în stare de gaz pentru salvarea asfiziailor. Aceste injectiuni fac apoi să dispară dyspnea (greutatea de a respira) tuberculoșilor, accesele sincepale ale tusei măgărașii, sufocarea anginei și chiar răul munților.

Minele de sulf din Noua Zelandă.—Italia, Luissiana și Japonia sunt cele trei mari țări producătoare de sulf (puccioasă). Acum, Noua Zelandă le va face concurență, de oarece, o companie canadiană, va începe exploatarea bogatelor ei mine de sulf. Cele mai mari cantități de sulf în Noua Zelandă se găsesc în insula White, ale cărei stânci au 84 la sută sulf pur. Țara care va suferi mai mult de pe urma acestei concurențe va fi Japonia.

Dirijabilele în Germania.—Guvernul german a cerut anul acesta Reichstadt-ului un credit de 15 milioane mărci pentru construirea de baloane dirijabile.

Altoirea plantelor herbacee.—Un învățat francez, d. L. Daniel a reușit să altoiască plante ce cresc în terenuri umede pe planete ce cresc în terenuri uscate, adaptând mai întâi pe cele dintâi la terenuri din ce în ce mai puțin umede.

Astfel a altoit misiotisul mlăștinelor pe heliotropul de câmp.

Rolul magnetic al oceanelor.—D. Berget a făcut o comunicare Academiei de științe din Paris, (rezumat din *Nature*) în care explică funcțiunea magnetică a oceanelor. Wilde, care căuta să reproducă în mod xperimental pe o sferă, distribuția atât de complexă a magnetismului pe suprafața pământului, nu a putut să reușească de cât acoperind cu o tablă de tinichea părțile sferei ce corespundeau cu oceanele. Dar apa mării nu e magnetică. D. Berget explică însă rolul mării, ajutându-se de teoria arhimediană a scoarței pământului, după care, oricare element al acelei scoarțe e în echilibru hidrostatic, pe magma pusă dedesubt. Urmează de aci, că partea care are deasupra sa un continent trebuie să se lase în jos mai mult de cât partea acoperită de mări și oceane. Mai urmează apoi, că scoarța pământescă trebuie să fie mai deasă sub continente, decât sub mări. În acest caz, sub mări, magma centrală, înzestrată cu proprietăți magnetice se apropie mai mult de suprafața geoidului. Acest supliment de materie magnetică, aflat sub fiecare ocean, joacă deci bine înțeles rolul plăcilor de fier ale magnetorului lui Wilde și explică funcționarea lui, ce până acum era puțin cam misterioasă.

Sinteza zahărului.—În urma unor noi studii ale d-lor Bourquelot și Bridel, s'a ajuns la concluzia, că chimiștii nu sunt departe de fabricarea chimică a zahărului, cum zic ei. În acest caz nu vom mai avea nevoie de sfeclă și de trestia de zahăr. De altfel vanilina și camforul pot fi fabricate azi chimicește.

Stingerea unui animal.—Revista americană *Science* a făcut o anchetă asupra existenței boilor muscați din Alasca și a găsit, că aceste animale erau numeroase în acea peninsulă acum 50—60 de ani, dar acum nu se mai găsesc de cât oasele lor.

Fenomen meteorologic curios.—Revista *Nature* care apare în Londra, rezumă niște discuțiuni ale profesorilor japonezi Fusino și Izu, dela colegiul de agricultură și silvicultură din Kagoșima, publicate în revista societății meteorologice japoneze, cu privire la un curios fenomen meteorologic. Dimineța, când soarele e la orizont și e încă roua pe plante, umbra capului unei persoane care stă pe câmp, e înconjurată de un halo luminos, de formă eliptică, axa lui cea mare corespundând cu aceia a umbrei corpului. Pe măsură ce soarele se ridică și se eva-

porează roua, dispăre și halo, dar reapare, dacă stropești pământul cu apă.

Învățații japonezi au ajuns la concluzia, că fenomenul observat se formează din cauza luminii soarelui reflectată de suvițele verzi ale ierbei, razele soarelui trecând oblic prin picăturile de rouă.

Aurorele boreale.—D. Lenard, un învățat german a scris de curând un studiu asupra frumoaselor și misterioaselor fenomene ale aurorelor boreale și a găsit între altele că cea mai mare înălțime la care se produc aceste fenomene electromagnetice e de 370 km., iar cea mai mică la 37 km. A găsit apoi că la mări înălțimi, între 200 și 370 km. trebuie să se afle în atmosferă mai mari cantități de hidrogen, de cât se credea până acum.

Cultul lui Mitra.—În ultima sesiune a societății antropologice din Washington, d. dr. I. M. Casanowicz a citit un studiu asupra cultului lui Mitra, o religiune tot a răscumpărării și care a fost rivala religiunii creștine timp de mai multe veacuri. A arătat că era de origine ariană și anume cu mult mai înainte de despărțirea poporului arian din India de Iranienii. S'a transportat apoi încet încet în Valea Mesopotamiei și în bazinele mediteranean, ajungând la Roma ca o religie a săracilor și a iubirii. Societatea o găsi însă potrivită pentru politica imperiului și primul convertit la Roma a fost împăratul Comod. Mitra era zeul luminii, al adevărului, al bunăvoinței, în opunere cu duhul rău. Zoroastru pe acest dualism și-a întemeiat religiunea, dând însă lui Mitra un rol secundar. Cultul lui Mitra a influențat cristianismul, mai cu seamă în ce privește concepțiunile despre puterile diavolului, reînvierea corpului și altele.

De la universitatea populară.—D. V. Anestin a făcut la universitatea populară din București o serie de lecțiuni asupra astronomiei, însoțite de proiecțiuni luminoase. Astfel a vorbit despre:

1) Introducere la studiul astronomiei; 2) Luna; 3) Sistemul solar: Mercur, Venus și Marte; 4) Sistemul solar: planetele mici, Jupiter, Saturn, Uranus și Neptun; 5) Cometele și stelele căzătoare; 6) Steaua Soare; 7) Stelele; 8) Construcția universului stelar; 9) Alte planete locuite; 10) Amatori astronomi; 11) Astronomia și literatura.

Nebuloasă curioasă.—Astronomul american Heber D. Curtis, a fotografiat câteva nebuloase care nu avuseseră încă cinstea de a poza și între altele a găsit că o nebuloasă are o formă ciudată, asemănătoare cu forma unei elice. De oarece se află în constelația Vărsătorul (Aquarius pe latinește), Curtis propune ca acestei nebuloase să i se dea numele de „nebuloasa elică din Aquarius”. Astro-nomi posedă numeroase fotografii de nebuloase, care nu sunt de cât nori imenși de gaze ca helium, hidrogen și un gaz necunoscut încă. Din nebuloase se crede că se formează stelele, sorii.

Reviste științifice în România: *Natura*, care apare în București și *Revista științifică* V. Adamachi, care apare în Iași.

O tragedie la polul nord

PE BANCHIZA

Transformarea celor două bărci în să-nii se făcu foarte repede. Toți parcă voiau să se amestece, să uite, lucrând merru.

Când trebuia să părăsească sfărâmurile, realitatea cea tristă le apărui înainte. Se simțeau zdrobiți de marea singurătate ce-i înconjură.

Se depărtau încet de Lady Greely și cu cât se depărtau, cu atât li se părea, că merg cu mai multă greutate.

Când fură departe de tot, își întoarsă capetele spre locul ce-l părăsiseră și ca și cum s'ar fi vorbit scoaseră cu toții un strigăt sălbatic.

Lăsa în acele ghețuri o parte a sufletului lor. Acum toată speranța le era îndreptată spre un obiect ce se vedea spre orizont: capul Sabine.

Banchiza pe care se aflau era de o natură înspăimântătoare, căci se formase prin lipirea multor ghețuri. Suprafața ei era plină de spărturi periculoase, acoperite numai cu zăpadă fină.

La fiecare moment drumul era oprit de blocuri de gheață colțurate, înalte, cu stânci, cu turnuri ce amenințau mereu să cadă.

Picioarele le erau înghețate, iar capul le ardea și în aceste condiții trăgeau ei pe gheață săniile în care se găseau ultimele lor aprovizionări.

Abia făceau o milă pe zi.

Făcură socoteala că ar ajunge mai iute dacă nu i-ar fi întârziat sania cea mare, cea mai grea din toate, care fusese fabricată cu scândurile vaporului *Lady Greely* și ale *Viteazului*. Pe acea sanie se afla *Narvalul*, singura lor imbarcațiune.

Sania aceea suferise apoi și multe avarii. Se hotărâseră să o lase în drum.

Și o părăsiră, cum părăsiră pe *Lady Greely* și pe *Viteazul* și pe câinii din forții Conger.

La un singur lucru se gândeau: că dacă vor ajunge la capul Sabine, vor putea fi salvați.

Abia făcuseră însă ultimul sacrificiu și cel mai grav, când recunoscă un fapt lugubru, gheața pe care mergeau nu mai era nemișcată și se depărta de promontoriu pentru care sacrificase ultima lăncă.

Da, banchiza se îndrepta repede spre nord, nu mai încăpea nici o îndoială.

Câtva timp, toți rămaseră nemișcați. Maiorul și ofițerii însă își veniră cei dinții în fine. D-rul Pavy, ca să-i încurajeze le povesti drama întâmplată cu echipajul vasului *Polaris*.

Bieții oameni mai prinseră curaj. Se apucară să mănânce, căci aveau încă de mâncare.

Se hotărâră apoi să se instaleze pe gheață, ca să fie mai la adăpost și construirea colibe de zăpadă cu ajutorul celor două Eschimoși și al d-rului Pavy.

Carnea proaspătă le lipsea, căci nici un urs polar nu se arătase, nici o pasăre.

Cât era ziua, ei studiau împrejurimile, căutând să vadă de unde le va veni ajutorul. De unde însă să le vie? Banchiza

fusese împinsă în mijlocul mării Kane, la egală distanță de două maluri.

Tortura aceasta dură până la 22 Septembrie, când începu niște furtuni îngrozitoare. În același timp viscoalea, cădea zăpada în cantități mari. Ghemuiți în colibe lor, ei nu mai puteau ști ce e pe afară, timp de opt zile cât ținu vântul și zăpada. Auzeau dor mugetele vântului turbat, ciocnirile ghețurilor ce detunău.

Provizii mergeau repede spre sfârșite. La 25 Septembrie, a treia zi după temeiul furtunei, maiorul trebui să ia o hotărâre aspră, dar indispensabilă: rețuse la 240 grame de om, rația zilnică a tuturor.

În sfârșit banchiza dăte peste ghețurile lipite de insula Brevart, insulă steartă, plină de stânci ce se înalță din strâmtoarea Smith, aproape de țarmul septentrional al golfului Baird. Ciocnirea fu așa de mare, în cât toți crezură că s'a sfârșit cu chinul lor. Mii de bucăți din banchiză, făcute în bucățele fură duse departe, dar cele mai multe se lipiră la un loc, formând între uscat și între Americani, un fel de redută.

Trebuiau să ia o hotărâre repede, căci gheața pe care se aflau se micșora repede, nu mai avea nici 20 metri diametru. Se suiră cum putură pe reduta de gheață, ducând și tot ce putea fi salvat. Abia părăsiră gheața și aceasta, prinsă între două alte stânci de gheață, fu prefăcută în bucăți.

În numărul următor: „Părăsiți”.

RUBRICA CITITORILOR

INTREBARI ȘI RASPUNSURI

Păianjenii.— E foarte interesantă viața păianjenului și din unele întâmplări se deduce că ei chiar judecă. Aceasta am dedus-o nu din măiestria cu care își țes pânzele, care, la unii din cei de câmp e la fel cu o prințătoare de muști, nici de felul cum știu să-și puie veninul în anumit loc, că paralizază numai prada, păstrând-o vie mai mult timp, așa că pot avea hrană proaspătă ori când, toate acestea sunt instinctive, moștenite de agata, mult au fost pentru cei dinții păianjeni cari le-au inventat. Aceia au făcut eforturi supra-păianjenesti, precum omul face supra-omenești, producând inventând; aceia au fost genii păianjeni.

Ațele pânzelor sunt de diferite grosimi după mărimea păianjenului, așa că prin pânzele celor mici poate trece o muscă spărgând-o. Dar dacă se întâmplă ca într-o pânză subțire să prinde o pradă mai mare ca păianjenul, ce va face el?

Aci nu mai e instinctul care să-l conducă, fiind ceva neprevăzut, fie care va proceda cu crede, va ataca, sau va renunța. Cazul meu a fost bine judecat, însă a eșit rău, fiindcă s'au opus împrejurări neprevăzute. Într-o zi un strigăt disperat și rugător a aripelor unei albine, mă chema s'o liberez din pânza unui păianjen. Eram gata să-i împlinesc rugăciunea, căci nu puteam să admit omor, mai ales în fața mea. Când păianjenul îmi zice:

„Eu ce mă fac”. Era drept, dacă i-ași fi liberat toate prăzile și el ar fi murit

de foame, să-l trimit să mănânce frunze nu puteam, firea se opunea și până să hotărâsc, legile existenței poruncesc păianjenului să atace prada. Albina era mai mare, el a cunoscut, a judecat și a hotărât, căci îl văd, cum îl înconjoară cu băgare de seamă capul și de odată o atacă cu furie pe la coadă.

Nici n'a apucat s'o învenineze și văd că fuge ars, nu cu înconjur cum venise, ci deadreptul peste capul albinei. Atata era de înfricoșat că ne-care mișcare a albinei, îl făcea să tresară, și când albina reuși să prindă o ață din pânză, și putu face un pas, păianjenul crezând că vine la dânsul, s'a uitat zăpăcit în toate părțile căutând o ascunzătoare și negăsind foarte grăbit și-a dat deodată drumul jos.

Nu mai voia să-i facă cunoștință și cu gura, prea îl arse coada.

Am dat drumu albinei cum era și natural. Ași vrea să știu dacă fac bine că dau drumul prăzilor din ațele păianjenului?

Cât mai pe scurt și pe înțelesul tuturor.

N. M. B. Bărlădeanu, Dorohoi.

Furnicele.— Citind „Furnicele și păianjenul” vreau să spun și eu ceva despre aceste mici insecte. Odată veneam de la școală, acum vre-o 10 ani, când la marginea unui șanț, văd o mulțime de furnici.

Mă opresc locului și privesc la ele cum alergau în toate părțile încoace și în colo.

Tocmai atunci erau în timpul ouatului și erau ocupate cu lucrul lor; eram gata să plec, când colo, văd o ganță venind în sbor, și oprindu-se drept în mijlocul lor.

Bietele insecte cum văd primejdia sar mii pe ea și mă uitam cum se făcuse roi pe ea de nu se mai vedea. A doua zi când mă întorc, văd ganța iar pe locul unde căzuse. Era ciugulită din toate părțile, că semăna ca un copac găunos. Prin urmare de și sunt mici totuși se apără de dușmani.

I. Marian-Slatina.

Păsări călătoare. În adevăr pasările care călătoresc noaptea și sunt foarte numeroase. Ele poate călătoresc sau poate se mută de pe o baltă pe alta (cele de bălți), dacă aveți bălți prin împrejurări.

Luzis Hristu, Galați.

Șarpele și buratecul.— În anul 1888, vara, eram ocupat cu ridicarea planului unei păduri, Bălușca, din județul Râmnicu-Sărat. Cum mă dușesem la lucru de dimineață, ca să termin lucrarea mai repede, dejunul trebuia să-l iau în pădure. Ajunsesem cu lucrul în partea de miază zi a pădurei înspre câmpie, și era aproape să ne așezăm la masă. Căldura în marginea pădurii era simțitoare. De odată auzim niște țipete sfâșietoare al căror eco se repercuta în pădure.

Întrebând mi s'a răspuns că un șarpe treuie să fi mâncat o broască. Cum aveam oameni destui la lucru, am poruncit ca să prindă pe șarpe, căci sgomatul încetase. În adevăr după un timp

oare care l'am găsit, l'am ucis, iar în el am găsit un buratec, căruia dându-i libertate, a început să fugă, sărind în pădure.

N. Manolescu, Focșani

Beția e necesară

Beția aparată de un medic englez

Legile antialcooliste dezvoltă o activitate din ce în ce mai mare și ne zi ce trece se iau măsuri tot mai severe. Reviste, cărți, volume, măsuri oficiale, tot ce se poate se face, se face numai pentru a se pune o stavilă plăgei numită alcoolismul.

Și când crezi că nu vei găsi decât numai aprobări în lumea întreagă, când chiar cei cărora le place „băutura” nu protestează contra mișcării, se fac dor că nu o știe, iată că unul dintre medicii cei mai de seamă, d. Charles Mercier, membru al mai multor savante societăți, ține o conferință la Midland Medical Society, în care face apologia beției. Conferința a fost publicată în extenso în marea revistă medicală din Londra *The Lancet*. Noi am găsit-o reprodușă în excelenta publicațiune săptămânală *English Mechanic*, care putem să spunem, e modelul pe care-l avem totdeauna înaintea ochilor pentru redactarea ziarului nostru științific popular.

Nu putem să traducem întreaga conferință deoarece ar ocupa aproape jumătate din publicațiunea noastră, dar o vom rezuma. Prin aceasta nu voim să încurajăm pe cei al căror zeu e divinul Bachus, dar sperând că vre-un fervent antialcoolist va lua cuvântul tot aci, rezumăm argumentele d-rului Mercier.

Anglia era o națiune de bețivi. — Era o vreme, când Anglia ținea recordul în ce privea beția. Rău văzut nu era pe atunci bețivul, ci acel care nu bea.

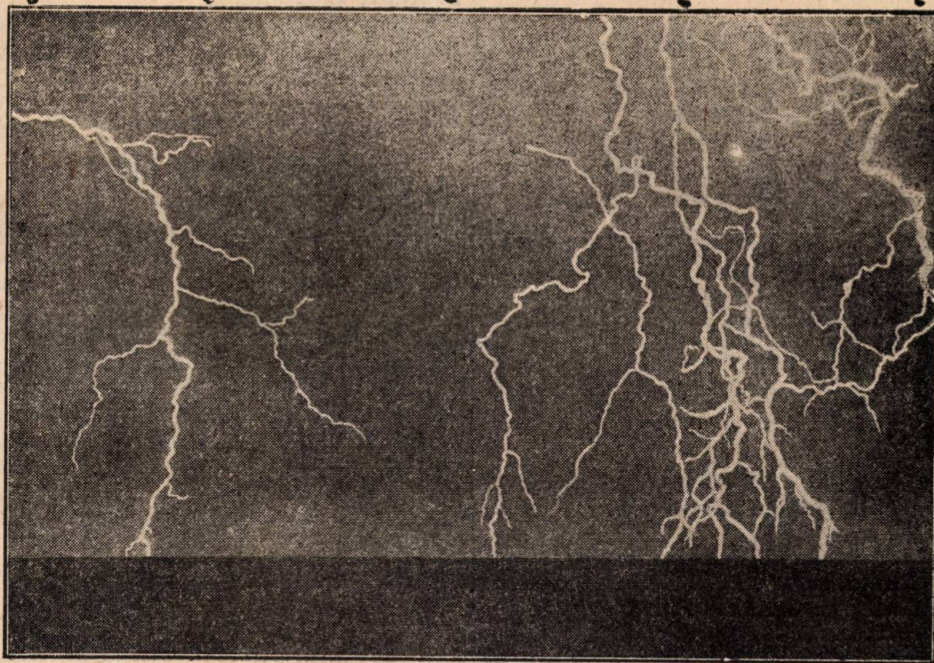
Strămoșii englezilor de azi, se așezau la masă la lumina lumânărilor de seară și începeau să mănânce, dar mai mult să bea. Din când în când venea câte un servitor de tăia feștilele, sau deslega cravatele celor căzuți sub masă. După ce toți erau morți beți, veneau servitorii beți și ei și-și duceau stăpânii în paturile lor. Dacă chemai pe doctor, era beat și el, preotul ținea predică tot beat, judecătorii și procurorii pledau beți. Odată, primul-ministru s'a dus beat la Camera, unde a fost violent atacat de șeful opoziției, beat și el. Prin mahala-lele Londrei erau firme de cârciumă, pe care puteai citi: „Aci poți să te îmbeți cu un penny și să fii beat-morat pentru două penny”.

Englezii, azi sunt sobrii. — Nu numai că alcoolismul nu a sporit în timpurile noastre, după cum se pretinde, dar a descrescut mult, cel puțin în Anglia, dacă nu în Scoția și în Irlanda. Rar ai să vezi un lucrător englez beat.

Preocupările de azi cer o dibăcie, o atenție care nu sunt compatibile cu beția. Gândiți-vă la sutele de mi, la milioanele de mecanici și fochiști de căi ferate, lucrători din fabrici și mine, ei nu pot, nici nu au timpul să se mai îmbete.

Englezii nu merg spre decădere. — Nu e adevărat, după cum se spune, că En-

Fotografii de trăsnete

Fulgerele și trăsnetele pozează cu foarte multă bunăvoință și meteorologii au colecții numeroase de fotografii ale acestor fenomene electrice. Reproducem o fotografie foarte interesantă, căci ea ne a-

rată numeroase descărcări electrice, ce au avut loc în aceeași clipă între nori și pământ. Nu sunt curioase acele ramuri nenumerate? Un fluviu cu afluenții lui pare cel din stânga, cel izolat.

glezii din cauza beției merg spre decădere. Londra e și acum centrul financiar de gravitate al lumii întregi și mai toate descoperirile mari, a gravitațiunii universale, a evoluțiunii, etc., în Anglia au fost făcute. Metodele de educație din lumea întreagă tot englezește sunt și câte altele.

De ce bea lumea alcool. — Primul argument e că-i place să bea, încearcă omul o plăcere și e o prostie să împiedici pe cineva, oprindu-l de a fi fericit. E mai bine să iubești și să pierzi iubirea în urmă, decât să nu iubești nici o dată. E mai bine să fii fericit o oră, sau două, decât să nu fii fericit de loc. Necazul e că dacă ei alcool des, trebuie să sporești doza ca să producă același efect, dar nu e tot așa, dacă îl iei mai rar.

Chiar dacă îl iei regulat, dat tot cu moderațiune, el tot procură plăcere și-ți dă o mulțumire, pe care nu o cunoaște abstinentul.

Dar cea mai mare putere a alcoolului și care produce nu numai plăcere, dar chiar și folos, e că liberează o energie, care altfel ar fi rămas neutilizată. Alcoolul e un liberator de energie. Bineînțeles, să nu dai drumul la mai multă energie decât îți trebuie. De ce majoritatea nu bea dimineața cum se scoală? Pentru că dimineața după un somn reparator, individul are destulă energie. După prânz însă, lipsa de energie se resimte și deci e nevoie să se elibereze ceva din energia latentă. Alcoolul sporește activitatea și a corpului și a minții. Iată câteva persoane care nu se cunosc încă bine și care mănâncă la un loc. De la supă până la pește conversația lăncezește. Ce transformare însă după ce începe șampania să circule! Camera se însuflețește, timidul prinde curaj, prostul se face spi-

rituel, omul mediocru e un om ce iese cu totul din comun.

Națiunile care beau sunt națiunile progresului. — Alcoolul luat în doze moderate stimulează facultățile mintale, dă drumul imaginațiunii, imaginilor pitorești, dezvoltă deci facultățile artistice.

Nu e un singur om care s'a distins în vre-o ramură, care să nu fi luat alcool, fie cu moderațiune, fie, din nenorocire, cu exces. E un fapt indiscutabil, că națiunile mari, națiunile victorioase, națiunile progresului, cele care merg în fruntea civilizației, sunt națiunile care beau alcool. Nu sunt poate mari fiindcă beau, dar aceasta mai dovedește că o națiune care bea, nu e o națiune în decădere.

Sunt propriile cuvinte ale doctorului Mercier, care nu e un necunoscut, dar bineînțeles că cei mai mulți învățați condamna alcoolismul și, de sigur, cu drept cuvânt.

Din sumarul numerelor viitoare

- 1) O Româncă face inconjurul lumii (Scrisoare din Bombay).
- 2) Experiențe de spiritism în România.
- 3) Progresele astronomiei.
- 4) Secretul corespondenței (istoric).
- 5) Albinele în literatură și artă.
- 6) Luna în literatură.

Numărul amatorilor astronomi care posedă lunete și fac observațiuni în țara noastră e de vre-o 30.

JOCURI DISTRACTIVE

CUVÂNT ROMBIC

Consună
In războaie
Țară în Europa
Fluviu în Egipt
Vocală.

Numele dezlegătorilor și al premianților se vor publica în Numărul 8.

Jocurile distractive din No. 4 erau:

J i u	A z o v
i o n	z a r a
u n u	o r a n
	v a n d

Au deslegat d-nii: Octavian Mihalache, telegrafist, Focșani; Herișescu, Loco; R. Dimiu.

Tomescu-Putna, Loco; Elena C. Vasile, Craiova; Cor. H. Dimitriu, Piatra-N.; I. Scurtu, gara Ploesti; V. Cronberg, Solon Manaris, Galați; P. Besnea, Constanta; S. Kemal, București; Evang. Hristodor, Galați; Bompeo Giandana, C. de Argeș; Petrescu Ovidiu, București; G. Bernardo, Galați; Pr. D., Alexandria.

Gr. C. Alexiu, Craiova; Tomescu L. Octavian, Loco; Petre Dumitrescu, Galați; Sotir și Tânase Procopie, d-ra Poli Procopie, Tulcea; Ioniță Neculaș Cap, Mincu Neculaș, Galați; Cnobloch L. D., T. Severin; Gheorghe Procopie, Tulcea; A. Klein, Galați; Maria Anastasiu, Loco; C. Bărbulescu, Loco; d-ra Ionica D. Hangu, R. Vâlcea; C. Negulescu, Loco.

P. Const., Focșani; Sebastian Ionescu, Pitești; Crudu, Mușetești (Argeș); Armășel I. George, Mihalcea G. Alex., M. Ionescu, Lucreția Ionescu, Nicușor, București; Luzis Hristu, Galați.

V. A. Grigorescu, Toporu (Vlașca); Gheorghe Văja, d-ra Nunutza Petrescu, P. Gr. Dragomirescu, Gheorghe Botez, Loco; Lucian Rădulescu, Călărași; M. Arente, Brăila (j. Brăila); Ionescu H. Paraschiv, R-Sărat; D. Dimitrie Ionescu Bacău, Apostol Ionescu, R-Sărat; I. Neagu, agronom, Singureni (j. Vlașca); Moises Vasile, Loco; I. Sebastian, I. Kaufmann, Focșani; Roza Arton, Negrești (Vaslui) G. Theodorescu, T. Severin.

S-au dat prin tragere la sorți următoarele premii:

Pădările noastre de Marian, d-nei Elena C. Vasile, Craiova; Antichitatea romană de Wilkins, d-lui Ioniță Neculaș, Galați; Biografiile oamenilor celebri de Stăncescu, d-lui I. Scurtu, gara Ploesti; Antichitatea greacă de Mahaffi, d-lui Sebastian Ionescu, Pitești; Noțiunile asupra științei de Huxley, d-lui C. Gr. Alexiu, Craiova; Dușmanii noștri de d-rul Ureche, d-lui Armășel I. George, Loco București-Cairo, note de călătorie d-rul C. Istrati, d-nei Ionica D. Hamangiu, R. Vâlcea; Cum poți deveni hipnotizator d-rei Poli Procopie, Tulcea; Cum se ghițește în palmă, d-rei Lucreția Ionescu, Loco; Din largul mării de Bălănescu-Danubian, d-nei Maria Anastasiu, Loco.

Premiile au și fost trimise.

D-ra E. Cumbari, Iași; Banu N. Ovidiu, Brăila, Nae I. Palosanu, Călărași,

Petre A. Iordănescu, Roșiori de Vede, D. Aleze, Câmpulung.

I. Panaitescu, Brăila; I. Valescu, Mușetești (Argeș); Bronela Tițu, Glăvănești, gara Șoldanu.

Poșta Redacției

Florin Begnescu, medic veterinar, Galați. — Articolul dv. e unul dintre cele mai interesante și ne vom face o deosebită plăcere a-l publica. Dacă va apare peste 2-3 numere, va fi numai faptul că din cauza tirajului din ce în ce mai mare al acestei publicații, trebuie să îngrijim de materia unui număr cu 2-3 săptămâni înainte. Vă mulțumim deci și așteptăm și altele. Ar fi bine ca mulți specialiști ca dv. să ne dea concursul.

J. Mercator, Focșani. — Admise toate, se vor publica.

Ioan Genilie, Loco. — Primit. Trimiteți ce doriți, toate sunt interesante.

Also, Brăila. — Rubrica timbrelor va fi și de acum înainte a dv.

Paul Radu, Ploesti. — Revista noastră e pur științifică și nu se poate deci ocupa cu asemenea chestiuni. De altfel toți cei cari au prezis sfârșitul lumii — și s'a prezis de zeci de ori, pentru date cari au trecut — s'au făcut ridiculi. Ce crede știința despre sfârșitul lumii, veți avea prilejul să aflați chiar din revista noastră.

B. Kluch, Loco. — Rescrierile d-v. sunt prea rezumative, nu prea au viață, nu puteți să le mai schimbați, dându-le o formă mai plăcută?

Luzis Cristu, Galați. — Redacția a închis discuția cu scații. Cealaltă chestiune s'a publicat. Trimiteți.

R. T. Loco. — Nu e vina noastră d. Stroescu nu ne-a dat articolul la timp.

V. Jagăr. Am primit sfârșitul articolului și începutul nu. De oarece judecând după sfârșit, trebuie să fie și începutul interesant, vă rugăm a ni-l trimite, sau retrimite, dacă l-ați trimis și s'a pierdut.

Gh. N. Galița, Brăila. — Ușor corectat se va publica în No. 7 sau 8. Ne pare bine că de și foarte tânăr scriți destul de bine.

Unul cititor. Loco. — Mulțumim, dar închidem discuția când s'a făcut lumină asupra unui punct discutat. Aveți prilejul pentru alte chestiuni și așteptăm.

M. Dok. Primit și No. 2. Foarte interesant, sperăm că veți continua. Le vom publica cu toată imbulzeala materiei, mai ales că sunt scurte.

I. Marian, Slatina. — Puteți continua. M. B. Bărlădeanu, Dorohoi. — Încântați.

Mai multor cititori. — În numărul viitor vom acorda 20 de premii, nu numai pentru dezlegătorii de șarade, dar și pentru cele mai interesante articole din rubrica „Întrebări și răspunsuri”, care a ajuns să aibă o deosebită însemnatate numai mulțumită cititorilor noștri din diferite colțuri ale țării.

N. Manolescu-Focșani. Nu e vorba de fascinație aci, căci nici nu ați văzut cu ochii, dar cazul e interesant și-l publicăm.

Anghel Vasilescu, Loco. Fotografiati-l

D-v., nouă numai fotografia ne trebuie, o vom reproduce cu plăcere.

M. Panoff-Tulcea. Scrisu cu creionul nu merge, e greu de cules, altfel l'am publica.

Mihail M. Mihailof-Măcin. Intr'un număr viitor.

Inchiriez PIANINE

Nou și uzate
IN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar

GEORG DEGEN, București

— Alături de Cofetăria Capșa —

Înainte și După
întrebuințarea
Cremei și Pudrei „FLORA”

Pastă de **BUGOL** Apă de gură
dinți 1 leu 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ „FLORA”

de o calitate ireproșabilă, foarte bine
parfumat, catifelează mâinile și tenul

— Bucata lei 1.25 —

DURERI REUMATICE

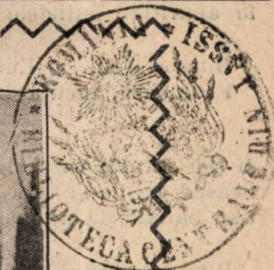
Neuralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți,
vindecă sigur Neuralgime Jurist. Un flacon

con 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.

Bonboane ORIENTALE

Parfumează admirabil gura și distrage ori-ce miros urât al gurei. Cutia 50 bani la drogueri și farmacii. A se observa marca: „Semiluna cu stea”.

Peșteră de gheață în Antarctic. — Vezi pag. 98.

Literatura și Astronomia

Poeziile Lunii

Luna e marea evocatoare de visuri a poezilor, marea confidentă a tuturor amantilor. Nimeni nu se poate opri de a se abandona farmecului ce răspundește în suflete limpiditatea luminii sale, reflectată de pământurile peisajului. Toți o iubim, toți o admirăm, dar nimeni, poate nu și-a trăit viața mai mult în razele senare, creatoare de iuziuni, ca tragicul rege al Bavariei Ludovic al II-lea, singuraticul supranumit de romantici *Aman-tul clarului de luna*.

Răsăritul lunii pline e o splendoare și la apariția-i sufletele tresăltă:

Bine ai venit, o Lună argintie,
Frumoasă, tăcută insoțitoare a Noptii.
(Klopstock)

și cele d'întâi raze ale sale începe să gonească grijile și tristețile ce ziua banală nau banalizată asupra inimii noastre:

Blând reflect al unui glob de flăcări,
Incântătoare rază ce voești tu cu mine,
Aluneci tu în inima mea abătută
Ca să aduci lumină sufletului meu?
(Lamartine)

Iată, încă, vre-o câteva răsărituri de lună descrise de marii poeți:
Un răsărit de lună din pădure:

Luna tremură pe codri, se aprinde, se
[mărește
Muchi de stâncă, vârf de arbori ea pe
[ceruri zugrăvește
Iar stejarii par o strajă de giganti ce-o
[înconjoară
Răsăritul ei păzindu-l ca pe-o tainică
[comoară.
(Eminescu)

De departe, din spre munte
Esa luna din brădet
Gânditoare ca o frunte
De poet.
(G. Coșbuc)

De-asupra unei mănăstiri:

Dar tăcere: rugăciunea și un disc în
[noaptea brună...
Limbi bronzate graiul ritmic îl propagă
[împrejur,
Tinichiaua de pe turnuri albăstrită e de
[lună...
(A. Macedonski)

Heredia și mai ales Poe au cele mai splendide descrițiuni ale răsăritului de lună „în seceră”

Marea cu al ei puternic suspin
Umple cerul sonor în care purpura zilei
[mai întârziează
Și, mai limpede în azurul întunecat al
[noptei senine,
Tăcută se argintează secera Lunii.
(Heredia)

Și acum, când noaptea era înaintată,
Și când cadranele stelare prevesteau di-
[mineața,

Când cadranele stelare arătau dimineața
La capătul aleii noastre o fluidă
Și nebuloasă lumina se ivi,
Din care o miraculoasă seceră
Se lămuri cu indoitul ei corn,
Secera diamantată a Astarteei,
Limpede cu indoitul ei corn

(E. Poe)

Acest pasagiu e din poema *Ullalume*, poemă atât de eterată, atât de plină de durere amorită și de viziuni, atât de greu de transpus în sunetele altei limbi în cât nici un poet nu s-a încumetat să o traducă în versuri, nici chiar Baudelaire. Cel ce o cunosc în original ne vor ierta că am încercat să traducem infimul fragment de mai sus, — atât de puțin iată cu originalul.

Am spus că nu e poet care să nu fi încercat a cristaliza în versuri subtila lumina a stapânitoarei nopți, cântând-o sub diferitele numiri de zeiță, formă în care anticii o personifică sub diferite nume: Diana, Phoebe, Astartea, Selene. Ar fi imposibil să citim tot ce s-a scris asupra ei; ne vom margini să redăm, însă, fragmente din cele mai frumoase și mai originale versuri ce splendida viziune a inspirat.

Dintre toți poeții moderni marele *Le-ont de Liste* a descris, cu mai multă pasiune, cu mai mult avânt magiile cerului. Tot el are și cele mai frumoase descrițiuni ale satelitului solitar, ce consolează pe solitarii de pe globul pământesc.

Iată o strofă plină de lumină și mai ales plină de tăcere ce Luna dă noptilor senine:

Și totu-adoarme, apoi în liniștea noptării
Superbă perlă luna pe ceruri trece încet,
Tăcerea e ecoul suspinurilor marii
Ce leagănă pe unde al lumilor reflect.
In *Cereasca Lampă* subtila vâpae:
Pătrunde, umple, scaldă un spațiu
[nesfârșit
Cu-a sa lumină plină de farmec și
[splendoare
Ea umbrele prăpăstii în fund a argintii
Și cuiburile cari pe ramuri dorm ușoare
Înrourând în stropii de raze, liniștit,
Cu-a sa lumină plină de farmec și
[splendoare
Pătrunde, umple scaldă un spațiu
[nesfârșit

Asemeni deicioase viziuni găsim și în *Poe*:

Din globul plin al lunii care, ca și su-
[fletul tău, în avântu-i,
Iși făcea un drum vertiginos prin ceruri,
Căzu un văl mătăsoș de lumină argintată.
Cu liniște, căldură și reverie,
Peste fețele întoarse către cer a mi și mi
De roze ce creșteau într-o grădină fer-
[mecată
In care nici vântul nu se încerca să
[treacă...

In *Maupassant* ale cărui versuri pe nedrept sunt lăsate uitării găsim următoarele rânduri pline de poezie:

El vine ca să deștepte și în locu-i să se
[așeze
Albul clar de lună pe bancă adormit...

cari par să fie inspirate din *Shakespeare*:
Cât de blondă lumina lunii doarme pe
[banca aceasta,
Aici ne vom așeza și vom lăsa simetru
[muzicii
Să pătrundă în urechile noastre.

Subtila lumină a relativ îndepărtatului astru, tremurând pe coardele sufletului ale contemplatorilor le face însă să vibreze în cele mai variate simfonii. In unele inimii vibrează speranța:

Te va iubi pilotul
Pe marea lui corabie
Ce plutește
Într'un clar firmament de ape
Și mereu întinerită,
Tu vei fi de către trecători
Bine-cuvântată
Lună plină, sau pătrar.

(C. Flammarion)

In unele ore în care ne simțim singuratici triști și obosiți, împrumutăm confidentei noastre excesiva noastră melancolie:

Esti tu palidă de oboseală
De a escalada cerurile și de a contempla
[pământul
Rătăcind fără tovarăș
Printre atâtea astre de diferite familii,
Și neconținut schimbată ca un ochi trist
Ce nu găsește nimic demn de stăruință
[privirei sale?
(Shelley)

sau:

Cu ce pași triști, O Lună! te urci tu pe
[ceruri
Cu ce tăcere: și cu ce palidă figură!
(Ph. Sidneg)

Altora le evocă o vagă reverie și incântătoare viziuni:

Luna se întrista. Serafimi cu ochi în
[lacrimi,
Visând, cu arcușul între degete, în li-
[niștea florilor
Vaporoase, scoteau din viole expirând
Suspineri albe ce alunecau pe azurul
[corolelor
(Mallarmé)

Pentru voluptoși, clarul de lună ia cele mai atrăgătoare forme:

Astă seară Luna visează cu mai multă
[lenevie;
Intocmai ca o frumusețe, printre nume-
[roase forme,
Care cu o mână ușoară și distrată își
[desmeardă
Înainte de a adormi, centurul sânuilor
[sale.
(Baudelaire)
Sfârșitul în numărul viitor.
Gabriel Donna

Grota de gheață în Antarctica

Grota aceasta se află în Antarctica, în împrejurările muntelui Erebus, care în același timp e și un vulcan. Stalactitele sunt numai de gheață, ceea ce dă acestui peșteră o înfățișare ca din basme.

EUROPA VA PIERI

**Până în cel mult 60 de ani
Europa va dispăre**

Europa minată. — Un învățat american, doctorul Albert Nobles prezice sfârșitul bătrânei Europe. E profesor de sismologie la New-York, se ocupă cu studiul cutremurelor de pământ. Compatrioții săi îl privesc drept unul dintre cei mai mari învățați ai veacului.

Nobles spune categoric:

„Sunt două veacuri de când forțele naturii pregătesc în Europa un spăimântător cataclism și toate semnele prevestitoare dovedesc, că cea mai tânără din generațiile actuale, va asista la acest îngrozitor eveniment. Lumea veche va dispăre sub ape, de oarece crusta pământescă, în limitele continentului european, e găurită în toate direcțiunile de o imensă galerie subterană ce se umple cu materii vulcanice.

Cataclismul. — Coaja pământescă, continuă Nobles, va ceda sub presiunea focului intern și va fi distrusă de o serie de fenomene vulcanice. Intreaga Europă va dispăre până în 60 de ani, într-o violentă și gigantică explozie vulcanică.

Emigrările. — „Emigrările europenilor în America, nu e oare un semn nediscutabil, că instinctul îndeamnă populațiunile amenințate să fugă? Italienii și locuitorii Asiei Mici, ale căror țări sunt în special atinse, au și început să plece. Să dea Dumnezeu ca ei să fie urmați la timp de mulți alții.

O priveliște dezolantă. — „Cataclismul din Europa va avea ca consecință faptul că Gulf-Streamul va devia din drumul lui obișnuit. El se va îndrepta în sus de-a lungul coastelor Statelor-Unite încălzind Terra-Nova și coastele Canadei, pe când un curent nou, venind din spre pol, și prin urmare rece, va uda sfărâmurile pustiite ale Europei. Frigul va nimici ceea ce scăpase de zguduirile sismice și de erupțiile vulcanice”.

Concluzia e a noastră, nu a lui Nobles. Europeanii pot să fie liniștiți și pentru copiii lor și pentru strănepoții lor, căci profeția lui Albert Nobles seamănă mai mult a reclamei pentru popularea marilor întinderi nelocuite din Statele-Unite. E bătrână Europa, dar mai are multe veacuri încă de trăit și apoi cine ne asigură că nu sunt și mai rău minate Statele-Unite!

VEGETARIENII NOȘTRI

Numărul vegetarianilor din țara noastră e destul de mare, mulțumită, în special, propagandei făcută de d. general Frangulea, vice-președintele asociației vegetarianilor din România, d-lui dr. Parhon, președinte și d-lui I. N. Timiraș, secretar al acelei asociații.

Asociația are și un restaurant vegetarian: „Natura”, și o revistă intitulată „Reforma alimentară”, la care colaborează diferite persoane de o deosebită cultură.

E interesant articolul pe care d. dr.

Din sudul Algeriei

In sudul Algeriei începe nemărginitul pustiul al Saharei, care numai ici și colo posedă câte o oază, unde carava-

Marea de nisip El Erg din sudul Algeriei

nele mai pot să găsească un adăpost și puțină apă, adesea noroioasă și aceea. In sudul Algeriei însă în special, e o adevărată mare de nisip, căruia indigenii îi zic „El Erg” și care are valuri asemenea mării de apă, numai că sunt ne-

mișcate. Nici cea mai mică insectă nu vei găsi în acest pustiul de nisip. Fierul nu rugineste, căci nu există umezeală, oamenii și animalele ce au căzut pe acel nisip arzător, dându-și sufletul, nu putrezesc nici odată. Când începe vântul

valurile de nisip se pun în mișcare, se transformă, astupă toate obiectele. Și iar încetează vântul și iar e liniște de moarte.

general Frangulea îl publică în ultimul număr al acelei reviste. Intre altele ne spune:

„Pe la 1881 sau 1882 a murit călăul din Londra.

Autoritățile în drept au publicat atunci că, acei ce vor dori să ocupe o asemenea groaznică funcțiune, ce era plătită foarte bine, să se prezinte cu cererea până la un anumit timp. Ei bine! Cine credeți că au fost cei mai mulți, cari s'au grăbit să ceară a ocupa o asemenea groaznică funcțiune?

Fără îndoială că aceștia n'au putut fi alții de cât măcelarii.

Trei din patru părți din acei ce au cerut să ocupe funcțiunea de călău, au fost numai măcelarii.

Și din acest din urmă exemplu, tot ca și din cele două dintâi ori cine poate să vadă și să se convingă pe deplin despre influența nefastă ce o are asupra sufletului omului hrana cu carne și contactul zilnic cu sângele nevinovaților animale; ori cine poate să vadă ce întuneric groaznic se produce în inima și conștiința omului, prin contactul zilnic al sângelui, printr-o hrană compusă aproape exclusiv numai din carne, cum se știe că o au măcelarii”.

Ceiace s'ar putea imputa vegetarianilor, fie-mi permis a spune, e faptul că cei mai mulți, având stomacuri excelente, trebuie să mănânce enorm, ca să com-

penseze otrăvurile, dar și indigestiile carnei. Nici Lucullus nu avea la masa lui mâncări așa de delicioase, dar și în așa mare cantitate, cum are un vegetarian convins. Și cel care scrie aceste rânduri, nu mănâncă „hoituri”, cum zic vegetarianii, de ani de zile și nici băuturi alcoolice nu bea, ar fi deci un vegetarian, nu e mâncător de carne, deci nu un dușman, ci din contră. Nu e oare rău pentru stomac să și-l încarce cineva, cum am avut prilejul să văd? Și în acest caz, lucru curios, din vegetarian, te faci adorator al unei noi religii, aceea a stomacului, ceiace nu fac nici carniivorii.

E o chestiune de discutat, poate mă înșel, poate nu toți înghit enormele cantități de legume ce am văzut.

În orice caz, vegetarianismul nu poate fi privit cu ochi răi și cred că redacția acestei publicații va îngădui să se publice articole și pentru vegetarianismu.

C. D.

„Ziarul călătoriilor și al Științelor populare” va publica cu plăcere dări de seamă despre scrierile științifice ce i se vor trimite.

Muntele Leibniz de pe Lună are o înălțime de 8200 metri.

INVATAȚII NOȘTRI

În această rubrică vom reproduce aprecierile presei străine științifice, cu privire la scrierile învățaților noștri. Dacă de multe ori, subiectele ne interzic un rezumat din cauza aridității lor, nu e mai puțin interesant să știm cel puțin părerea străinilor asupra operilor științifice ale învățaților noștri; aceasta va interesa pe orice român.

Introduction à la Théorie des Équations intégrales (Librăria Hermann, Paris)—de I. Lalescu.

Revista londoneză *Nature* vorbind de studiul acesta datorit d-lui T. Lalescu, profesor la universitatea din București, după ce analizează conținutul aducând laude autorului (și Englezii nu sunt așa de darnici în laude) spune că cei cari s-au ocupat până acum cu „teoria ecuațiilor integrale”, după naționalitatea lor, sunt: Abel, norvegian, apoi un italian și un suedez și francezi, germani, evrei, poloni, ruși, suedezi și englezi. D. Lalescu e român, spune *Nature*. Națiunile cari nu sunt încă reprezentate sunt: Grecia, Spania și republicile americane de sud și revista engleză se întreabă, de ce Grecii și Spaniolii nu și-au dat încă tributul lor.

Despre aceeași scriere, excelenta publicație pariziană *Revue generale des sciences* după ce o analizează, sfârșește astfel:

„Puteți vedea, din această scurtă analiză, cât de bine documentată e aceasta lucrare, completată de altminteri prin o excelentă bibliografie și a cărei redacție este cât se poate de simplă și lămurită, putând să aducă servicii matematicianilor cari doresc să se inițieze într-o teorie nouă, căreia de altfel, d. Lalescu, i-a adus cele mai interesante contribuțiuni.

Probabilité du tir. — Théorie et application au tir de l'infanterie et de l'artillerie, de S. Burileanu, profesor la școala de artilerie și geniu din București.

Scrierea aceasta e publicată într-o bibliotecă destinată profesioniștilor, nu marelui public. Cei cari primesc însărcinarea de a alcătui un număr din programul acestei biblioteci (*Encyclopédie scientifique* numită și editată de librăria Octave Doin din Paris), trebuie să fie specialiști. E o mândrie deci pentru noi, că „Celula nervoasă” a fost tratată de d. profesor universitar Marinescu, iar d. Burileanu a fost însărcinat cu o chestiune de specialitatea d-sale.

Recensorul spune că d. Burileanu și-a atins în mod fericit scopul ce și-a propus, punctele cele mai delicate ale părții teoretice fiind expuse „cu o claritate, care face cinstă și matematicianului și scriitorului”.

Traité de la rage de d. profesor Babeș. „Tratat asupra turbării”. (Librăria Bailière, Paris. Tot în *Revue générale des sciences* găsim o dare de seamă asupra acestei lucrări, care e fructul experienței personale a autorului, după cum recunoaște chiar recensorul, d-rul Jean Camus.

„Cartea aceasta merită să fie citită de toți aceia, cari vor să știe ce au adăugat cercetările moderne operei lui Pasteur;

ea va fi și cu mai multă dreptate, citită de medici, cari în cursul profesiunii lor, consultați pentru cazuri de turbare în doelnice, sau sigure, sunt încurcați; ei vor găsi în scrierea d-lui profesor Babeș, ceea ce au nevoie să afle”.

Ne vom face o datorie să continuăm această rubrică interesantă. Ne folosim numai de publicațiunile ce le avem la îndemână, dar sperăm că unii cititori ne vor da ajutorul lor, pentru a completa lipsurile.

Ursul cenușiu

Di tre toate animalele, cari trăesc în America, ursul cenușiu este cel mai de temut, dat fiind înfățișarea sa înfiorătoare, puterea extraordinară și mai ales răsunarea sa, atunci când este atacat de cineva.

Cu toate că îi plac foarte mult fructele, ghinda și rădăcinile, totuși nu se dă în cărât, când i se ivește în cale un vânat. Ursul cenușiu atacă bisonul, îl omoară și apoi târându-l, îl duce la un loc, unde poate să-l mănânce nesupărat de nimel.

Când este urmărit de vânător, el se ridică în două picioare și așteaptă cu săgețe rece atacul. De se întâmplă să fie rănit în urmă, atunci e și mai furios și lupta e pe moarte.

Astăzi acest animal nu se mai găsește decât în regiunile înalte ale munților Stâncoși precum și pe Coastele Negre. Ursul cenușiu își are culcușul în peșteri, ori în viziuni, săpate de el la rădăcina arborilor.

Vânătoarea acestor fiare, este considerată de locuitorii continentului nou, ca cea mai periculoasă, mai periculoasă chiar, de cât cea a tigrilor.

El trebuie atacat de cele mai multe ori de vânători călări pe cai dar, vai de calul și călărețul ce sunt ajunși de îngrozitoare sale ghiare. Vânătorul trebuie să aibă ochiul și mâna destul de sigure pentru a lovi animalul, căci altfel este pierdut.

În legătură cu acestea, am să redau aici o întâmplare, petrecută mai de mult cu vânători, cari s-au încumetat să atace pe ursul cenușiu.

Mai mulți Americani, plecați în expediție comercială, poposira într-o seară în una din frumoasele poene de la poalele Coastelor Negre.

Nu le fură dat însă să se bucure mult de frumusețile naturii, căci cu groaza descoperiră că corturile lor, erau așezate în locul de întâlnire a fiarelor, lucrul acesta l-au băgat de seamă după unele lăsate de ele în crâng. Totuși noaptea trece cu bine.

Printre ei se găsea unul, care fusese soluțat într-un post de frontieră, vânător fără experiență și de care tovarășii săi făceau mare haz. Veșnic se exersa, dar fără succes.

Intr-o dimineață, eșind singur din tabără, mare îi fu bucuria, când avu norocul să împuște un bison. După această ispravă, tăia câte-va bucăți din animalul, pe care întreg nu-l putea duce, făcu un pachet și plin de glorie, luă drumul ta-

berii, care era destul de departe de locul victoriei sale.

În drum însă, pe când trecea un mic pârâiaș, auzi la spatele său pași, ca și când cineva l-ar fi urmărit. Se întoarse... și, cu groază se vede urmărit de un enorm urs cenușiu, care venea cu puiul său atrași de mirosul proaspăt al cărnei.

Vânătorul nostru care auzise cât de periculoase sunt aceste animale, nu numai că uitase să tragă cu pușca dar, cu o iuteală ne mai pomenită, aruncă legătura cu care și o rupse de fugă.

Ursul însă nu se opri, ci se luă după el, ba era cât pe aci să-l prindă, când omul nostru deie peste un arbore și se urcă în el cât ai clipi, svârbind și pușca.

Cu toate sforțările sale, animalul nu reuși să se sue, rămăsese însă la rădăcina pomului. Noaptea sosi. Tovarășii îngrijați nu știu ce să creadă. Bietul om în întuneric nu putea să vadă dacă ursul plecase sau nu, totuși frica îl stăpânea într-atâta, încât, în jurul lui nu i se parea de cât cete de urși.

În aceste chinuri trecu noaptea, și odată cu revărsatul zorilor, vânătorul văzu cu surprindere, dar în același timp cu mare bucurie, că dihania fugise. Cu mare băgare de seamă, dar nu fără frică se detașă, apucă pușca pe care rămăsese urmele colților animalului și fugi repede, spre povesti tovarășilor, înfricoșătoarea întâmplare, din care scăpase teafăr, grație aptitudinii că nu atacase pe răsbunătorul urs cenușiu.

El.

starea actuală a Vezuviului

Ultima erupțiune însemnată a Vezuviului a avut loc în Aprilie 1906, adică acum șase ani. După erupțiune s'a putut constata, că diametrul craterului principal era de vre-o 700 metri. Adâncimea craterului abia în anul acesta a putut fi măsurată, găsindu-se 327 metri. Într-o mare fumerolă, învățatul Malladra a găsit că temperatura era de 295 grade, pe când doctorul Cappello, cu câteva luni mai înainte găsisse 128 grade. Sporirea căldurii acelei fumerole ar arăta, că îngrozitorul vulcan e pe cale să se redeștepte și să dea dovezi de activitatea sa.

E interesant să amintim, că profesorul Friedlaendler a propus și lucrează din răputeri pentru înființarea unui *Institut vulcanic internațional*. El a reușit să obțină adeziunea multor institute științifice de seamă și s'a și subscris sume mari pentru capitalul necesar. Aceste notițe le dă d. G. Agamemnone, sismolog cunoscut, în *Rivista di Astronomia*, care apare în Torino.

Cidrul, băutura ce se scoate din mere, l'a fabricat cei dintâi vechii Evrei, dela aceștia l'a luat Spaniolii și dela Spaniolii, Francezii.

În Bretania recolta cidrului ajunge uneori până la 30 milioane hectolitri pe an.